

Oskar Hope-Paulsrud

Journalistisk metode brukt i dekningen av Smittestoppapplikasjonen Versjon 1 i mars og april 2020

En kvalitativ analyse av kilder og objektivitet i
journalistiske verker skrevet om
Smittestoppapplikasjonen til Folkehelseinstituttet
i mars og april 2020

Masteroppgave i Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi
Veileder: Stefan Geiss

Januar 2022

Oskar Hope-Paulsrud

Journalistisk metode brukt i dekingen av Smittestoppapplikasjonen Versjon 1 i mars og april 2020

En kvalitativ analyse av kilder og objektivitet i
journalistiske verker skrevet om
Smittestoppapplikasjonen til Folkehelseinstituttet i
mars og april 2020

Masteroppgave i Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi
Veileder: Stefan Geiss
Januar 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

I denne oppgaven ser jeg på journalisters beslutninger og vurderinger når de skriver nyhets saker. Fokuset er på kildevalg og objektivitet. Analysen er gjort som en kvalitativ innholdsanalyse med fokus på å se hvordan journalistene har gjort avgjørelser. Alle sakene som er analysert, er fra perioden mars og april 2020 og omhandler den første smittestoppappen som ble utviklet i Norge. Det teoretiske utgangspunktet tar for seg teoretikerne Fishman og Tuchman som begge forsket på slutten av 70-tallet på hvordan nyhetsproduksjonen foregår i journalistikken, og er verk som har teorier som fortsatt gjelder innen medievitenskapen.

Gjennom forskningen har jeg sett at nøytralitet og søken mot objektivitet kan føre til at journalistikken blir et talerør for kilder. Forskningen viser også at myndighetskilder er blant de mest brukte kildene i media. Det kan ha flere grunner, og noe som er viktig å ha i bakhodet er at det er myndighetene som styrer store deler av sakskomplekset og dermed er det mer naturlig å benytte seg av slike kilder.

Abstract

In this thesis, I look at journalists' decisions and assessments when writing news stories. The focus is on source selection and objectivity. The analysis is done as a qualitative content analysis with a focus on seeing how the journalists have made decisions. All the cases that have been analyzed are from the period March and April 2020 and concern the first infection stop app that was developed in Norway. The theoretical starting point is the theorists Fishman and Tuchman, who both researched in the late 70's on how news production takes place in journalism and are works that have theories that still apply in media studies.

Through research, I have seen that neutrality and the search for objectivity can lead to journalism becoming a mouthpiece for sources. The research also shows that government sources are among the most used sources in the media. There may be several reasons, and something that is important to keep in mind is that it is the authorities who control large parts of the case complex and thus it is more natural to use such sources.

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet av meg, Oskar. Jeg er masterstudent i Medier kommunikasjon og informasjonsteknologi ved NTNU i Trondheim. Masteroppgaven i faget MV3091 er skrevet som avsluttende oppgave for masterstudiet, og analysen er gjort alene basert på mine egne tolkninger.

Arbeidet i dette prosjektet har gått i bølger. Det startet med mye lesing og planlegging opp mot intervjuer for å så brått måtte snu fordi det var svært vanskelig å få tak i intervjuobjekter. Dermed måtte jeg kaste meg rundt og gjorde en kvalitativ tekstanalyse basert på de første to koronamånedene i 2020. Arbeidet bygget seg opp over tid og siste tiden opp mot levering har vært intens men givende.

Jeg ønsker å rette en enorm takk til verdens beste master-veileder Stefan Geiss. Uten Stefan hadde denne oppgaven aldri blitt ferdig. Motivasjonen har vært ganske laber i perioder, men etter hvert eneste veiledningsmøte gikk motivasjonen opp og energien var høy. Videosamtalene med Stefan har vært et høydepunkt gjennom hele forskningen.

Jeg vil også takke min kone Ingrid som ikke bare har vært tålmodig når jeg har brukt netter og hele dager på å skrive, men har i tillegg gått gravid i hele perioden jeg skrevet. Det har vært en glede å komme hjem hver dag og koble av med deg, selv om jeg vet du har syntes jeg har vært litt for mye borte til tider. Vil også rette en takk til mamma og pappa som har mast masse, og lånt meg kontorplass hjemme hos dem. Og storesøster Maria som har sendt meg GIFs for å motivere, men også vært en person jeg kunne lene meg på akademisk hvis jeg lurte på noe.

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært utrolig lærerikt faglig. Vi kan lære mye om journalistikk ved å sette oss ned å lese mellom linjene i nyhets saker.

Nyt teksten!

Oslo, 24.01.2022

Oskar Hope-Paulsrud

Innhold

Figurer	xi
Tabeller	xi
Forkortelser/symboler	xi
1 introduksjon	12
1.1 Problemstilling	12
1.2 Relevans	13
1.2.1 Korona.....	13
1.2.2 Kildekritikk og kildevalg	13
1.2.3 Falske nyheter	13
1.2.4 Mye eldre forskning	14
1.2.5 Samfunnet og åpenhet.....	14
1.3 Oppgavens oppbygning og struktur	14
1.3.1 Teori.....	14
1.3.2 Metode	15
1.3.3 Analyse og funn	15
1.4 Konklusjon og funn.....	15
2 Teori	16
2.1 Myndigheter og tillit.....	16
2.1.1 Journalisters tillit til byråkratiske kilder	16
2.1.2 Befolkningens tillit til myndigheter.....	17
2.2 Medietrening.....	18
2.3 Dagsorden og faktakilder	19
2.3.1 Sheaffer og Gabay	19
2.3.2 Klineberg	20
2.3.3 Tuchman.....	20
2.4 Objektivitet	22
3 Metode	25
3.1 Søk	25
3.2 Koding	26
3.2.1 Sortering av koder basert på artikler	27
3.2.2 Sortering av enkeltkoder.....	27
3.2.3 Kilder.....	27
3.2.4 Vinkling	28
3.2.5 Stilling	28
3.2.6 Kildetype.....	28

3.2.6.1	Myndighetskilder.....	29
3.2.6.2	Kildetype basert på tittel.....	29
3.3	Validering av artikkelvalg og koder.....	29
4	Analyse og funn.....	30
4.1	Kildevalg.....	30
4.1.1	Balanse.....	30
4.1.2	Gjentagene kilder.....	31
4.1.3	Kildenes agenda.....	33
4.2	Stoler journalister mer på myndighetene?.....	34
4.3	Titler og troverdighetssignaler.....	36
4.3.1	Sannhetsdelere.....	37
4.3.2	Ekspertkilde.....	38
4.3.3	Meningsbærere/debattanter.....	39
4.4	Vinkling.....	39
4.5	Objektivitet.....	42
5	Konklusjon og videre forskning.....	44
5.1	Konklusjon.....	44
5.2	Videre forskning.....	46
	Referanser.....	47
	Vedlegg.....	48

Figurer

Figur 2.1: «Level of Democracy (EIU Scale) and Trust in Democratic Institutions» (Slomczynski & Janicka, 2009, s. 18)	18
Figur 2.2: Skjematisk representasjon av konseptet objektivitet (Westerståhl, 1983, s. 405)	23
Figur 4.1: Kilders holdning til smittestoppappen basert på uttalelser i nyhetssakene. ...	30
Figur 4.2: Andel myndighetskilder	34
Figur 4.3: : Kildetyper basert på titler.	36
Figur 4.4: Saker fordelt på vinkling	40

Tabeller

Tabell 3.1: Oversikt over fordeling av saker fra de ulike nyhetsstedene.	26
Tabell 3.2: Kodeoversikt.....	26
Tabell 3.3: Eksempel på sortering av koder etter artikkel.	27
Tabell 3.4: : Eksempel på nyhetsvarsel kodesortert.	27
Tabell 3.5: Utdrag fra kildeoversiktstabell fra vedlegg 1	28
Tabell 4.1: Oversikt over samtlige kilder brukt i nyhetssakene samt antall saker de er nevnt, samt holdningen de har til smittestoppappen.	32

Forkortelser/symboler

DN	Dagens Næringsliv
EU	Den europeiske union
f.eks.	For eksempel
FHI	Folkehelseinstituttet
Frp	Fremskrittspartiet
IT	Informasjonsteknologi
NRK	Norsk rikskringkasting
NTB	Norsk Telegrambyrå
PDF	Portable Document Format
V	Venstre (politisk parti)

1 introduksjon

I dette kapittelet gjennomgår jeg hva problemstillingen i denne oppgaven er, og begrunner valget av oppgave, og hvordan jeg har analysert og drøftet denne oppgaven. Jeg forsvarer også hvorfor jeg mener dette er et relevant problem i dag.

1.1 Problemstilling

Koronakrisen har hatt enorm medieoppmerksomhet siden starten av krisen i mars 2020. Det har vært debatter i media om mediedekning, politiske beslutninger og tiltak innført av myndighetene. En debatt som stormet i 2020 var debatten om en smittestopp applikasjon som skulle hjelpe til med smittesporing. Saken var spredt utover media i en lengre periode før smittestoppappen versjon 1 ble skrotet, for et nytt alternativ utviklet av teknologigigantene Google og Apple.

I denne oppgaven tar jeg utgangspunkt i nyhetssaker skrevet i mars og april 2020, og har jeg følgende problemstilling.

Hvilke beslutninger og vurderinger innen kildevalg og objektivitet tok journalistene da de skrev om versjon 1 av FHI's smittestoppapplikasjon?

For å svare på problemstillingen har jeg satt en rekke forskningsspørsmål som konkretiserer elementene i problemstillingen. Forskningsspørsmålene jeg har formulert er disse:

Hvilke kilder tok de i bruk og hvorfor? Har kildene, som journalistene omtaler dem, synlig agenda, hva har det å si for nyhetssaken? Er det noen kilder journalistene bruker mer enn andre samt hvorfor?

Hvordan forsvarer journalisten bruk av kilder gjennom titler eller andre «troverdighetssignaler»?

Hvordan viser nyhetssakene at objektivitet og kritikk er brukt i artiklene?

Hvordan viser kildevalg og beskrivelse objektiviteten til journalisten?

Det finnes forskning på kildevalg og objektivitet som svarer på liknende spørsmål som jeg stiller. Men forskningskonseptene som omtaler dette i medievitenskapen er eldre og det er et tema som blir diskutert mer i media enn i medievitenskapen. Å se hvordan journalistikken har utviklet seg samtidig som man studerer hvordan enkeltsaker har utviklet seg er viktig for å få kunnskap om journalistikken slik at den kan utvikle seg.

Når vi tar en nærmere kikk på journalistenes vurderinger under korona, så ser vi ikke bare på hvordan en journalist gjør vurderinger, men vi ser også på hvordan myndighetene formidler informasjon. Dette er kunnskap som både kan gjøre at journalistikken kan utvikle seg og vokse, men også hvordan samfunnet kan utvikle seg. Korona-krisen er et åpent felt der det er mange felter å utforske. Å vurdere journalistiske valg under korona-krisen kan vi samtidig prøve å tolke hvordan tekstene er forfattet. Å se etter metode i teksten er en unik måte å få innblikk i journalistens hode, samtidig som vi ikke blir påvirket av journalistens tanker og meninger. Dermed kan vi analysere beslutninger som journalisten ikke nødvendigvis ville kommet opp med i et intervju.

1.2 Relevans

Denne oppgaven er relevant på flere punkter. Derfor har jeg delt dette underkapittelet opp i flere deler. Korona og smittestoppappen er fremdeles høyst relevant i dagens og oppgaven diskuterer et tema som fortsatt utspiller seg. Det er ikke bare i pandemien denne oppgaven gjør seg relevant, men også i mediebildet. Mediehverdagen endrer seg konstant og det er derfor alltid mulig å gjøre nye medievitenskaplige funn når man ser på journalistenes beslutninger

1.2.1 Korona

I skrivende stund er koronapandemien fortsatt en pågående pandemi. Koronapandemien tar mye plass i mediehverdagen og mediene som den fjerde statsmakt skal kunne ettergå og stille spørsmål om beslutningene som er gjort av myndighetene. Den første versjonen av smittestoppappen er ikke i bruk i Norge. Den ble avviklet før den ble tatt i bruk blant annet på grunn av medieomtalen applikasjonen fikk. Applikasjonen satte personvern på agendaen. Den nye applikasjonen fikk ikke like mye omtale, og er i bruk og samme budskap som ble sendt ut om at befolkningen må laste ned appen som ble formidlet i april 2020 ble også sendt ut januar(NTB, 2022)

Å se på måten journalister arbeider under krise, med et sakskompleks som har gått fra start til slutt, samtidig som du fortsatt er i krisen bygger opp aktualiteten i dette temaet. Det å se på noe mens det på går gir et annet bilde enn å se det etter at det er ferdig. Når det gjelder smittestoppappen versjon 1, får vi på en måte sett på hvordan en sak er håndtert i media etter saken er fullført, men samtidig mens krisen pågår.

1.2.2 Kildekritikk og kildevalg

Å vite hvorfor journalsiter bruker kilder, hvor kritiske de er til kildene og hvilke vurderinger som er gjort for at de har kommet til den beslutningen de har kommet til er alltid viktig å studere. Hvorfor journalister velger spesifikke kilder kan ha historisk sammenheng, kan ha med erfaring til journalisten, til de journalisten har utdannet seg hos, og erfaringer til arbeidsplassen til journalisten. Alle disse faktorene kan gjøre at det kommer nye ideer, tanker og erfaringer inn hele tiden, som betyr at journalistikken og dens metoder endrer seg til enhver tid. Det å kunne stoppe opp og se på valgene gjort vil dermed kunne bidra til at vi kan lære enda mer og dermed utvikle journalistikken ytterligere.

1.2.3 Falske nyheter

Med fremveksten av falske nyheter er kildekritikk og kildevalg svært essensielle ting å se på for å forstå hvordan journalister tar beslutninger og hva som gjør at nyheter er nyheter. Hvordan fremstiller man fakta og hva skal til for at vi beholder troverdigheten til nyhetene. Ved å studere metodene til journalistene kan vi få bedre kunnskap om hva nyheter er og dermed kunne øke kunnskapen og formidlingsevnen med faktabaserte nyheter. For at vi skal kunne tilegne oss den kunnskapen krever det at vi gjør forskning som ser på nettopp dette med kildevalg, objektivitet og hvordan journalistene velger å formidle kildevalg og objektivitet til leserne.

1.2.4 Mye eldre forskning

Som nevnt tidligere er mediene i konstant utvikling. Det finnes flere gamle teorier innen journalistikkfeltet som fortsatt dag i dag. Teorier som leger grunnfjellet til mye forskning basert på en mediehverdag som ikke består av det samme som dagens mediehverdag med internett og sosiale medier. Det å trekke linjer og se sammenhengen mellom de eldre teoriene i en ny mediehverdag kan gi nye perspektiver som kan fortelle noe om utviklingen av de journalistiske prinsippene og om dagens journalister tar beslutninger på samme måte som de har gjort før og hva som har endret seg.

1.2.5 Samfunnet og åpenhet

Med offentlighetslova som en viktig del av både den journalistiske verktøykassa, men også en viktig del av åpenhetssamfunnet er det å se på hvordan journalister håndterer nye sakskomplekser fra det offentlige med digitalisering og sporing av befolkningen. Hva har journalisters bruk av det myndighetene og dens kilder å si i slike saker som Smittestoppappen versjon 1 er dermed spennende å vite slik at man kan senere se på hva samfunnet kan gjøre for å sikre god troverdig informasjon og fakta om områder som mest sannsynlig bare kommer til å vokse fremover.

1.3 Oppgavens oppbygning og struktur

Oppgaven baserer seg på problemstillingen «Hvilke beslutninger og vurderinger innen kildevalg og objektivitet tok journalistene da de skrev om versjon 1 av FHIs smittestoppapplikasjon?» presentert i Kapittel 1.1. Gjennom kapitlene i oppgaven vil jeg ta for meg bakgrunnen for forskningen, se på tidligere forskning og studere og analysere nyhets sakene som oppgaven omhandler, og avsluttes med en konklusjon og tanker om hva som bør forskes på videre.

1.3.1 Teori

Teorien er basert på litteratur fra flere kilder. I sentrum er en bok skrevet av Mark Fishman som forsket på hvordan journalister samler inn nyheter, bearbeider informasjon og driver med nyhetsformidling. Boka med tittelen «Manufacturing the News»(Fishman, 1980) ble gitt ut i 1980 og er dermed et ganske gammelt verk. Likevel er Fishmans teorier fortsatt relevante i dagens mediebilde. Fishmans teorier med et nytt og moderne syn gir dermed et godt blikk på både utviklingen, men også status quo i journalistikken. Sammen med Fishman er også Gaye Tuchmans bok «Making News»(Tuchman, 1978) fra 1978 en bok som også har gode relevante teorier som gir tyngde i medieforskningen, samtidig som man ser perspektivet og utviklingen i dagens journalistikk.

Sammen med Fishman og Tuchmans eldre verker har jeg også sett på noen mer moderne forskningsrapporter som støtter eller balanserer teorien, samt bygger opp mer teoretisk grunnlag opp mot analyse og funn. Samlet sett setter teorien et utgangspunkt som analysen kan bygge på.

1.3.2 Metode

Etter teorien gjennomgår jeg hvordan jeg har gjennomført oppgaven. Her går jeg inn i detalj på utvelgelsen av det som til slutt ble 20 nyhetssaker som jeg analyserte og metoden jeg har brukt for å kode, og analysere disse tekstene. Her forklarer jeg også hvordan utviklingen i datainnsamling endret den originale metoden som jeg ønsket å bruke. Den kvalitative tekstanalysen brukt i oppgaven analyserer journalistene på en unik og andreledes måte ved å tolke beslutninger basert på tekst ikke journalistenes uttalelser og gir oss funn som kanskje ikke hadde blitt oppdaget gjennom intervjumetoder.

1.3.3 Analyse og funn

Etter Teori og metodekapittelet starter vi med analysen. Her har jeg delt opp analysen i flere kategorier basert på de fire forskningsspørsmålene.

- Hvilke kilder tok de i bruk og hvorfor? Har kildene, som journalistene omtaler dem, synlig agenda, hva har det å si for nyhetssaken? Er det noen kilder journalistene bruker mer enn andre samt hvorfor?
- Hvordan forsvarer journalisten bruk av kilder gjennom titler eller andre «troverdighetssignaler»?
- Hvordan viser nyhetssakene at objektivitet og kritikk er brukt i artiklene?
- Hvordan viser kildevalg og beskrivelse objektiviteten til journalisten?

Fokuset i hver del er på enkeltområder som svarer på eller deler av forskningsspørsmålene. Underkapitlene i kapittel 4 drøfter teoretiske konsepter og viser hva jeg har funnet etter gjennomgang og koding av nyhetsartiklene. Dette er vurderinger basert på teorien i kapittel 2 og egen tolkning av tekster og koding.

1.4 Konklusjon og funn

Etter analysen presenterer jeg funnene gjort i oppgaven i lys av problemstillingen og setter en konklusjon samt utforsker hva som kan forskes videre på i fremtiden.

I korte trekk viser analysene at norske media i denne saken har benyttet seg stort sett av myndighetskilder eller kilder med oppdrag fra myndighetene. Hvordan journalistene har valgt å benytte seg av disse kan knyttes til hvor mye man stoler på myndigheter som journalsiter og at man også i Norge har en nokså høy tillit til myndighetene. Jeg konkluderer også basert på funnene som omhandler objektiviteten til journalistene og litt konkret hvilke funn jeg fant på hvordan kritikken er ført.

Etter oppsummeringen av konklusjonen avslutter jeg med å se på videre forskningsmuligheter. Forslagene til videre forskning er forslag basert på mine funn og områder jeg mener mine funn avdekker er ting vi bør få mer kunnskap ut fra. Dette innebærer forskning både på journalsiter, men også åpenhet fra offentligheten.

2 Teori

I dette kapitlet skal vi se på teori som skal hjelpe oss med å tolke resultatene våre og svare på problemstillingen. Teorien baserer seg på gamle og nye kilder som tar for seg hvorfor vi stoler på de vi stoler på. Hva kilders kunnskap har å si for en journalist, hvordan vi arbeider med fakta og dagsorden samt en dypere kikk på objektivitet, hva det er og hva det har å si for det journalistiske arbeidet.

2.1 Myndigheter og tillit

Når jeg analyserer skal jeg ta for meg blant annet kilder og se på hvorfor noen kilder er brukt mer enn andre, og hvem journalistene bruker.

2.1.1 Journalisters tillit til byråkratiske kilder

Fishman teoretiserer at journalister stoler ekstra mye på byråkratiske kilder.

Journalists not only see certain agency officials as having a special vantage point from which they can observe events, but they also see officials as socially authorized and socially sanctioned knowers.

Journalists believe that bureaucrats are not only in a position to know certain things but that these officials ought to know what they are in a position to know. Journalists do not simply hold the attitude, "If anyone knows X, then such-and-such official will know it." They also believe, ". . . and even if officials do not know it, they should know it." Like others in the society who grant officials the legitimacy of their position, newswriters hold officials responsible for knowing what it is their job to know. This expectation has two corollary expectations (Fishman, 1980, Location 1689¹).

Fishman skriver altså at på grunn av tilgangen og posisjonen byråkrater har, har de fått en spesiell posisjon i samfunnet. Han definerer dem som «Knowers». Jeg har valgt å kalle disse som definerer sannheten i denne oppgaven som «sannhetsdelere». Journalister stoler mer på disse byråkratene fordi de sitter med fakta. Fishman snakker også om dokumenter og nevner en del eksempler i *Manufacturing the News* (Fishman, 1980, Kapittel 4).

Videre skriver Fishman at man gjerne også bruker dokumenter fra byråkrater til å bekrefte disse sannhetsutsagnene. Fishmans forskning er gjort på amerikanske journalister på 1970 tallet, men er fortsatt relevant i dag. Forskningen viser gode prinsipper på hvordan Journalister skriver om sannheten og hvor sannheten kommer fra.

På tross av at journalister ifølge Fishman stoler på byråkrater som kilder, så er det også en viss forventning at de vet. Vet ikke byråkratene det journalistene forventer at byråkratene skal vite vil det bli synliggjort.

¹ Kilden er hentet fra Kindle Editon, som opererer med location markører og innholder ikke sidetall.

Fishman går også inn på ulempene ved byråkratiske kilder.

This credibility may be what draws journalists to bureaucracies for their information, but it does not assure them that what they get are necessarily the facts. Reporters often find themselves in exactly this position. Because all bureaucratic accounts do not have a performative character, what the reporter wants to know often is available only in credible accounts, not factually guaranteed accounts. Yet the newsworker is obliged to report what really happened, not what most likely happened or what could have happened. How, then, do journalists treat credible accounts as the basis for the factual stories they write? (Fishman, 1980, Location 1805²)

Fishman skriver altså at kredibiliteten til byråkratene ikke ene og alene forsikrer journalisten om at det er fakta. Byråkraten kan ikke nødvendigvis dokumentere så journalisten må lene seg på at byråkraten er troverdig og mest sannsynlig forteller fakta om hva som har skjedd, ikke nødvendigvis hva som kan eller burde ha skjedd. Informasjonen fra byråkraten må verifiseres for at man kan vite hva som faktisk har skjedd. Her er tvil et verktøy som Fishman forteller er viktig. Journalister tar valg videre hva de gjør med historien basert på om de har en grunn til å tvile på historien. Har de det, så må de arbeide med andre kilder for å verifisere påstanden. Denne tvilen gjør at journalistene oppsøker flere kilder og dermed kan skrive en korrekt nyhetssak med fakta de tolker som korrekt.

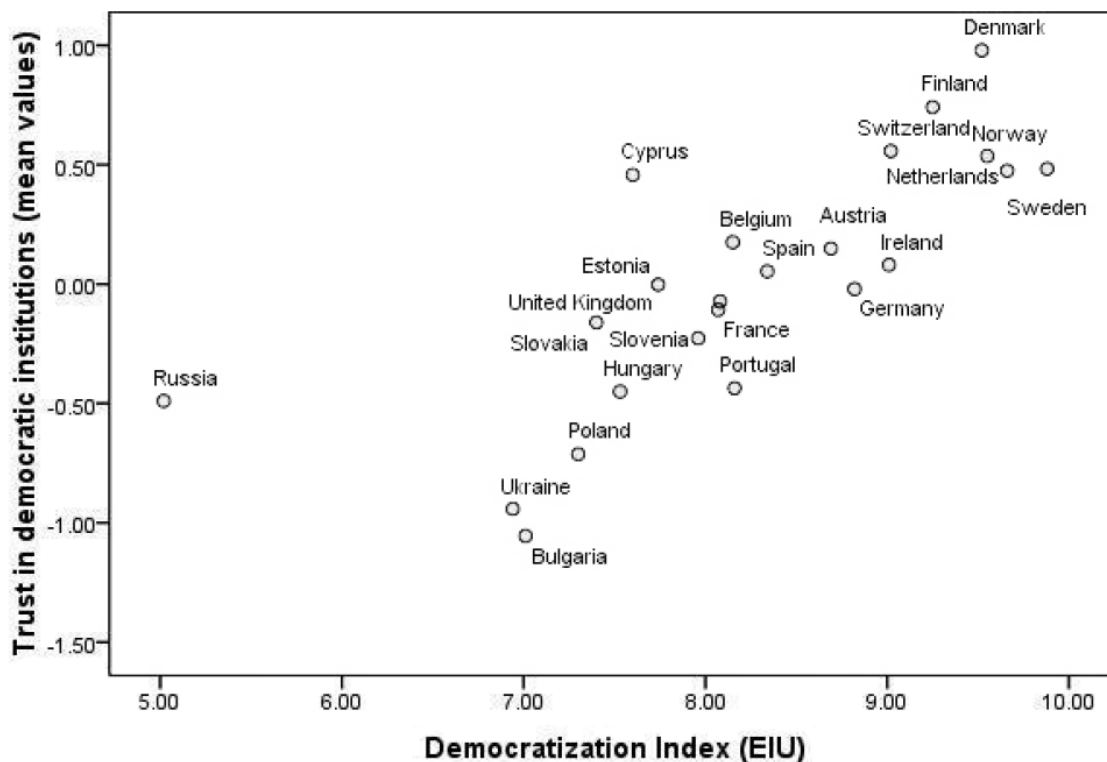
2.1.2 Befolkningens tillit til myndigheter

En annen ting som er viktig å merke seg er at i tillegg til Fishman sin teori er at den norske befolkningen stoler mer på myndighetene enn lengre ned på det europeiske kontinentet.

Kazimierz M. Slomczynski & Krystyna Janicka (2009) skriver i sin forskning, basert data fra European Social Studies runde tre i 2007 som omfatter store deler av Europa, at tillit til demokratiske institusjoner er høyest i Danmark, men Finland, Sveits, Norge og Sverige er over gjennomsnittet på tillit i Europa (Slomczynski & Janicka, 2009). Dette kan vi også se illustrert i Figur 2.1 der Norge scorer høyt både når det gjelder demokratisering, men også hvor mye befolkningen stoler på demokratiske institusjoner.

Vi stoler med andre ord på institusjonene i landet. Det gjør at ikke bare er myndighetskilder attraktive for å etablere en sannhet, men de er troverdige også. Selv om befolkningen i Norge har høy tillit, så er det viktig å bemerke seg at det ikke nødvendigvis er noe som er direkte relatert til hvor mye journalister stoler på myndigheter. Fishmans teori som nevnt i Kapittel 2.1.1 er basert på amerikanske kilder der tilliten ikke er like høy til myndighetene som i Norge.

² Kilden er hentet fra Kindle Editon, som opererer med Location markerer og inneholder ikke sidetall

Figur 2.1: «Level of Democracy (EIU Scale) and Trust in Democratic Institutions» (Slomczynski & Janicka, 2009, s. 18)³

2.2 Medietrening

I denne oppgaven bruker jeg begrepet «Medietrening» om personer som er opplært til hvordan de skal forholde seg til media og hvordan media arbeider. Handgaard beskriver hvordan journalister skal arbeide med kilder som har erfaring eller kursing i Intervjuteknikk for Journalister, Handgaard, 2008, Kapittel 5. Handgaard skriver at man må være oppmerksomme på at intervjupersoner lærer seg å levere budskap til journalistene.

Intervjupersoner som stiller til intervju med det mål å få avlevert et bestemt budskap, er gjerne godt forberedt (...). Det de har gjort, er å lære seg kunsten å svare på vanskelige spørsmål. Martin Eide hevder at «De har lært seg å ikke distrahere av journalistenes spørsmål»(Handgaard, 2008, s. 64)

Intervjupersoners mål om å dele ett budskap fremfor å svare på journalistens spørsmål illustrerer godt hva som har skjedd med kilder i nyere tid. Der man som journalist må være forberedt på at kilder ikke bare gir fra seg kunnskap, men som regel har noe de selv skulle sagt. Handgaard beskriver videre at noen kilder også ignorerer spørsmålet og forholder seg kun til budskapet sitt.

De råeste blant politikerne tar rådet om å gi blaffen i spørsmålene bokstavelig. De sier rett ut at de heller vil snakke om noe annet. Dette gjelder særlig politikere og myndighetspersoner på høyt nivå. (Handgaard, 2008, s. 64)

Og det er spesielt «Politikere og myndighetspersoner på høyt nivå» som understreker noen av de som vi fokuserer på som profesjonelle kilder. Disse kildene er også svært

³Figuren og figurtittel er sitat fra Slomczynski & Janicka, 2009, s. 18.

sentrale i denne forskningen, og er noe vi må være oppmerksomme på. Handgaard skriver ikke kun om at kursede intervjupersoner unngår spørsmål. Han skriver også om hvordan de virr spørsmål slik at de passer sitt budskap. Det kaller han «kunsten å skifte spor». Denne teknikken beskriver Handgaard at kommer fra et hefte om mediestrategier skrevet av Barry McLoughlin.

Intervjuet må ikke bli spørsmålsdrevet, men heller motsatt, svardrevet, er McLoughlins anbefaling. Intervjupersoner må tenke mye mer offensivt på intervjuet. (...) De bør jatte med journalisten, men få intervjuet tilbake på sitt budskapsspor. (Handgaard, 2008, s. 66)

Videre beskriver også Handgaard også at «*Teknikken med å skifte spor sytes godt kjent blant politikere, næringslivsledere og administratorer i det offentlige, (...) Dette er en teknikk de behersker*» (Handgaard, 2008, s. 68). Hvis vi ser på dette i sammenheng med denne oppgaven er det et viktig moment å være oppmerksom på og teorien om at de fleste kilder som har erfaring med media er trent eller har en viss kunnskap om hvordan de snakker med journalister er et viktig utgangspunkt når vi vurderer hvilke vurderinger journalistene har tatt på.

2.3 Dagsorden og faktakilder

I dette kapittelet ser vi på dagsorden og hvordan journalister vurderer fakta.

Hvem som setter dagsorden, er noe som er viktig å tenke på for å kunne se hva som havner i media og hvorfor enkelte kilder setter denne dagsorden. Det har også noe å si basert på hva som blir brukt som fakta i saken senere. Agendasetting i media og i politikken har sammenheng. Når fakta oppstår, er det viktig å vite hvor det kommer fra og hvorfor det har kommet på agendaen.

2.3.1 Sheaffer og Gabay

Innen agenda har Sheaffer & Gabay(2009) forsket med fokus på den politiske siden av agendabygging, dette er likevel relevant for mediene da dette har en viss sammenheng.

Sheaffer & Gabay har gjennom sin forskning kommet frem til følgende.

The analysis of strategic international agenda building illustrates that an event initiator may be quite successful in controlling the agenda over the period of the event enactment. This success depends on the natural characteristics of the event. In other words, the more the initiated event correlates with news media values (e.g., dramatic, emotional, and negative events), the more the initiator succeeds in promoting its agenda. The findings show a strong correlation between the agendas of a country's government and its media.

Thus, in order to dictate the agenda, the antagonist is required not only to formulate a conspicuous story but also to initiate an event that meets the media's demands and correlates with the foreign governments' agenda (as in the cases of Israel's disengagement and the Palestinian elections). As the findings indicate, once the antagonist initiates an event that parallels both the media's values and the foreign government's agenda, not only is its control over the agenda reflected by the issues raised by the media, but it also gains more access to the media, which are more susceptible to showing its position. (Sheaffer & Gabay, 2009, s. 463)

Funnene til Sheaffer & Gabay viser at hendelser er i sentrum for agendasetting, og en effektiv måte å sette agenda på er å ha en hendelse som gjør at man kan kontrollere denne agendaen. I disse funnene er en teori som lett overføres til Smittestoppappen som vi beskriver i denne oppgaven.

Sheaffer & Gabay forteller oss at vi må ta alle faktorer rundt en hendelse inn for å se vinklingen av en hendelse og de ser også en sammenheng mellom myndighetenes

agenda og medias agenda. Klarer man å kontrollere hendelsen er det lettere å oppnå det utfallet man ønsker. Samtidig gir en hendelse også muligheten til en motpart å også bli synligere.

Funnene viser også at det er ekstremt vanskelig å gjøre noe med meningen til offentligheten. Så selv om man klarer å sette en agenda betyr det ikke nødvendigvis at man får overbevist opinionen.

Å påvirke og endre mening i en befolkning er ifølge Sheaffer & Gabay en ekstrem vanskelig oppgave. «*Our findings reveal that attaining this target is an extremely difficult task.*» (Sheaffer & Gabay, 2009, s. 464). For at sakskomplekset derimot kommer til overflaten krever kun at det skjer en hendelse stor nok til å komme på radaren til befolkningen.

I caset om smittestoppapplikasjonen versjon 1 ser vi på en mindre del, smittestoppappen, av en større krise, koronakrisen. Selv om Sheaffer & Gabay omtaler en svært stort og avansert case, kan vi fint overføre dette konseptet til småhendelser under en større hendelse. Og vi kan se at faktaene til journalistene også endrer seg underveis.

2.3.2 Klineberg

Vi kan gjennom Klinebergs teori se nærmere på hvordan faktaene til journalistene endrer seg underveis og hvordan arbeidsmetodene er i evig utvikling. Klineberg (2005) skriver om at nyhetsproduksjon nå krever et annet tempo enn det gjorde tidligere. Klinebergs forskning er gjort på tidlig 2000 tallet og er gjort etter at nettaviser virkelig har begynt å vokse. Han ser på utviklingen en periode hvor aviser og journalistisk arbeid endret seg mye. Det viser hvordan journalister har arbeidet før og etter man startet med nettnyheter og hvordan internettnyheter har endret arbeidsrutinene til journalistene. Det er også viktig å merke seg at Klineberg skriver fra et amerikansk ståsted, men kan overføres til norske medier.

Et av funnene til Klineberg er dette:

Many journalists and media critics complain that the additional labor demands and the work speedup required for convergence have undermined the conditions of news production, mainly by reducing the time available to report, research, write, and reflect on stories.(Klineberg, 2005, s. 59–60)

Klineberg skriver altså at konvergensen til den digitale hurtigproduksjon har ført til at man jobber mindre med sakene før og etter de publiseres. Sakene skal ut og dermed er det mindre tid for å kontrollere faktakilder, og dobbeltsjekke agendaer, slik vi leser om det Fishman skriver i Kapittel 2.1. Klineberg skriver videre at dette er motarbeidet ved at noen redaksjoner setter opp gravegrupper, der arbeidet er gjort av det Klineberg kaller «*Elite corps of reporters*»(Klineberg, 2005, s. 60). Han skriver også at kommersialisering har endret agendaen til journalistene. De må fokusere mer på det som blir klikket på og lest, og man må bryte mer inn i nisjene. Dette gjør at den daglige journalistikken lider, men gravejournalistene som bruker tid kan se nærmere på saker og problemer. Klinebergs teori kan hjelpe til med å se utviklingen i hvordan journalsiter skriver om saker.

2.3.3 Tuchman

Med agenda kommer også fakta, faktasjekking og hvordan fakta faktisk er ikke bare fremstår fra de som uttaler seg, samt at journalistene opptre troverdig. Gaye Tuchman starter sine observasjoner om Fakta, kilder og kredibilitet i boka Making News (Tuchman,

1978) med et sitat fra en britisk nyhetsoppleser: «Kredibilitet i publikums øyne er forutsetningen for nyheter»⁴(Tuchman, 1978, s. 83). For å kunne oppnå troverdighet må man fortelle sannheten og for å fortelle sannheten så må man vite fakta. Tuchman definerer fakta som:

By «facts» I mean pertinent information gathered by professionally validated methods specifying the relationship between what is known and how it is known. (Tuchman, 1978, s. 82)

Ifølge Tuchman er altså fakta informasjon som er innsamlet etter en metode og man kan vise til hvordan man har samlet det inn og hva man har samlet inn. Tuchman stopper likevel ikke ved denne definisjonen. Denne definisjonen er en svært vitenskapelig måte å definere fakta, og her ligger det første problemet. Det er vanskelig å oppfylle alle disse kravene. Her skiller vitenskapen seg ut som «*In science, the problem of facticity is embedded in the process of verification and replication*»(Tuchman, 1978, s. 83), skriver Tuchman. Tuchman beskriver altså vitenskapelig fakta som en prosess der man sjekker og repeterer til man er sikre.

Denne prosessen med faktasjekking, kontrollering og repetering er noe man ikke nødvendigvis har tid til, som Klinenbergs teori nevner. Tuchman beskriver datasamling hos mediehusene på en annen måte «*In News, verifications of facts is both a political and professional accomplishment.*»(Tuchman, 1978, s. 83). Faktasjekking i nyhetsbildet er med andre ord noe annet enn i vitenskapen, og krever at man gjør ikke bare sjekker om det er riktig, men vurderinger av politisk art. Tuchman antyder også i dette at faktasjekking krever en viss erfaring. Videre skriver Tuchman at hans funn viser at journalistene jobber med å finne fakta som fjerner dem selv fra nyhetssaken og slik at fakta snakker mest for seg selv, og journalisten holder seg objektiv, vi skal se nærmere på Tuchmans teori om objektivitet i Kapittel 2.4.

Om fakta i journalistikken skriver Tuchman «*It is the imposition of a frame of other ordered facts that enables recognition of facticity and attribution of meaning*»(Tuchman, 1978, s. 88). Altså fakta er ikke fakta uten kontekst. Tuchman bruker eksempelet at «*To pluss to erlik fire*»⁵(Tuchman, 1978, s. 88), ikke gjelder i alle matematiske systemer. Du må vite hva konteksten rundt faktaopplysningene er for å kunne verifisere og fortelle om faktaopplysningene.

Konteksten rundt faktaopplysningene er ifølge Tuchman en av de viktigere prinsippene innen det Tuchman kaller «Deadline» journalistikk, noe som omfatter det meste av dagens nyhetsjournalistikk. For å bevise fakta er det også andre ganger nok ifølge Tuchman at man teoretiserer bevisførselen, samtidig som en journalist vet at rykte til journalisten og arbeidsplassen er avhengige av at man har en viss kredibilitet. Dermed vil erfaring og vurderinger veie opp hvordan man tar en beslutning om å stole på faktaopplysninger.

Tuchman oppsummerer hvordan en journalist vurderer alle opplysningene rundt en kilde i tre punkter:

1. Most individuals, as news sources, have an axe to grind. To be believed, an individual must prove his or her reliability as a news source. (Tuchman, 1978, s. 93)

⁴ Sitatet er oversatt av meg fra Engelsk

⁵ Sitatet er oversatt av meg fra Engelsk

En nyhetskilde må bevise at han eller hun er verdig. Dette så vi på i kapittel 2.1. Man må ha en tillit mellom journalist og kilde for at journalisten skal være trygg på at han kan vite om det er sannheten eller om kilden forsøker å formidle sitt budskap som nevnt i Kapittel 2.2.

2. Some individuals, such as committee heads, are in a position to know more than other people in an organization. Although they may have an axe to grind, their information is probably more «accurate» because they have more «facts» at their disposal. (Tuchman, 1978, s. 93)

Her er igjen en faktaverifisering statusen som kilden har. Tuchman er noe mer forsiktig enn det Fishman er om myndigheter i kapittel 2.1. Men her er kunnskapen til kilden som avgjør. Siden kilden sitter i en posisjon der man vet mye er det en kilde som det er bedre å stole på enn andre.

3. Institutions and organizations have procedures designed to protect both the institution and the people who come into contact with it. The significance of either a statement or a «no comment» must be assessed according to the newsworker's knowledge of institutional procedures. (Tuchman, 1978, s. 93)

Siste punktet understreker at man alltid må vurdere omgivelsene rundt fakta ikke bare fakta som vi nevnte tidligere. Altså en journalist bør med hjelp av erfaring og kunnskap enten hos seg selv eller gjennom redaksjonen/mediehuset journalisten arbeider for. Vite hvordan den organisasjonen han eller hun snakker med, opererer, og hvordan kommunikasjonsrutinene er. Basert på den kunnskapen kan man vurdere helle bildet rundt fakta man har fått av kilden.

2.4 Objektivitet

Objektivitet er et sentralt begrep i journalistikken og et element vi ser nærmere på i denne oppgaven. I bunn og grunn er det objektivitet å holde seg saklig og upartisk. En skal undersøke alle sider av saken.

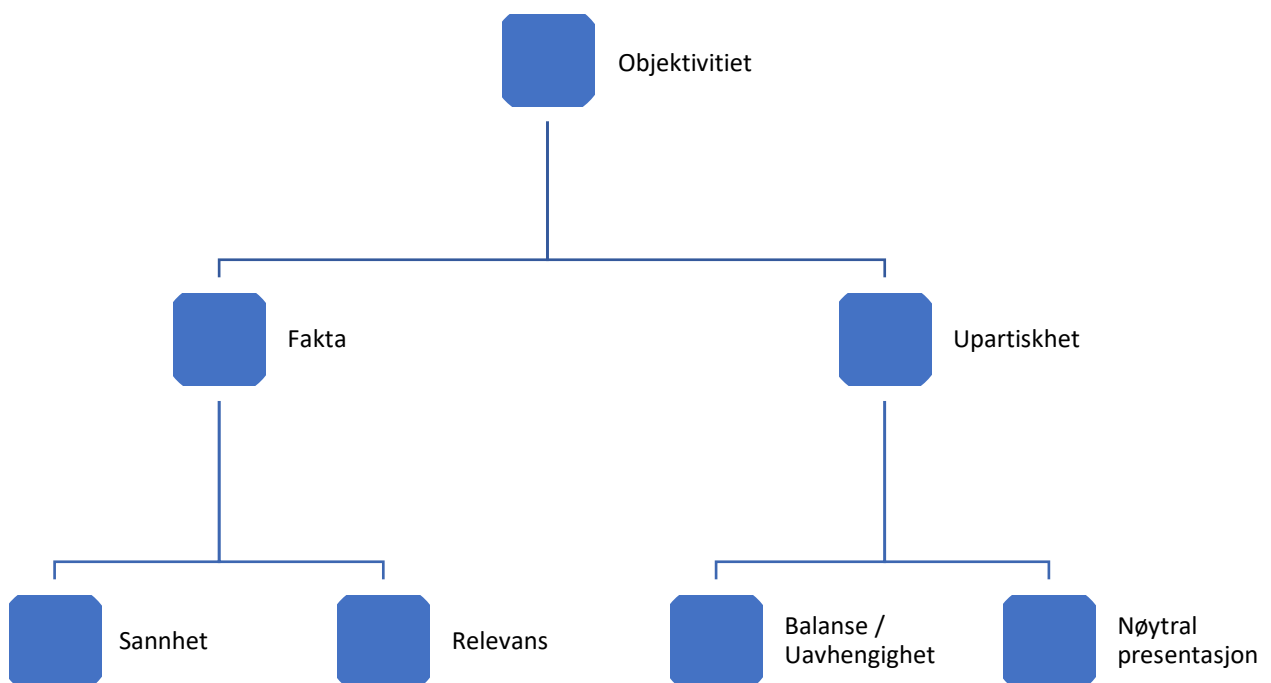
Michael Schudson beskriver hvordan journalistikken, med USA som utgangspunkt, gikk fra å være subjektiv til objektiv. Etter første verdenskrig ble det en debatt i amerikanske medier om dekningen av krigen. Mediedebatten førte etter hvert til en holdningsendring og objektivitet i mediene ble sakte, men sikkert en del av journalistikken på 30-tallet og utover. Denne formen for journalistikk ble fremsnakket og kritisert, men har lagt grunnlaget for hvordan man formidler nyheter i dag. Schudson beskriver en kritikk som ikke er ukjent i det journalistiske miljøet.

«Objectivity is a myth» announced reporter Kerry Gruson of the Raleigh Observer, and many young journalist shared her view. (Schudson, 1978, s. 161).

Det å holde seg objektiv beskriver Schudson at var noe mange mente var kunstig. Mens noen holdninger om objektivitet var som Kerry Gruson beskriver i stitatet, en myte, var det andre som hadde et litt mer dempet syn på saken. «*Pure objectivity does not exist, but you have to strive for it anyway.*» (Schudson, 1978, s. 161). Den siste er den holdningen vi nok ser oftest i dagens journalistikk. Schudsons beskrivelser av utviklingen og hvordan journalistikken har strevet for å skrive subjektivt og objektivt viser en utvikling hvor leserne og fakta har fått en mer sentral rolle.

Den svenske forskeren Jörgen Westerståhl har forsket på objektivitet i journalistikken. Han skriver at objektivitet i journalistikken ikke nødvendigvis er det å holde seg nøytral, saklig og upartisk, men å «følge noen visse normer og standarder»⁶(Westerståhl, 1983, s. 403). Videre forklarer han at objektivitet har gått fra å være en uskrevet regel til å bli et av journalistikkens bud.

Westerståhl deler objektivitet opp i to kategorier med til sammen fire underkategorier som han sorterer som vist i Figur 2.2. Disse kategoriene skaper det journalistikken tolker som objektivitet.

Figur 2.2: Skjematisk representasjon av konseptet objektivitet (Westerståhl, 1983, s. 405)⁷

Disse fire kriteriene, sannhet, relevans, balanse/uavhengighet og nøytral presentasjon, mener Westerståhl at er det mediene bruker for å gi leserne det journalistene kaller en objektiv sak. Videre går Westerståhl inn i hvert element i modellen og forklarer hvorfor elementene ikke er så viktige som vi tror og at problemet med objektivitet er at vi i alle deler av underpunktene enten ikke klarer å formidle det korrekt, eller overveier. Journalister sikter mot å være uavhengige og ha en balanse i saker. Det kan føre til overbalanse eller at man tvinger frem en kilde som ikke nødvendigvis er representativ.

⁶ Sitatet er oversatt av meg fra engelsk

⁷ Figuren er hentet fra Westerståhl, 1983, s. 405

Tuchman beskriver også objektivitet i sammenheng med annet arbeid, men han beskriver det som en del av faktaarbeidet.

(...)Newswriters state that finding facts entails demonstrating impartiality by removing oneself from a story. Impartiality includes demonstrating that one does everything possible to be accurate so as to maintain credibility and avoid both reprimands from superiors and the omnipresent danger of libel suits. (Tuchman, 1978, s. 83).

Tuchman begrunner arbeidet med kredibilitet og objektivitet med faren for reprimander og søksmål. Søksmålfaren er ikke så relevant når vi ser på journalistikken med norske øyne. Tuchman sier også at kredibilitet er svært viktig, dette gjør at leserne kan stole på journalistene. Arbeidet for å tilfredsstille leserne med gode faktaopplysninger og sannhetsdeling baserer seg ifølge Tuchman på at journalisten kan holde seg objektiv og nøytral, fjerne seg som narrativ fra historien og la historien fortelle hva som skjer.

3 Metode

I denne oppgaven bruker jeg kvalitativ tekstanalyse som utgangspunkt i drøftingene. Originalt var planen å gjennomføre intervjuer, men det var ikke mulig å få tak i informanter som ønsket/hadde tid til å gjøre samtaler med meg. I forbindelse med dette ble utarbeidet en intervjuguide, en modifisert versjon av denne ble brukt for å legge opp kategorier som ble kodet og analysert basert på nyhetsartiklene.

Siden forskningsinteressen var å se hvordan journalister håndterer kildene i en usikker situasjon med nyttig men omstridt ny teknologi samlet jeg inn artikler fra forfattere som hadde jobbet med smittestoppappen og ga spesielt tilsyn til forfattere som laget flere artikler. Dermed kan spores individuelle preferanser og utviklingene. I stedet for motivene og rasjonalitet, som skulle ha vært fokuset i intervjuene, har jeg skiftet fokuset frem til bruk og presentasjon av kildene og håndtering av usikkerhet/tvil med hensyn til kildenes troverdighet.

Ved å analysere artikkelforfatterne sitt valg ikke bare innholdet vil jeg kunne studere mønstre man ikke nødvendigvis ser etter uten å snakke direkte med journalistene. Gjennom denne metodikken kan man se om man får se nye perspektiver på objektivitet og kildevalg som man ikke nødvendigvis vil se ved kun å analysere teksten fra tekstens perspektiv eller intervjuer en journalist og tolke journalistens perspektiver.

3.1 Søk

For å finne saker aktuelle til Smittestoppappen ble det søkt i mediearkivet «Infomedia». Her ble det søkt i to puljer først fra 12 mars 2020 til 1. april 2020, deretter fra 1. april 2020 til 30 april 2020. Disse datoene ble valgt da det var startet av pandemien i Norge og en periode lang nok til at flere sider av saken ble belyst, uten at mengden av nyhets saker ble uoverkommelig å gjennomgå. Perioden dekker kunngjøringen at appen ble utviklet, lanseringen av appen, og åpning av kontrollsaken ved Datatilsynet.

Søkeordene som ble brukt var: «Smittestopp», «smitte app», «korona», «app».

Det ble først satt sammen en klippmappe bestående av 67 artikler saker. Denne bestod av store lokal og regionsaviser/mediehus og nasjonale aviser/mediehus, samt noen nisjemedier som dekket medisin eller teknologi-temaer. En majoritet av nyhetsartiklene var lesbare direkte i Infomedia, mens saker fra Dagens Næringsliv krevde at jeg logget inn med abonnementsbruker. Denne ble kuttet ytterligere ned slik at den kun bestod av store nasjonale mediehus/aviser. Jeg valgte å definere store som de avisene flest nordmenn leser, og har mest innflytelse i samfunnet. Og nasjonale, som aviser som dekker hele landet som hovedregel selv om de kan ha noen regionale trekk. Fra disse kravene endte jeg med en klippmappe med 20 saker fordelt på disse nyhetsstedene som vi kan se i Tabell 3.1:

Mediehus	Antall saker
TV2	1
Aftenposten	4
NRK	8
Dagens Næringsliv	2
Dagbladet	5
ABC-Nyheter	1

Tabell 3.1: Oversikt over fordeling av saker fra de ulike nyhetsstedene.

Etter sortering gjensto det 20 nyhetssaker som ble kodet og analysert. Utvalget er nesten alle sakene som omhandler smittestopp-applikasjonen fra nevnte nyhetssteder. I samlingen var det originalt flere nyhetsvarsler, disse ble tilfeldig fjernet slik at vi satt igjen med noen nyhetsvarsler, men ikke alle. Dette ble gjort fordi jeg vurderte nyhetsvarslene til å være svært like. Andre saker som ble luket ut var også NTB artikler som var like, slik at de sakene skrevet av NTB bare ble nevnt én gang i artikkelsamlingen hvis flere medier hadde brukt saken. NTB sine saker i seg selv er ikke en del av Infomedia sitt arkiv, men NTB-saker som er publisert av andre medier ligger likevel i arkivet. I disse sakene er f.eks.: Dagbladet mediehus og NTB står som forfatter.

PDF dokumentet med nyhetssakene ligger vedlagt som Vedlegg 9. De to artiklene fra Dagens Næringsliv ligger ved som egne PDF dokumenter i vedlegg 10 og 11. Dette er fordi dagens næringsliv kun deler overskrift og forfatter med Infomedia og man må logge inn for å lese nyhetssakene.

3.2 Koding

Basert på intervjuguiden, som ligger som vedlagt som vedlegg 8, utarbeidet jeg hvilke koder som ville være nyttige for en analyse. Disse ble fordelt i tre koder med underkategori som vist i Tabell 3.2 under.

Hovedkode	Kilder	Vinkling	Tittel/Stilling
Underkode	Positiv	Positiv	
Underkode	Nøytral	Nøytral	
Underkode	Negativ	Negativ	

Tabell 3.2: Kodeoversikt

Positiv, nøytral og negativt er kodet basert på hvilken holdning de har til smittestopp appen. Er de positive til appen, har de blitt kodet positiv, er de nøytrale til appen har de blitt kodet nøytral, og er de negative har de blitt kodet negativ.

Jeg gjennomførte kodingen selv i analyseprogrammet Nvivo og samlet all data i Excel for lettere oversikt og gjennomgang. Grunnen til at jeg valgte å bruke Nvivo kun til kodingen og Excel for å sortere dataen, var at jeg da kunne enkelt kunne lage tabeller og grafiske fremstillinger av dataene og kunne sortere de ulike kodedataene i flere ark i regnearket.

I regnearket ble kodene sortert etter en rekke ulike kategorier i regnearket. Først ble alle artiklene tildelt et kodenavn for å enkelt kunne sortere alle sakene. Deretter ble det satt opp ark som sorterte basert på artikler, og basert på koder. Rekkefølgen på kodene er datosortert fra gammel til ny, basert på sorteringen i klippmappa i vedlegg 9 sin rekkefølge. Totalt inneholder Excel-dokumentet seks ark som sorterer kodene, pluss arket jeg nevnte tidligere som gir et kort kodenavn til hver artikkel.

3.2.1 Sortering av koder basert på artikler

Her var det et uniformt system som alle sakene ble vurdert etter. Denne kategoriseringen ligger i vedlegg 2. Her er det viktig å merke seg at på grunn av eksportering så er hver tabell en side, og ikke like oversiktlig som det er i Microsoft Excel programmet

ART17	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Thomas Gesdal	Aldrimer.no		0 ✘	0 ✘	1 ✔	Pressetalsmann i Forsvarsstaben
	Erna Solberg						Statsminister
	2 66,67 %	1 33,33 %	0 0 %				

Tabell 3.3: Eksempel på sortering av koder etter artikkel.

Tabell 3.3 viser hvordan denne sorteringen ble gjort. Øverst står artikkelreferansen «ART17» som er koden som erstatter tittelen i artikkelen. Deretter er det listet kilder basert på holdningen kilden har til smittestoppappen i. Deretter er det tre felter som omhandler vinkling de er formatert slik at 0 viser ✘ og 1 viser ✔. Dette er en funksjon som ikke fungerer i Word derfor har jeg limt inn ✘ og ✔ i denne modellen ved siden av tallene for å illustrere. Denne måten å markere artiklene på gjør at det er visuelt lett å se hva kodingen viser, men samtidig også mulig å regne ut statistikk basert på tallene. Ytterst har jeg en spalte der titler eller stillinger nevnt i artiklene er listet opp. Det er også regnet opp hvor mange positive og negative kilder det er i hver sak, både i tall og prosent. Dette er skrevet under kildene.

For de sakene som er nyhetsvarsel er det også lagt inn tekst under artikkelkoden der det står at det er et nyhetsvarsel som vist i Tabell 3.4. Dette er så man lett kan se hvorfor varselet har få eller ingen kilder uten å trenge å gå tilbake til nyhetsklippene.

ART18	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
Nyhetsvarsel				0 ✘	1 ✔	0 ✘	

Tabell 3.4: : Eksempel på nyhetsvarsel kodesortert.

3.2.2 Sortering av enkeltkoder

Videre ble kodene sortert innen sine kategorier. Flere av tabellene har alle fått en kolonne med verdien 1, dette er for å enkelt kunne summere. Noen av kodene har også her blitt sortert ytterligere fra artikkelkodingen for å samle kodene og få oversikt over totalbildet. Disse kodene ser vi i Vedlegg 3-7.

3.2.3 Kilder

Koden «kilder» kategoriserer hvilke kilder en journalist har brukt i en sak, samt hvilken holdning kildene har til saken. Alle artiklene er analysert og kildene kodet separat, jeg har ikke kodet når en kode gjentar seg flere ganger i samme sak. En kilde-kode kan for eksempel være «Erna Solberg». Hvis hun blir nevnt flere ganger i én artikkel har jeg ikke talt det opp. Men hver gang «Erna Solberg» blir nevnt i en ny artikkel blir det kodet inn. Når vi da ser på total opptelling av kilder som vi ser i Tabell 3.5: Utdrag fra kildeoversiktstabell fra vedlegg 1 som ligger under, så ser vi at koden «Erna Solberg» er nevnt 9 ganger.

Kilde	antall saker	Kolonne1
Erna Solberg	9	1
Gun Peggy Knudsen	6	1
Camilla Stoltenberg	5	1
Bent Høie	4	1
Datatilsynet	2	1
Kyrre Lekve	2	1
Solveig Schytz (V)	2	1
Personvernrådet i EU	2	1
Åshild Bruun-Gundersen (Frp)	2	1
Einar Sagberg	2	1
(...)	(...)	(...)

Tabell 3.5: Utdrag fra kildeoversiktstabell fra vedlegg 1

3.2.4 Vinkling

Kodingene under vinkling er basert på gjennomlesning her har jeg gjennomgått og analysert hver enkelt artikkel for å så gi artikkelen en kode. Alle 20 artiklene har fått en kode. Denne koden er utarbeidet basert på gjennomlesning av artiklene der jeg har lest gjennom artiklene, og veier opp argumentene for og imot, hvordan journalisten har formulert seg, og hvordan saksbildet fremstår i saken. Jeg har deretter sett på disse faktorene helhetlig og basert på gjennomgangen av sakene tolker jeg hvilken vei saken er vinklet. Er saken positiv, negativ eller nøytral til temaet? Tolkningen av disse sakene ser på flere ulike faktorer. Her er Her kan vi få et innblikk i hvor objektiv journalisten presenterer saken. Denne måten å kode artiklene har en svakhet da det er basert på en helhetsvurdering gjort av en person. Måten jeg tolker kan være annerledes fra måten andre tolker. En måte jeg kunne ha forbedret denne koden på hadde vært å få flere individer til å tolke vinklingen av samtlige artikler og deretter kommet med gjennomsnittlig tolkning av vinkling av samtlige saker. Det ble ikke gjort, da det er svært resurskrevende og hadde, selv med anonymisering, krevd behandling av personopplysninger og tid som allerede hadde gått bort på grunn av problemet med å få informanter til den originale metoden.

3.2.5 Stilling

Jeg har kodet stillingen som blir oppgitt i artiklene. Her er hver enkelt artikkel analysert, og kodene er hver tittel som blir nevnt i artiklene. Er en tittel nevnt flere ganger i én sak er den ikke kodet flere ganger, men er tittelen nevnt i flere saker er den kodet én gang per sak. Dette er gjort for å se hvilken troverdighet journalisten har til kilden, samt om journalisten vil understreke hvem de har snakket med i saken. Dette gjør at vi kan lettere tolke valgene til journalisten og analysere hvorfor journalisten har valgt å bruke tittel, og om det styrker troverdigheten i saken. Denne kodingen kan også vise om journalistene mener kilden i seg selv har kredibilitet, eller om det er ekstra forklaringer for å bygge kredibilitet.

3.2.6 Kildetype

I tillegg til stilling og kildesortering har jeg også sortert alle de kodede kildene inn i to underkategorier den ene er basert på om kilden er myndighet/stortingspolitiker og den andre er basert på titlene og forklarer hva slags posisjon kildene har

3.2.6.1 Myndighetskilder

Myndighetskilder/stortingsrepresentanter har jeg definert som personer i offentlige etater, roller og personer valgt inn på Stortinget. Disse uttaler seg på veiene av et offentlig organ, eller fordi de er valgt til å representere folket. I denne kategorien er også tilsynsmyndigheter (som datatilsynet) og roller som kommuneoverlege tatt med.

3.2.6.2 Kildetype basert på tittel

Titlene samlet i koden er igjen delt inn i fire kategorier:

- Sannhetsdeler: En som sitter på fakta og deler den
- Ekspertkilde: En som uttaler seg som ekspert innen et felt, har ingen formell makt
- Meningsbærer/debattant: En som mener noe om saken
- Annet: En som ikke faller innenfor de tre foregående kategoriene

Disse forklarer hva leseren kan forvente av tittlene. Dette er basert på analyse av tekst rundt titlene og hva som oppfattes som kildenes betydning i artikkelen, og hva slags informasjon de tildeler sakene. Kategorien «Sannhetsdeler» er basert på teorien fra Fishman(1980) som nevnt i Kapittel 2.1.1.

3.3 Validering av artikkelvalg og koder

Utplukkingen av artikler skjedde over flere dager for å sikre at jeg var trygg på mine valg av kilder også etter en stund. Dette ble gjort på følgende måte. Søk ble satt opp og gjennomgått tre ganger. Hver artikkel ble markert i Infomedia. Jeg brukte to ulike markeringer slik at jeg andre gangen kunne gjennomgå alt fra bunn av. Tredje gangen ble artiklene plukket ut. Alt skjedde på separate dager slik at jeg ikke valgte basert på minne av artikler, men basert på objektive kriterier som nevnt i Kapittel 3.1.

Kodingen ble gjennomgått to ganger. Hvor eventuelle koder eller liknende jeg hadde oversett eller ikke kodet ble tatt med inn i datasettet, og koder som var dobbeltkodet eller feilmarkeringer.

En kritikk av metoden min er nok at jeg kunne ha validert tydeligere ved å gjennomgå artiklene og kodingen uten allerede synlige markeringer eller valg. Da hadde jeg i valgt uten noe påvirkning fra tidligere valg. Likevel mener jeg at utvalget og kodingen er valid og nok til å komme med korrekte funn og analyser.

4 Analyse og funn

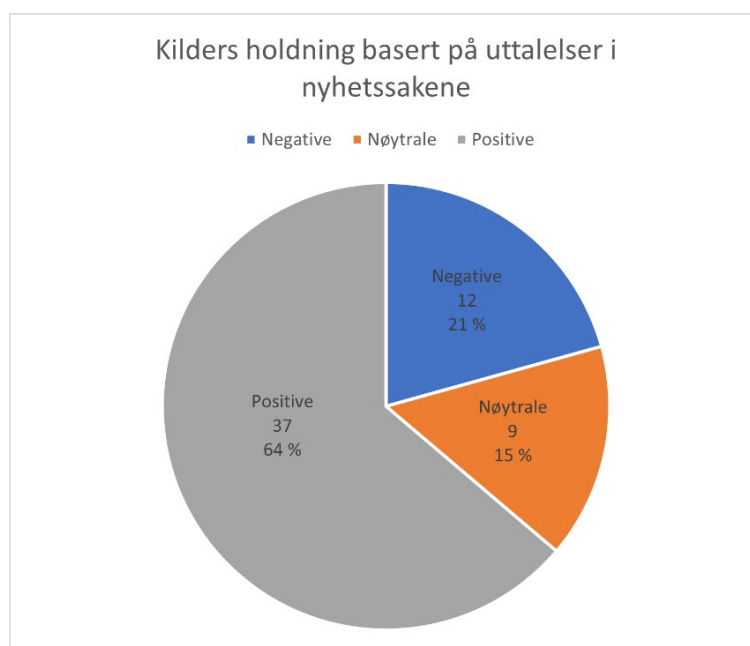
Gjennom tekstanalyse og koding har jeg samlet sammen informasjonen og tolket den i lys av forskningsspørsmålene «Hvilke kilder tok de i bruk og hvorfor?», «Har kildene synlig agenda, hva har det å si for nyhetssaken?», «Er det noen kilder journalistene bruker mer enn andre samt hvorfor?», «Hvordan forsvarer journalisten bruk av kilder gjennom titler?», «Hvordan viser nyhetssakene at objektivitet og kritikk er brukt i artiklene?» og «Hvordan viser kildevalg og beskrivelse objektiviteten til journalisten». I dette kapitlet tolker og drøfter jeg funnene fra koding og gjennomlesing av de 20 nyhetssakene og notisene som arbeidet er basert på. Nyhetssakene ligger vedlagt i vedlegg 9, 10 og 11, samt kodedokumentene ligger vedlagt i vedlegg 1-7.

4.1 Kildevalg

I artikkelutvalget på 20 saker er det brukt 30 ulike kilder hvorav 10 av kildene er brukt 2 eller flere ganger. Totalt er disse 30 kildene blitt brukt i artikler 58 ganger i løpet av de 20 nyhetssakene som der undersøkt i denne oppgaven. Hver referanse er kategorisert i tre ulike kategorier basert på om kildens uttalelse er positiv, negativ og nøytral til den første versjonen av smittestoppappen. Gjennom både å se på kodingen og teksten kan vi tolke hvilke valg journalisten har gjort når journalisten har skrevet nyhetssakene.

4.1.1 Balanse

Figur 4.1, her er alle kildene nevnt i hver artikkel samlet uten å slå sammen noen av de kildene som er nevnt flere ganger. Dette viser forekomsten av positivitet, nøytralitet og negativitet til smittestoppappen i sakene. Ser vi kun på denne fordelingen alene vil det se ut som det er en overveiende bruk av positive kilder.

Figur 4.1: Kilders holdning til smittestoppappen basert på uttalelser i nyhetssakene.

Litt eksempler på disse kildene er Erna Solberg som i flere av artiklene oppfordrer nedlastning av appen. Datatilsynet som uttaler seg negativt om appen, og Statistisk sentralbyrå som journalisten bruker som kilde til statistikk. En total oversikt over kildene, og holdninger ser vi nærmere på i kapittel 4.1.2. og i Tabell 4.1.

Velger man å heller se på vekten per artikkel er 60 prosent av artiklene med overvekt av positive kilder, samtidig som 30 prosent har kildene fordelt nøytralt. Men dersom vi går inn i sakene og gjennomgår ser vi at flere av de positive kildene ofte er nevnt i sammenheng med hverandre. Dette gjør at selv om datasettet viser at det er jevnt over majoritet av kilder som er positive til smittestoppappen versjon 1 er det også kildene som er positive i overvekt nevnt sammen eller med korte sitater eller lite data. Et eksempel på dette er der fire kilder blir referert i én setning. «*Både helseminister Bent Høie, Folkehelseinstituttet, Forskningsrådet og Direktoratet for e-helse oppfordrer flest mulig nordmenn til å bli med.*»(Johansen. *Mobilovervåking stoppe epidemien*. 28. mars 2020. *Aftenposten.no*). De nøytrale eller uenige kildene ofte er gitt mer plass. Journalistene er også jevnt over kritiske og balanserende til uttalelsene. Det utgjør dermed ikke en så stor ubalanse som tallene viser og journalistene sørger for å jobbe som en motvekt i mesteparten av sakene. Dette skal vi også se nærmere på i Kapittel 4.5

4.1.2 Gjentakene kilder

Som nevnt i innledningen er 10 av de totalt 30 kildene brukt 2 ganger eller flere fordelt på de 20 sakene. En overvekt av disse kildene er også myndigheter eller personer. Uavhengig av om alle 30 individer og dokumenter som er brukt er alle profesjonelle kilder.

Oversikten over de kildene brukt i nyhetssaken ser vi i Tabell 4.1.

Hvis vi ser på i sammen med sakene og hvordan de er skrevet kan vi også gå inn i journalistenes valg av kilder. Oversikten gir oss innblikk i hva journalistene gjør når de skal lage en sak. Hvem velger de å snakke med. Hvem gir mest troverdighet og hva er de letteste kildene å bruke.

Blant de øverste plassene ligger Erna Solberg, Camilla Stoltenberg og Bent Høie. Disse kildene er brukt mange ganger. En majoritet av disse kildene er hentet fra pressekonferansene som regjeringen i den perioden holdt svært regelmessig. For en journalist er det svært enkle kilder å bruke. Ser man på forskningen fra Slomczynski og Janicka (2009) så kan man også se at Nordmenn har sterk tiltro til myndighetene. Det gjør at disse kildene, som også er svært tilgjengelige også er svært troverdige i det norske samfunnet, og dermed svært enkle kilder å bruke for journalister.

Denne trenden ser man også hvis man går gjennom alle gjentakende kilder. Av de 10 kildene er fire av dem valgte politikere (en statsminister, en statsråd og to stortingsrepresentanter). Tre er helsemyndigheter, samt datatilsynet og Personvernrådet i EU er myndighetsorganer. Da gjenstår det kun én kilde, og det er en direktør i et selskap leid inn av myndighetene. Samtlige av gjentakende kilder er med andre ord tilknyttet myndighetene på en eller annen måte. Mye av grunnen til dette er nok at nyhetssakene handler om en myndighetsbestilt applikasjon, og dermed er alle kildene også sentrale i prosessen med hovedtemaet. Derav statsrådene, som er det

politiske apparatet som har bestilt appen fra helsemyndighetene og fra utvikleren som har fått oppdraget fra helsemyndighetene.

Kilde	Antall saker	Holdning til smittestoppappen
Erna Solberg (Statsminister)	9	Positiv
Gun Peggy Knudsen (Områdedirektør i FHI)	6	Positiv
Camilla Stoltenberg (Direktør i FHI)	5	Positiv
Bent Høie (Helse og omsorgsminister)	4	Positiv
Datatilsynet	2	Negativ
Kyrre Lekve (Viseadministrerende direktør i Simula)	2	Positiv
Solveig Schytz (Stortingspolitiker for Venstre)	2	Negativ
Personvernrådet i EU	2	Negativ
Åshild Bruun-Gundersen (Stortingspolitiker for Frp)	2	Negativ
Einar Sagberg (Smittevernoverlege i Drammen)	2	Positiv
Simula (Utviklerselskap av Smittestoppappen versjon 1)	1	Positiv
Folkehelseinstituttet	1	Positiv
Forskningsrådet	1	Positiv
Direktoratet for e-helse	1	Positiv
Olav Lysne (Direktør i Simula)	1	Positiv
Den nye forskriften (Smittevernforskriften)	1	Positiv
Bjørn Erik Thon (datatilsynet)	1	Nøytral*
Uavhengig komité (Utnevnt ekspertgruppe som vurderte fra kildekode og personvernshensyn)	1	Nøytral
Janine Lilleng (Medlem av uavhengig komitéen som nevnt over)	1	Nøytral
Patrica Aas (Programutvikler og it-sikkerhetsekspert)	1	Negativ
Advokat Jon Wessel-Aas	1	Negativ
Sjefene i Apple og Google	1	Negativ
Kjetil Berg Veire (assisterende kommunikasjonsdirektør FHI)	1	Positiv
Interne eposter, notater og andre dokumenter fra Folkehelseinstituttet (FHI)	1	Nøytrale
Ketil Raknes (Lektor ved Høyskolen Kristianas Institutt for kommunikasjon)	1	Negativ
John David Johannesen (Kommuneoverlege i Drammen)	1	Positiv
Statistisk Sentralbyrå	1	Nøytral
Ipsos	1	Nøytral
Thomas Gesdal (Pressetalsmann Forsvarsstaben)	1	Positiv
Aldrimer.no (nyhetsside med fokus på Forsvaret)	1	Nøytraø
* = På tidspunktet han uttalte seg hadde datatilsynet ennå ikke gjort noen undersøkelser. Derfor er Thon markert nøytral her og datatilsynet negativ. Forklaring fargekoder: Grønn tekst = Myndigheter/stortingsrepresentant Sort tekst = annet		

Tabell 4.1: Oversikt over samtlige kilder brukt i nyhetssakene samt antall saker de er nevnt, samt holdningen de har til smittestoppappen.

Man kan stille spørsmålet om journalistene har gjort den enkle utveien ved å fokusere på myndighetskilder og ikke nødvendigvis hente inn personvernekspertter oftere i arbeidet med disse artiklene. Likevel kommer det kritikk fra myndigheter på denne lista. Blant de ti kildene nevnt i Tabell 4.1, er fire av dem kritiske til smittestopp-appen. Dermed har journalistene på tross av stor bruk av myndighetskilder klart å få inn noen kilder flere ganger til å sette et kritisk syn på saken. Av disse gjentakende kildene så er det to stortingsrepresentanter og to tilsynsmyndigheter.

Datatilsynet har i oppgave å være tilsyn og ombud. Datatilsynet beskriver sin oppgave som: «Vår oppgave er å føre kontroll med at personvernregelverket etterleveres, og medvirke til at enkeltpersoner ikke blir krenket gjennom bruk av opplysninger som kan knyttes til dem.»(Datatilsynet, 2022). Denne oppgaven har de fått fra kommunal- og distriktsdepartement og tilsynet er uavhengige. De får oppdrag fra staten om å komme med vurderinger innen sine felter. Når de er kritiske er det noe som en journalist nok vil se på som en svært troverdig kilde som vil gi mye tyngde til påstandene, dermed gir også journalisten tyngde og troverdighet til saken i helet.

4.1.3 Kildenes agenda

De fleste kilder, spesielt profesjonelle har en agenda som de ønsker å formidle, enten når de går til pressen eller når de svarer på spørsmål fra pressen.

Intervjupersoner som stiller til intervju med det mål å få avlevert et bestemt budskap, er gjerne godt forberedt (...). Det de har gjort, er å lære seg kunsten å svare på vanskelige spørsmål. Martin Eide hevder at «De har lært seg å ikke distrahere av journalistenes spørsmål»(Handgaard, 2008)

Videre skriver Handgaard om politikere, bedrifts- og organisasjonsledere, representanter og tillitsvalgte for organisasjoner, kunstnere og popartister: «Alle har et budskap de vil selge, og de har fått hjelp av medierådgivere til å gjøre det»(Handgaard, 2008).

Agendabygging har man sett bli vanligere og vanligere. Et av mine sentrale forskningsspørsmål er «Har kildene, som journalistene omtaler dem, synlig agenda, hva har det å si for nyhetssaken? hva har det å si for nyhetssaken». Dette vil vise om journalisten har vært oppmerksom på dette eller ikke, men også om man tillater det fordi det ikke utgjør noe skade til omtalen i saken. Samtlige av kildene brukt i nyhetssakene i denne forskningen er profesjonelle kilder. Ut fra det kan vi anta at alle eller så godt som alle kildene er medietrent. Vi kan ikke si det helt sikkert, noe som betyr at vi ikke vil kunne gi et nøyaktig svar på om det er medietrente kilder, og om de faktisk har en agenda. Vi kan likevel velge å tolke uttalelsene i nyhetssakene om de fremstår som en formulering som har agenda eller ikke. Basert på gjennomlesning av alle artiklene har jeg etter min tolkning funnet at det skinner en agenda gjennom i noen av artiklene. Ett eksempel er fra ART17 der en pressetalsmann i Forsvaret uttaler:

Forsvaret er positiv til denne appen. Vi som en stor samfunnsaktør, må også bidra til å hindre spredning av smitte, skriver pressetalsmann Thomas Gjesdal i Forsvarsstaben til Aldrimer.no. Samtidig påpeker han at «personell med særskilt skjermingsbehov eller i områder med skjermingsbehov» ikke skal bruke appen. (NTB. Ikke trygg nok. 19. Apr 2020. Dagbladet.no)

Dette er et konkret eksempel på hvordan en profesjonell kilde har en tydelig agenda. Her skinner det gjennom at appen ikke er trygg nok for bruk for deler av personellet i Forsvaret. Samtidig fremsnakker kilden appen. Man ser også andre trekk som Handgaard beskriver i sin teori. Kilden sier aldri noe om de som ikke er i stillinger med skjermingsbehov eller områder med skjermingsbehov får laste ned appen. Dermed

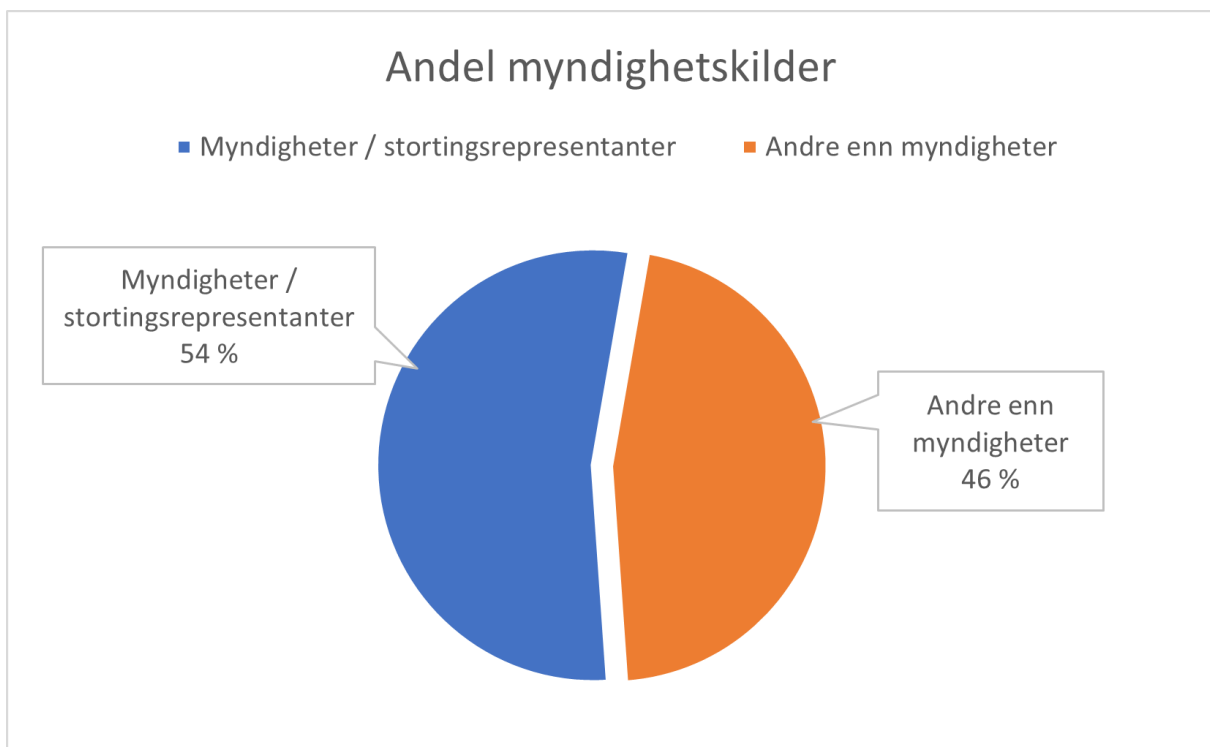
unngår han å snakke ned appen og skape større usikkerhet om nedlastning. Dette er kanskje det tydeligste eksempelet på blant alle sakene.

Ser man i helheten så er det tydelig at visse kilder har et budskap om at smittestopp-appen skal lastes ned av befolkningen, men det er ikke synlig at det er brukt teknikker for å få gjennom det budskapet. Det handler nok om at journalistene i de 20 sakene jeg har undersøkt har stort sett stilt spørsmålet direkte, og ønsket et svar. Slik jeg tolker tekstene er det ikke godt skjulte agendaer, men det er heller ikke agendaer som prøver å formidle noe annet enn det journalistene spør om. Her er det riktignok viktig å legge til at jeg kun har undersøkt tekstene, og ikke snakket direkte med journalistene eller sett råmateriale fra intervjuene, og kan dermed ikke konkludere om journalisten har filtrert ut agendasetting fra intervjuene. Samtidig kan vi se fra svarene til kildene at de har forberedt seg godt og sitatene samsvarer med hypotesen om at kildene er profesjonelle og ikke går inn i et intervju uforberedt.

4.2 Stoler journalister mer på myndighetene?

Hvis vi ser på en totaloversikt over alle kildene som er brukt får vi en oversikt som vist i Tabell 1.

Blant disse 30 kildene som er brukt i nyhetsaken er fordelingen av myndighetskilder og andre kilder 54 prosent mot 46 prosent som vist i Figur 4.2. Som nevnt i kapittel 4.1.2 Balanse er det flere av de gjentakene kildene som er myndighetskilder. Dette ser vi også i tidligere forskning, blant annet i forskningen til Fishman (Fishman, 1980). Teorien til Fishman sier at myndighetene presenterer en versjon av sannheten som journalister kan bruke uten å bli kritisert av de fleste leserne. Myndighetene kan definere hva virkeligheten ser ut og det er forventet at de skal jobbe nøytralt og for befolkningen. Deler av dette reflekteres godt i alle 20 sakene som er brukt i datasettet. Samtlige av sakene bruker minst en myndighetskilde.

Figur 4.2: Andel myndighetskilder

Dette inkluderer også de fire sakene i utvalget, ART3, ART18, ART19 og ART20, som gir opplysninger som kommer fra myndighetene gjennom kanaler som NTB eller pressemeldinger. De er korte og konkrete og gir enkel informasjon, og ser slik ut:

Tester varsling i Smittestopp-appen

I dag begynner Drammen, Tromsø og Trondheim å teste ut varslingsfunksjonen i Smittestopp-appen. Fra i morgen kan app-brukere få sms dersom de har vært utsatt for smitte. Disse kommunene ble valgt ut fordi størrelsen deres egner seg for utprøving. (NRK. Tester varsling smittestoppappen. 27. Apr 2020. nrk.no)

Hvis vi ser på hyppigheten til bruken av myndighetskilder vil skjevheten være enda større enn bare andelen. Dette er som nevnt i Kapittel 4.1.2 ikke nødvendigvis fordi de sier mest og tar mest plass. Men i sammenhengen når vi ser på hvilke kilder journalistene velger, likevel viser at journalistene lener seg tungt på myndighetskildene. Vi kan velge å si at det er mer relevant fordi vi kan også velge å veie kildene opp mot hverandre. Vi ser nok at noen av myndighetskildene brukes kun for å veie tyngden større enn de andre. Når flere sier noe, er troverdigheten høyere. Journalisten kunne valgt å skrive det kun som en faktaopplysning, men saken står sterkere når en troverdig kilde har uttalt seg. Spesielt i et land som Norge der befolkningen har så stor tillit til myndighetene (Slomczynski & Janicka, 2009). Men vi ser også i litteraturen at journalister stoler på myndighetene også i land der befolkningen har mindre tillit til myndigheten som USA. Vi ser denne tilliten beskrevet om amerikanske journalister i Fishmans (1980) teori. Her kan man for eksempel trekke frem ART2 der journalisten ramser opp en rekke kilder og skriver at samtlige uttaler det samme. Her er hver enkelt kilde troverdig nok til å bare nevne én av dem, men virkemiddelet ved å ramse opp en rekke kilder gjør at man understreker alvoret og en samlet holdning fra myndighetene.

Både helseminister Bent Høie, Folkehelseinstituttet, Forskningsrådet og Direktoratet for e-helse oppfordrer flest mulig nordmenn til å bli med. (Johansen. Mobilovervåking stoppe epidemien. 28. mars 2020. Aftenposten.no)

I tillegg til den samlede oppfordringen i tekstform har journalisten også lagt inn sitater som kan understreke setningen enda mer i nyhetssaken.

En annen variabel som gjør at journalistene har brukt myndighetskilder mye i disse sakene er nok også at frem til 16. april var ikke appen tilgjengelig å laste ned. All fakta lå hos myndighetene og oppdragsgiver som kodet appen. Kildekoden til appen var også lukket, det vil si at ingen tredje-part kunne gå inn og studere baksiden av applikasjonen. Dermed satt myndighetene som eneste kilde som hadde utvidet kunnskap om appen, og journalistene ble tvunget til å måtte stille spørsmål som handlet direkte om appen til regjering, helsemyndigheter eller apputvikler. Alle andre kilder kunne man kun stille spørsmål om løsningene man hadde fått opplyst om fra myndighetene. I de 20 artiklene jeg har sett på er det lite kritikk på at myndighetene hadde kunnskapsmonopol om akkurat dette. Det kan også være et tegn på at journalistene stoler mye på myndighetene. Samtidig vet vi ikke hvordan det hadde vært hvis applikasjonen hadde hatt åpen kildekode, og man kunne fått fagfolk til å se på og kommentere oppbyggingen og den faktiske sikkerheten til applikasjonen, samt bekreftet om påstandene fra myndighetene var korrekte. Basert på dette informasjonsmonopolet i flere av sakene vil det være vanskelig å kunne si at journalistene velger myndighetskilder fordi de styrker troverdigheten. Eller om det rett og slett er kun fordi de er de eneste med informasjonen, og journalistene blir tvunget til å bruke dem.

4.3 Titler og troverdighetssignaler

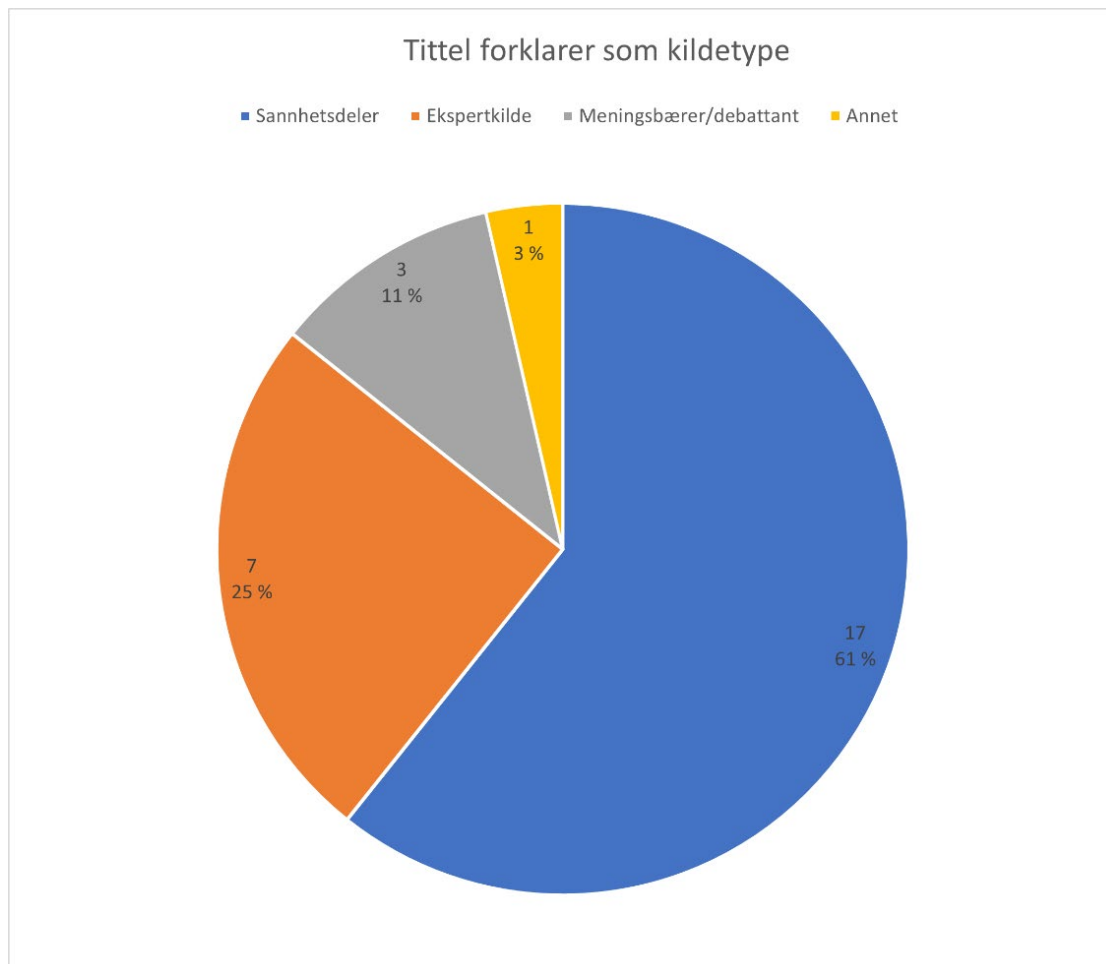
Titler kan bygge opp troverdigheten for leseren og være en måte journalisten kan forsvare kildevalget sitt, men også forklare hvem kilden faktisk er. Jeg har kodet alle titler i nyhetssaken. I tillegg til titler ser jeg på andre grep journalistene har tatt for å sikre troverdighet. I analysen tar jeg utgangspunkt i Forskningsspørsmålet: Hvordan forsvarer journalisten bruk av kilder gjennom titler eller andre «troverdighetssignaler»?

Etter gjennomgang av de 20 artiklene er det færre titler brukt enn kilder brukt i nyhetsartiklene. Noen av kildene har også flere ulike måter journalistene omtaler dem. Totalt er det 28 ulike titler brukt i nyhetssakene. Disse titlene har jeg igjen inndelt i fire kategorier som forklart i kapittel 3.

- Sannhetsdeler: En som sitter på fakta og deler den
- Ekspertkilde: En som uttaler seg som ekspert innen et felt, har ingen formell makt
- Meningsbærer/debattant: En som mener noe om saken
- Annet: En som ikke faller innenfor de tre foregående kategoriene

Kategoriene er definert av meg men begrepet sannhetsdeler er hentet fra Fishman(1980) og basert på hans beskrivelse av sannhetsdeler som nevnt i Kapittel 2.1.1.

Hvis vi deler inn titlene basert på hva slags kilde de er så får vi en fordeling som vi ser i Figur 4.3.

Figur 4.3: : Kildetyper basert på titler.

4.3.1 Sannhetsdelere

Basert på titler og gjennomlesning kan vi se at journalistene bruker flest såkalte sannhetskilder. Dette er gjennomgående tydelig når man leser gjennom nyhetssakene. De mest brukte kildene er Statsminister, Områdedirektør i FHI (i ulike varianter) og Helseminister. Statsminister, Områdedirektør i FHI og Helseminister er alle stillinger som formelt jobber for befolkningen og skal ta beslutninger til befolkningers beste. Dermed har de roller som formelt er nøytrale og velferdsorientert. Ministerrollene er også ikke bare sannhetsdelere men de definerer sannheten fordi de er regjeringsmedlemmer som gjør vedtak om hvordan hverdagen skal være i Norge. Dette er alle stillinger som havner i sannhetsdeler-kategorien.

Sannhetsdelere sitter på fakta. En ting ved sakene vi har sett er at myndighetene i mange tilfeller eier eller skaper sannheten. Dette er ikke uvanlig fordi myndighetene har autoritet i samfunnet fordi de har makt. Titlene er enkle og tydelige og forklarer godt at de har noe med vedtak eller utviklingen av appen å gjøre. Dette er kilder vi bør vite hvem er så vi har en forutsetning for å stole på kilden. Det kan være Statsminister, Helseminister, Direktør i datatilsynet med mer. Titler som Statsminister og direktør er tilter som også formidler autoritet.

Samtidig er en av de mest brukte stillingstitlene interessant å studere nærmere.

Områdedirektør. Tittelen er brukt fem ganger i de 20 nyhetssakene. Og er en ganske vag tittel. Noen steder er det lagt til «I FHI» og andre steder er det lagt til mer detaljer på hvorfor denne «Områdedirektøren» hele tiden uttaler seg om en smittestopp-applikasjon. For en leser som ikke har fulgt saken kan det virke ganske tilfeldig, men følger man saken forklarer 3 av sakene at det er «områdedirektør for helsedata og digitalisering» og to av dem «FHIs prosjektleder». Av disse tre titlene er det de to siste som best beskriver til leseren hvorfor akkurat den kilden er sannhetsdeleren. Hvorfor den kilden forklarer best hva som er fakta. Hva er da journalistens vurdering for å bruke den korte tittelen områdedirektør? Et eksempel der kontekst ikke er valgt av journalisten er dette:

– Vi tenker at i denne situasjonen så kan vi ikke la være å prøve, sier områdedirektør Gun Peggy Knudsen i Folkehelseinstituttet. (Johansen. Mobilovervåking stoppe epidemien. 28. mars 2020. Aftenposten.no)

Dette er det eneste stedet kilden blir nevnt i artikkelen, der hun kommenterer på hvorfor man må lage applikasjonen. Det er også eneste stedet i saken hvor Områdedirektørens tittel blir nevnt. Det er ingen forklaring på hvorfor hun er den som skal uttale seg. Det gjør at tittelen egentlig ikke forteller noe om hva kilden jobber med utover at hun jobber i Folkehelseinstituttet. Her kan Tuchmans teori om at «committee heads» er mer troverdige legges inn. Mellomledertittelen gir ifølge Tuchman (1978) nok troverdighet til å brukes som kilde

Some individuals, such as committee heads, are in a position to know more than other people in an organization. Although they may have an axe to grind, their information is probably more «accurate» because they have more «facts» at their disposal. (Tuchman, 1978, s. 93)

Journalisten hadde nok likevel styrket begrunnelsen for hvorfor han bruker akkurat den kilden hvis han hadde valgt å ta med en forklaring på hvilket område kilden jobber med. En annen artikkel har gjort det på denne måten:

– Vi jobber for harde livet med å bli ferdige, sier områdedirektør Gun Peggy Knudsen i FHI, som har ansvaret for utviklingen av appen. (Aftenposten. Smitt-app over Påske. 9. april 2020. aftenposten.no)

Mens en annen har valgt å løse beskrivelsen av områdedirektøren slik:

(...)skriver FHIs prosjektleder Gun Peggy Knudsen i en e-post til Dagbladet.
(...) opplyser Knudsen, som også er assisterende direktør i FHI og områdeleder for helsedata og digitalisering. (Braseth, Andresen, Lofstad. App-lanseringen ikke bestemt. 14. april 2020. Dagbladet.no)

Måten disse to sakene har gitt tittel, eller begrunnet kilden sender et mye tydeligere signal enn det som blir gjort i det første eksempelet. Her begrunner journalistene enda tydeligere hvorfor de har valgt å snakke med kilden. I artikkelen til Braseth, Andresen og Lofstad, har de også dobbeltsikret seg ved å både bruke tittelen Prosjektleder, som sammen med konteksten tydelig forklarer at kilden har ansvaret for utviklingen av appen. De understreker også videre hva kilden jobber med lengre ned i saken. Her etablerer journalistene tydelig hvorfor de har valgt akkurat den kilden. Når man sammenlikner med Johansen som kun har brukt «områdedirektør». Gir tittelen alene veldig lite til leseren. Man kan da vurdere om Johansen egentlig har forsvart kildebruken sin godt nok, eller har vurdert sitatet fra kilden som et ikke like vesentlig sitat som de andre i saken. I akkurat dette tilfellet tolker jeg det som det ikke har blitt gjort en vurdering på hvorfor man bruker tittel, og kun tatt i bruk den tittelen som var lettest å bruke.

4.3.2 Ekspertkilde

La oss se på en mindre brukt kilde for å se nærmere på hva valget av tiler kan bety.

Programutvikler Patricia Aas er et kjent navn i det norske it-sikkerhetsmiljøet, og driver sitt eget it-selskap, Turtlesec, med spesielt fokus på personvern og sikkerhet. (Kibar, Oterholm, Gerstad & Melgård. IT-ekspert unødvendig informasjon. 16. april 2020. DN.no)

I dette eksempelet har journalistene ikke bare introdusert med arbeidsoppgave og navn, men de har også lagt til to tilleggsopplysninger som styrker kildens troverdighet, integritet og vurderingsevne, dette gjør de gjennom å fortelle leserne at hun er svært kompetent innen IT-faget og er opptatt av personvern. I nyhetsartikkelen kritiserer kilden myndighetene og apputviklerne for at smittestoppappen samler for mye og for privat informasjon. Hun blir brukt som en ekspertkilde av journalistene og det er der de to ekstra opplysningene er brukt for at journalistene kan forsvare hvorfor de har snakket med akkurat henne.

Kilden er nok lite ukjent for allmennheten, derfor velger journalistene å først introdusere yrke, deretter fortelle at hun er et kjent navn i det norske it-sikkerhetsmiljøet. Ved å si det, forteller de leseren at hun ikke bare er en tilfeldig sikkerhetsekspert, men en som er omtalt internt i miljøet. Man kan på en måte kalle henne en ekspert blant ekspertene. Deretter bygger de på yrket hennes med å si at hun ikke bare er programutvikler, som de starter å introdusere henne med, men også at hun driver et selskap som fokuserer på personvern og sikkerhet. På den ene setningen har DN-journalistene klart å formidle hvem, hva og hvorfor, og forsvart seg tydelig. Derfor bruker vi denne personen du aldri har hørt om før. Dette står i sterk kontrast med områdedirektøren som Johansen omtalte der han nærmest forventet at leserne allerede visste hvem hun var, eller på grunn av tittelen som områdedirektør holdt, slik som Tuchman (1978) skriver i sin teori.

Det er også andre av nyhetsartiklene som gjør det samme, det er ofte større fokus på å forsvare ekspertkildene, enn det er å forsvare hvem sannhetsdelerne er. Dette kan være fordi ekspertkildene ikke har noe formell makt, uten makt kan de også uttale seg om Smittestoppappen med mindre påvirkning og der med mer nøytrale.. Det kan være fordi flere av sannhetsdelerne er i profilerte stillinger som allmennheten bør vite enten hvem

er eller som har en stilling som sier alt om hvem er. Eksempler på disse er Statsminister, helseminister og direktør i Folkehelseinstituttet som var personer vi så svært regelmessig i media spesielt i perioden vi ser på nyhetssaker.

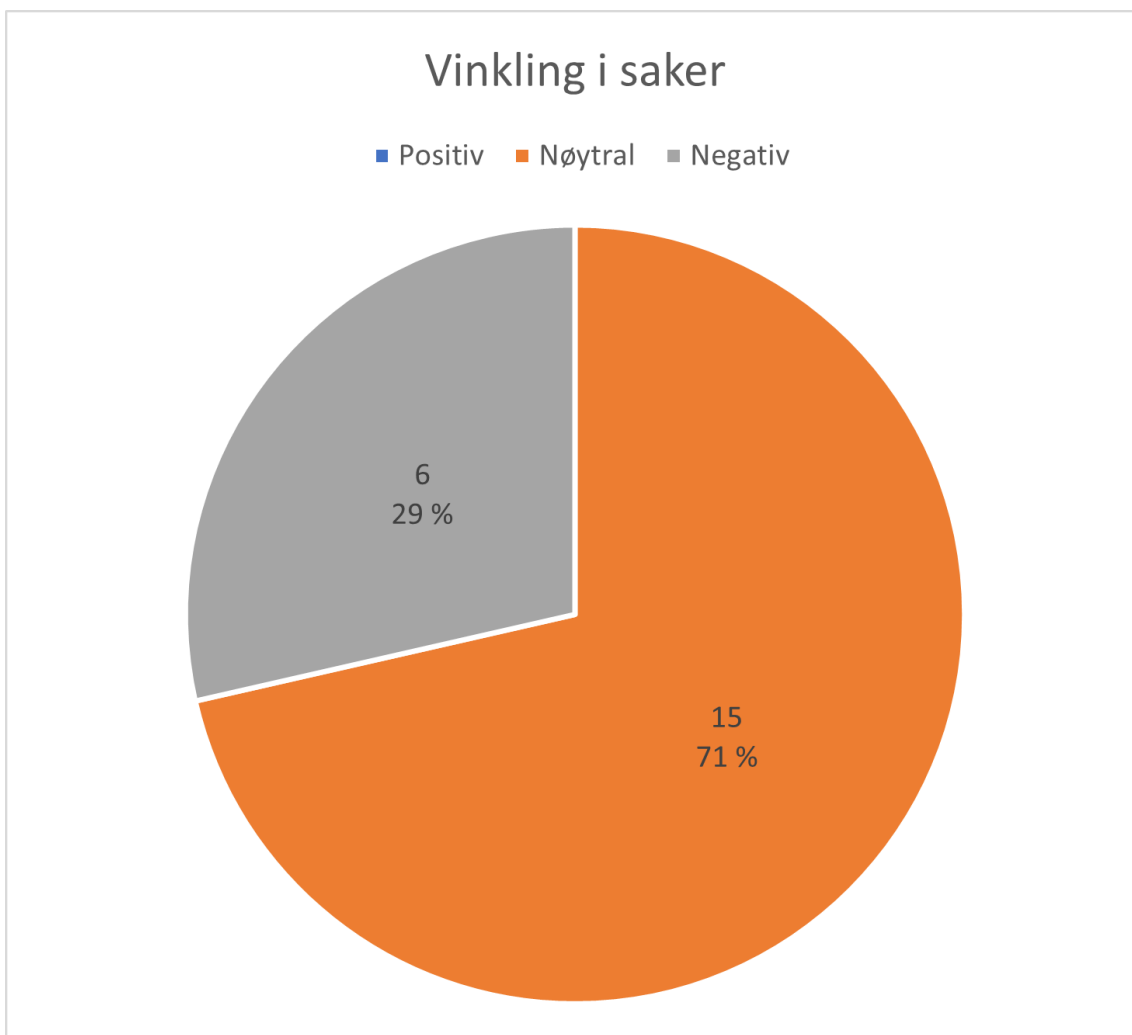
4.3.3 Meningsbærere/debattanter

Den tredje gruppen er Meningsbærere/debattanter. Her er hele kildesettet det politikere som uttaler sin mening. Her bruker journalistene «Venstre-politiker», «Helsepolitisk talsperson i Frp» og «Stortingsrepresentantene» for de to politikerne som blir nevnt i tre ulike saker. Kildene som nevnt over er partipolitiske og ikke like styrt a nøytralitet som myndighetskildene er, og har også mindre makt, selv om de er stortingspolitikere, enn sannhetsdeleren. Det blir også nevnt «stortingspolitikeren» i et av sitatene fra en annen kilde i saken. Dette er titler vi forbinder med meningsutvekslinger, samt personer som er valgt av befolkningen til å gjøre beslutninger. Journalistene har også valgt å legge inn parti. Det gjør de også når de nevner navnet på kildene med å legge til partiforkortelse i parentes på denne måten «*Stortingsrepresentantene Solveig Schytz (V) og Åshild Bruun-Gundersen (Frp)*»(NTB. *Politikere nekter å laste ned. 16. april 2020. ABC Nyheter*). Dermed opplyser journalistene også om tilhørighet, som kan være viktig informasjon for at leseren skal vite om politikerne er i posisjon eller opposisjon. Kommer uttalelsen for eller mot sin egen regjering eller for eller mot en regjering de ikke er en del av.

Denne blandingen av partitilhørighet som opplyser leseren om hvor kilden er partipolitisk, samt stortingstilhørigheten som tilsier at kilden er valgt inn til å gjøre beslutninger gir leseren en god begrunnelse fra journalisten på hvorfor de har valgt å snakke med akkurat den kilden. Dette kildevalget fra journalistens side er et tydelig tegn på at kildens funksjon i nyhetssaken er å utfordre regjeringen og myndighetenes syn og skape debatt. Dette er dermed et virkemiddel journalisten kan ha valgt for å gjøre debatten synligere.

4.4 Vinkling

Hvordan vinkler journalistene sakene. Vinklingen er hvilket utgangspunkt journalisten skriver fra. Vinklingen påvirkes av hvor kritisk journalisten er i teksten, hvilke kilder man velger å bruke og retningen saken tar. Jeg har valgt å definere vinklingen i sakene basert på holdningen artikkelen fremtoner om smittestoppappen. Dette har jeg delt inn i artikler som er positive, negative eller nøytrale til smittestoppappen. Vinklingen kan, men trenger ikke, ha en effekt på hvordan vi oppfatter objektiviteten til journalisten. Etter gjennomgang av alle nyhetsartiklene fordeler de seg slik vist i Figur 4.4: Saker fordelt på vinkling

Figur 4.4: Saker fordelt på vinkling

Her ser vi noe helt annet enn det vi har sett tidligere. Hvis vi ser på Figur 4.1 fra Kapittel 4.1.1 og måler den opp mot Figur 4.4 så kan det virke som vi ser på to totalt forskjellige datasett. Det viser at journalisten tydelig klarer å balansere og holde meningene til kildene separert fra det journalistiske innholdet. Det er nok også et tegn på at journalistene er opptatt av balanse i tekstene. Journalistenes ord og måten tekstene er bygget opp på, veier mer enn hver enkelt kilde som er brukt i sakene.

Hvordan er saker vinklet har med andre ord ikke direkte tilknytting til hvilke kilder som er brukt i saken; selv hvis journalister bare bruke kilder som er positive, men viser, antyder eller understreker at de er f.eks. lite troverdige kan dette vinklingen skifte tendensen mot saken til negativ. Men ofte er det slik at journalister klarer å vinkle saken slik at de ikke skriver under hva kildene har sagt og dermed blir vinklingen nøytral. Journalisten skal dele sannheten og være åpne for å dele ulike syn. Dette understrekes i Pressens etiske retningslinjer «Vær Varsom-plakaten».

1.2. Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk. (Pressens Faglige Utvalg, 2021)

Det er ulike måter å sørge for at alle ulike synspunkter kommer frem. Men det er tydelig at det er gjennomført i alle sakene enten med sitater, eller at journalisten veier inn andres meninger inn i teksten. Samtidig kan journalisten ved hjelp av hvordan den

skriver skape en avstand mellom «virkeligheten» og «kildens versjon av virkelighet». Dette kan ha en effekt som forteller leserne at kilden sin påstand ikke har rot i virkeligheten.

Av de 20 teksten er seks av dem kritiske til smittestoppen. Dette kommer frem gjennom uttalelser fra kilder. Her har journalisten valgt kilder som er spesielt kritiske for å vise frem kritikk. Pressen har selv gitt seg et ansvar i Vær varsom-plakaten hvor de sier de skal ettergå myndighetene.

1.5. Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre. (Pressens Faglige Utvalg, 2021)

Med dette som en sentral del av det pressen mener er sin samfunnsrolle kan man vurdere om 29 prosent kritikk egentlig er godt nok? Journalistene kunne viet mer plass til kritiske kommentarer. Selv om ingen av sakene ble kategorisert som positivt vinklet, kan man likevel stille seg spørsmålet om myndighetene har fått et talerør av journalistene i flere av sakene. Spesielt når man leser gjennom alle sakene der kritikken i de nøytrale sakene ikke nødvendigvis blir fulgt opp. Det blir stilt et spørsmål og ikke nødvendigvis fulgt opp hvis svaret er vagt eller ufullstendig.

I et avsnitt av Johansens artikkel i Aftenposten stiller journalisten spørsmål om lovligheten før smittevernloven ble innført. Det kommer et svar fra kilden og et oppfølgingsspørsmål hvor journalisten stiller spørsmålet «Hvorfor ville ikke dette vært mulig før koronaviruset?» (Johansen. Mobilovervåking stoppe epidemien. 28. mars 2020. Aftenposten.no). Journalisten stiller ikke spørsmålet noe sted om hvilken konsekvens lovendringen har for enkeltmennesker, men hvorfor det ikke var lov før. Deretter drøftes det ikke i artikkelen videre om det er problematisk.

I en annen artikkel har journalistene skrevet en overskrift som ved første øyekast virker svært kritisk. «Siste om coronaviruset: Lanserer kontroversiell smitte-app» (Braseth, Meldalen. Lanserer kontroversiell smitte-app. 16. april 2020. Dagbladet.no). Tittelen i seg selv bruker ordet kontroversiell om smittestoppen, men leser man saken er det ikke noe tekst om hvorfor den er kontroversiell. Det er kun informasjon om appen og at den blir lansert.

Artikkelen er svært nøytral hvis man ser bort fra overskriften. Her kan det hende at overskriften er endret av desken, og ikke journalistene selv, men et eksempel på at mye av det som kan virke som kritiske saker kun er nøytrale ved gjennomlesing dette skaper noe utfordringer når man koder teksten, og på de enkeltsakene som er omfattet av endringer som kan ha vært gjort av andre enn journalisten hadde det nok styrket seg hvis man hadde kunnet gjort intervjuer med journalisten.

I ettertid etter at saken har lagt seg kan man diskutere om pressen var kritisk nok, men samtidig har jeg i min gjennomgang ikke sett en eneste artikkel blant de 20 saken som er positivt vinklet. De nøytrale sakene gir mye plass til de positive holdningene, men balanserer ut slik at det er tydelig at journalistene ikke tar noe direkte stilling i saken. Samtidig er det journalistene som til syvende og sist velger hvordan artikkelen er sammensatt, og med flere saker der kun kildene taler sin sak, kan man tolke det som at journalistene presenterer alle de positive argumentene uten å utfordre dem, og dermed ved å aktivt ikke være direkte kritiske er indirekte positive til applikasjonen. Man kan si at journalistene arbeider for å holde seg objektive, men at for mye nøytralitet kan føre til at det ikke nødvendigvis oppfattes som objektivt.

4.5 Objektivitet

Som nevnt i kapittel 2.4 er objektivitet noe de fleste journalister arbeider mot. Selv om det ikke nødvendigvis er noe som er lett å oppnå, godt eksemplifisert av Schudson(1978). «*Pure objectivity does not exist, but you have to strive for it anyway.*» (Schudson, 1978, s. 161). Når en leser en nyhetsartikkel, er skal den reflektere flere sider av saken samt være basert i fakta. Leseren vil da ha mulighet til å selv gjøre opp en mening i saken. I dette kapittelet skal vi se nærmere på objektivitet med grunnlag i forskningsspørsmålet: «Hvordan viser nyhetssakene at objektivitet og kritikk er brukt i artiklene?»

Når en journalist er objektiv så er journalisten opptatt av saklighet og upartiskhet og bruker forskjellige signaler i medieinnhold til å vise frem objektiviteten. Journalisten bruker innholdet og kildene i saken for å distansere seg fra kildene. Dette ser vi også i Tuchmans teori «*Newswriters state that finding facts entails demonstrating impartiality by removing oneself from a story*»(Tuchman, 1978, s. 83). Journalisten skal ikke vie plass til sine egne meninger, men veie opp argumentene i saken slik at journalisten gir leseren sanne opplysninger basert på fakta utavhengig av journalistens mening.

Når jeg ser etter objektivitet i nyhetsartiklene så ser hvordan journalisten har balansert kildenes uttalelser, hvordan vinklingen er gjort, og om det lekker noe meningsinnhold fra den redaksjonelle teksten, altså teksten der journalisten forklarer fakta om saken, og ikke meningene til andre. En journalist kan fint være objektiv i all redaksjonell tekst, men vie mer plass til en side av saken gjennom kildebruk. Det er med andre ord viktig å se alle sider av artikkelen i sammenheng. Objektivitet samler alle punktene vi har sett på tidligere, men ser det i et annet lys.

Med dette i dette i fokus, ser hele artikkelsamlingen ut som en samling av objektive skrevne saker, men dette kan også gå utover kritikerevnen til journalisten som jeg delvis nevnte i Kapittel 4.4.

Hvis vi ser på sakskomplekset og utviklingen av saken om smittestoppappen ut ifra et tidsperspektiv så kan vi se utviklingen etter hvert som kunnskapen til journalistene øker. De første fire nyhetsartiklene i samlingen er svært lite kritiske og agendaen til journalisten ser ut til å være informasjon til leserne. Det er objektive saker, som forklarer hva som skjer, hva myndighetene sier og når smittestoppapplikasjonen skal ut. Første kritiske sak er publisert 16. april på Dn.no her trekker journalistene inn en ekspertkilde som er kritisk til appen. Her er det godt balansert mellom kritikk og motsvar. Og journalistene er nøye med å kun skrive hva andre sier, ikke hva de mener.

Hadde tidslinja til artiklene jeg ser på vart lengre kan det hende vi hadde sett tydeligere tegn til disse elitejournalistenes graving som Klinenberg (2005) nevner, men vi kan se noen konturer av det, men lite kritisk journalistikk fra starten av, men at man sakte men sikkert nevner negative sider i saker.

Dette ser vi som en gjennomgående trend gjennom alle sakene. Overskriften i saken fra 16. april er et godt eksempel. «*IT-sikkerhetsekspert mener den norske smitteappen samler unødvendig og «utrolig privat» informasjon*» (Kibar, Oterholm, Gerstad & Melgård. *IT-ekspert unødvendig informasjon. 16. april 2020. DN.no*). Her deler journalistene noen andres meninger i overskriften, slik at de fremstår objektive men likevel kritiske.

Det er riktignok noen andre faktorer som også spiller inn på objektivitet. Har journalistene vært like kritiske mot begge kilder? I nyhetssaken fra DN stiller journalistene svært kritiske spørsmål til utviklerteamet bak smittestoppappen

Vi vet fra datasikkerhetsverdenen at personvernet må ligge i selve utformingen – såkalt «privacy by design». Ikke i at du må stole på den som «lover» deg at noe er helt sikkert. Er ikke dette en svakhet ved appen? (Kibar, Oterholm, Gerstad & Melgård. IT-ekspert nødvendig informasjon. 16. april 2020. DN.no)

Mens den type kritikk ikke blir stilt til ekspertkilden. Som nevnt i Kapittel 4.3 så bruker journalistene tid på å detaljert gi leserne stillingstittel og hvorfor akkurat denne IT-eksperten, nevnt i samme artikkel som vi henter eksempel fra nå, blir brukt. IT-eksperten blir ikke kritisert i denne saken. Jeg vil likevel påstå at objektiviteten består da de senere i nyhetssaken stiller et spørsmål av samme kritiske grad som eksempelet over, til en annen kritisk ekspertkilde.

Dette er et gjennomgående tema gjennom alle sakene. En annen sak som er vinklet nøytralt gir mye plass til statsministeren som kilde hvor hennes meninger og ønske om at Norges befolkning skal laste ned smittestoppappen gjøres tydelig. Men saken avslutter med å vei opp med en tekst som gir leserne beskjed om at det også er motstand mot applikasjonen. «Allerede nå møter appen motstand. Venstre-politiker Solveig Schytz vil ikke laste ned appen før sikkerheten er bedre.» (Aftenposten. Statsministeren oppfordrer smittestopp-dugnad. 16. april 2020. aftenposten.no). Journalisten forholder seg nøytral, men lar igjen her stemmene til kildene lyde meningsinnholdet. Her er også meningsinnholdet til begge sider belyst. Det kan tolkes at siste setning er kun for å oppfylle siste del av vær varsom plakaten punkt 1.2 «Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk.» (Pressens Faglige Utvalg, 2021). Men det gjør at nyhetssaken ikke blir et rent talerør, men opplyser om at det er en kontrovers rundt applikasjonen.

5 Konklusjon og videre forskning

I kapittel 1 presenterte vi problemstillingen:

Hvilke beslutninger og vurderinger innen kildevalg og objektivitet tok journalistene da de skrev om versjon 1 av FHIs smittestoppapplikasjon?

Med forskningsspørsmålene:

Hvilke kilder tok de i bruk og hvorfor? Har kildene, som journalistene omtaler dem, synlig agenda, hva har det å si for nyhetssaken? Er det noen kilder journalistene bruker mer enn andre samt hvorfor?

Hvordan forsvarer journalisten bruk av kilder gjennom titler eller andre «troverdighetssignaler»?

Hvordan viser nyhetssakene at objektivitet og kritikk er brukt i artiklene?

Hvordan viser kildevalg og beskrivelse objektiviteten til journalisten?

I dette kapittelet skal vi konkludere basert på drøftingen i Kapittel 4, samt se på hva man bør forske videre på.

5.1 Konklusjon

Jeg kan i denne oppgaven konkludere flere retninger med denne saken og jeg kommer til å trekke noen ulike konklusjoner for å svare på spørsmålene. Grunnen til dette er dels fordi datasettet består av forskjellige journalisters holdninger og dermed forskjellige individuelle beslutninger.

En tendens vi ser er at alle har måttet gått til noen kilder med mye kunnskap. Her skiller spesielt enkelte kilder som sitter med ansvaret for smittestoppappen, samt regjeringsmedlemmer. Kildene med ansvar for smittestoppappen er sentrale i sakskomplekset og er dermed kilder som blir brukt gjennomgående og journalistene stoler på. De er samtidig villige til å kritisere noen av påstandene til disse kildene gjennom bruk av kritiske kilder. Her har noen journalister arbeidet mer for balanse enn andre, men totalt sett er arbeidet med å jevne ut meninger synlig. Det er dog viet mer plass til myndighetskilder enn til kritikere. Denne ubalansen har nok, som nevnt tidligere, bakgrunn i at myndighetskildene satt med førstehåndsinformasjon. Vi ser også en bekreftelse på at myndighetskilder er kilder som journalister stoler på, som igjen gjør at terskelen for bruk av slike kilder er i bruk.

Kildene er tydelig også en viktig del av hvordan journalistene arbeider for troverdighet. Noen kilder blir brukt uten at journalistene forklarer hvorfor eller som en naturlig del av journalistikken. Vi ser spesielt at kilder som har sentrale roller eller er en viktig del i samfunnet, som Statsminister eller liknende ofte er kilder som journalistene ikke utdyper hvorfor de har benyttet seg av dem. Samtidig bruker journalistene titler og forklaringer for å forsvare valg, og skape troverdighet til kildene. Disse avgjørelsene er sannsynlig basert på, som Tuchman (1978) beskriver i sin forskning, en måte å distansere seg fra saken for å kunne fremstille saken så objektivt som mulig.

Vi ser også at journalistene er lite synlige i sakene som uttalere, og distanserer seg noe fra sakskomplekset. Det er kildene som er heller arbeidet med å forklare hvem kildene er som skaper troverdighet. Denne forklaringen av hvem man er gjøres på ulike måter og er vanskelig å si hva som er de faktiske vurderingene som fører til at man velger å bruke enkelte titler eller troverdighetssignaler. Det caset jeg har sett på viser er at noen er nøye på å forklare opphavet og hvorfor kilden er så viktig som kilden er og dermed er troverdig. Andre derimot velger å opplyse kun om lederrollen og benytter seg ikke av noen flere virkemidler for å understreke at kilden er en god kilde til riktig informasjon. Vurderingen hvorfor journalsiter stoler på kilder, og hvordan de formidler fakta er nok noe som bør ses på ytterligere med hjelp av for eksempel samtaler og intervjuer med journalister.

Når det gjelder agendabygging hos kildene så er det noe som er forventet av flere av kildene som journalistene har brukt i caset. Nyhetssakene som omhandler smittestoppappen versjon 1 viser noe agenda hos kildene, men det er lite skjult agenda. Det er en klar, synlig og tydelig agenda fra kilder som ønsker at befolkningen skal laste ned smittestoppappen. Agendaen til kildene har ikke stor innvirkning på hvordan sakene er skrevet. Vi kan konkludere med at på tross av at det er en agenda, er en naturlig del og ikke en agenda som ikke leserne forventer. Dermed har det ikke så mye å si for nyhetssaken. Denne konklusjonen kan man også bestride ved å si at siden journalistene ikke aktivt kritiserte denne agendaen i de nøytrale sakene, ble nyhetssakene talerør og agendaen ble vanskeligere å stille seg kritisk til for leserne.

Gjennomgangen viser at nyhetssakene er skrevet med nøytral eller kritisk vinkling. Vi kan trekke flere konklusjoner. En av dem er at journalistene har vært lite kritiske og videreformidlet fremfor å stille spørsmål om informasjonen de har fått fra kilder. Andre journalister har jobbet mer kritiske og stilt flere spørsmål. Grunnen til at noen er mer kritiske enn andre kan ha årsak i tiden som er brukt i produksjonen, men siden dette er informasjon jeg ikke har tilgang til er det vanskelig å si noe helt sikkert.

Totalt sett oppfattes objektiviteten i artiklene som ryddig blant journalistene. Det er visse steder hvor kritikken ikke er så hard som den kunne ha vært, men hvis man ser på tidsperspektivet så er hele nyhetsdekningen rundt smittestoppappen en læringskurve der journalsiter blir mer oppmerksomme og kritiske etter hvert som det går tid. Samtidig er det også enkle oppdateringssaker, nyhetsvarslinger som kun faktabasert informasjon og skriver hverken positivt eller negativt om sakene. Det er heller ingen av sakene som bærer preg av at journalister prøver å veie opp for eller mot sitt eget syn, men heller forsøker å komme med rask god faktainformasjon til sine lesere.

Å svare konkret på problemstillingen er vanskelig. Hvilke beslutninger og vurderinger innen kildevalg og objektivitet tok journalistene da de skrev om versjon 1 av FHIs smittestoppapplikasjon? Dette spørsmålet er bredt og åpent, og godt drøftet i analysen i kapittel 4. Det er likevel ikke ett svar på problemstillingen. Alle de ulike journalistene tar ulike valg og har ulike erfaringer som gjør at de skriver på den måten de gjør. Dermed er det å konkretisere hvilke vurderinger journalister gjorde i denne perioden vanskelig. Det er mulig å se på tendenser som jeg har beskrevet i Kapittel 4, vi kan også trekke ut en læring om at arbeidsmetodene til journalistene er svært varierte og det finnes ingen enkel oppskrift på hvordan man skal kunne være objektiv, kritisk og korrekt, alle gjør det på ulike måter og vurderingene skjer individuelt. Dette sammen med at man klarer å hente ut akkurat det fra teksten journalistene har skrevet er et funn i seg selv. Personligheten og erfaringen til journalistene er synlige i sakene som de selv skriver.

Å analysere journalister basert på kun tekstene de har skrevet har dermed et større læringsutbytte enn jeg forventet da jeg startet koding og gjennomgang av artikler med et forsøk om å se hva journalistene har tenkt.

Problemstillingen i denne oppgaven er et spørsmål som bør forskes mer på, mer informasjonsinnsamling på ulike måter kan hjelpe oss med å forstå journalistenes beslutninger bedre. Denne oppgaven vil dermed kunne gi noe informasjon inn i et totalbilde av forskningen på feltet selv om vi ikke kan konkludere med noe konkret her og nå.

5.2 Videre forskning

Smittestoppappen og dens mediedekning er et område med mye informasjon og mye mer data enn det jeg har sett på. Appens første versjon er en sak som kan være en god case til mer forskning i fremtiden. Det er en case man kan se fra start til slutt og dermed har et fullstendig hendelsesforløp. Det å se videre på kildevalg og hvordan journalister bruker titler er noe som nok er noe som kan forskes mye på fremover. Spesielt å se det fra journalistenes ståsted. En retning å gå videre er å snakke med redaksjoner om hva de gjør når de plukker kilder, hvordan de er kritiske og hva tidspress har å si for valget av kilder. Det er også like viktig å få et innblikk i hvorfor man velger de tittlene man velger, hva er bakgrunnen til at man beskriver visse kilder på på enkelte måter.

Denne oppgaven setter også lys på at journalister har svært høy tillit til myndighetene i Norge. De bruker myndighetspersoner mye som kilder og ikke nødvendigvis veier like mye opp med kritikere. Å se nærmere på dette i en mer kvantitativ sammenheng slik at man kan forske på hvor stor grad myndighetskilder blir brukt sammenliknet med andre, samt gjøre kvalitativ forskning som retter blikket mot hvorfor journalistene bruker disse kildene, og om det vi har sett er sant i andre saker er også et område som bør ses på mer.

Man også vri spørsmålet til et åpenhetsspørsmål. Ville denne saken hatt et annet utfall hvis myndighetene ikke hadde vært eiere av informasjonen, og burde offentlighetsloven også omfatte kildekoden til programmer utviklet av myndighetene. Kildekode og åpenhet vil bli et mer og mer aktuelt tema innen offentligheten da samfunnet vårt blir mer og mer digitalisert. Dermed kan det å se på hva åpenkildekode i offentlige IT-prosjekter har å si for både mediedekning, men også utvikling og sikkerhet.

Referanser

- Datatilsynet. (2022, januar 22). *Datatilsynets oppgaver*. Datatilsynet.no.
<https://www.datatilsynet.no/Om-Datatilsynet/Oppgaver/>
- Fishman, M. (1980). *Manufacturing the News* (Kindle Edition). University of Texas Press.
<https://doi.org/10.7560/750548>
- Handgaard, B. (2008). *Intervjuteknikk for journalister*. Gyldendal akademisk.
- Klinenberg, E. (2005). Convergence: News Production in a Digital Age. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 597(1), 48–64.
<https://doi.org/10.1177/0002716204270346>
- NTB. (2022, januar 19). FHI vil sende ut 4 millioner SMS-er om Smittestopp. *abc nyheter*. <https://www.abcnyheter.no/nyheter/norge/2022/01/19/195818468/fhi-vil-sende-ut-4-millioner-sms-er-om-smittestopp>
- Pressens Faglige Utvalg. (2021, januar 1). *Vær Varsom-Plakaten*. Presse.no.
<https://kildekompasset.no/references/nettside-6/>
- Schudson, M. (1978). *Discovering the news: A social history of American newspapers*. Basic Books.
- Sheafer, T., & Gabay, I. (2009). Mediated Public Diplomacy: A Strategic Contest over International Agenda Building and Frame Building. *Political Communication*, 26(4), 447–467. <https://doi.org/10.1080/10584600903297240>
- Slomczynski, K. M., & Janicka, K. (2009). Structural Determinants of Trust in Public Institutions: Cross-National Differentiation. *International Journal of Sociology*, 39(1), 8–29. <https://doi.org/10.2753/IJS0020-7659390101>
- Tuchman, G. (1978). *Making news: A study in the construction of reality*. Free Press.
- Westerståhl, J. (1983). OBJECTIVE NEWS REPORTING: General Premises. *Communication Research*, 10(3), 403–424.
<https://doi.org/10.1177/009365083010003007>

Vedlegg

Vedlegg 1: Excel Kodesortering: Artikkelkoder

Vedlegg 2: Excel Kodesortering: Koding basert på artikler

Vedlegg 3: Excel Kodesortering: Kilder totalt

Vedlegg 4: Excel Kodesortering: Kilder myndigheter

Vedlegg 5: Excel Kodesortering: Holdning

Vedlegg 6: Excel Kodesortering: Tittel Stilling

Vedlegg 7: Excel Kodesortering: Vinkling

Vedlegg 8: Intervjuguide Journalister

Vedlegg 9: Infomedia Klippmappe

Vedlegg 10: Nyhetssak Dagens Næringsliv: IT eksepert mener den norske...

Vedlegg 11: Nyhetssak Dagens Næringsliv: Facebook tilbød gratis...

Kodenavn	Artikkel
ART1	FHI med korona-app for smittesporing
ART2	Slik skal mobilovervåking stoppe epidemien. Ny app sporer alle du møter en måned tilbake i tid.
ART3	Korona-app kan komme etter påske
ART4	Smitte-app kommer like over påske
ART5	It-sikkerhetsekspert mener den norske smitteappen samler unødvendig og «utrolig privat» informasjon
ART6	App-lanseringen ikke bestemt
ART7	Google og Apple vil ha myndigheter med på smittesporing uten overvåking
ART8	Facebook tilbød gratis markedsføring av smittesporingsapp – FHI takket ja
ART9	Statsministeren oppfordrer til smittestopp-dugnad
ART10	Solberg: – Vi treng data om folk sine bevegelser
ART11	Siste om coronaviruset: Lanserer kontroversiell smitte-app
ART12	Solberg: – Om vi vil ha meir friedom raskare – då er dette vegen å gå
ART13	Politikere nekter å laste ned Smittestopp-appen: – Jeg er livredd
ART14	Drammen blir testkommune. Derfor sa de ja til FHI :
ART15	450 000 har lastet ned smitteapp
ART16	Stortingspolitiker advarer mot å laste ned smitteapp
ART17	Ikke trygg nok for Forsvaret
ART18	Startet testing av smittestopp-app
ART19	Tester varsling i Smittestopp-appen
ART20	Vil at flere bruker smitte-app

Kodesortering

ART1	Kilder: Positive	Kilder: nøytrøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Simula			✗	✓	✗	områdedirektør for helsedata og døgitalisering i Folkehelseinstituttet.
	Gun Peggy Knudsen						
	2	0	0				
	100 %	0 %	0 %				

Kodesortering

ART 6	Kilder: Positive	Kilder: nøytrøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Gun Peggy Knudsen	Janine Lilleng (Ekspertgruppa)	Advokat Jon Wessel-Aas	✗	✓	✗	FHIs prosjektleder
	1	1	1				ssisterende direktør i FHI og områdeleder for helsedata og digitalisering
	33,33 %	33,33 %	33,33 %				Advokat
							Ekspertgruppas leder

Kodesortering

ART 11	Kilder: Positive	Kilder: nøytrøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Erna Solberg			✘	✔	✘	Statsministeren
	Camilla Stoltenberg						Helseminister
	Bent Høie						Hesedirektør i Hesedirektoratet
	3 100 %	0	0				FHI-Direktør

Kodesortering

ART16	Kilder: Positive	Kilder: nøytrøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Bent Høie	Ipsos	Åshild Bruun Gundersen (Frp)	✗	✗	✓	Helseministeren
	Erna Solberg						Helsepolitisk talsperson i Frp
	2	1	1				Helse- og omsorgsminister
	50 %	25 %	25 %				Statsminister

Kodesortering

ART2	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Bent Høie	Den nye forskriften		✗	✓	✗	professor
	Folkehelse instituttet	Bjørn Erik Thon (datatilsynet)					Helseministeren
	Forskningsrådet						områdedirektør
	Direktoratet for e-helse						Datatilsynets direktør
	Camilla Stoltenberg						
	Olav Lysne						
	6 75%	2 25%	0 0%				

Kodesortering

ART7	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Kyrre Lekve		Sjefene i Apple og Google	✘	✔	✔	viseadministrerende direktør i Simula
	Gun Peggy Knudsen						områdedirektør (FHI)
							områdedirektør for helsedata og digitalisering i Folkehelseinstituttet
	2	0	1				Sjefene i Apple og Google
	66,67 %		33,33 %				

Kodesortering

ART12	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Erna Solberg		Personvernrådet i EU	✗	✓	✗	Statsministeren
			Datatilsynet				Helseminister
	1 33,33 %	0 0 %	2 66.67%				

Kodesortering

ART17	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Thomas Gesdal	Aldrimer.no		✗	✗	✓	Pressetalsmann i Forsvarsstaben
	Erna Solberg						Statsminister
	2 66,67 %	1 33,33 %	0 0 %				

Kodesortering

ART3	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
Nyhetsvarsel				✘	✔	✘	

Kodesortering

ART8	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Kjetil Berg Veire	interne eposter, notater og andre dokumenter fra Folkehelseinstituttet (FHI)	Ketil Raknes	✗	✗	✓	områdedirektør (FHI)
	1	1	1				assisterende kommunikasjonsdirektør (FHI)
	33,33 %	33,33 %	33,33 %				lektor ved Høyskolen Kristianias Institutt for kommunikasjon

Kodesortering

ART13	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Erna Solberg		Solvei Schytz (V)	✗	✗	✓	Stortingsrepresentantene
	Bent Høie		Åshild Bruun-Gundersen (Frp)				Venstre-politikeren
	2 50 %		0 0 %	2 50 %			Helsepolitisk talsperson i Frp
							Statsminister
							Helseminister

Kodesortering

ART18	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
Nyhetsvarsel				✗	✓	✗	

Kodesortering

ART4	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Gun Peggy Knudsen			✗	✓	✗	områdedirektør (FHI)
	1	0	0				
	100 %	0 %	0 %				

Kodesortering

ART9	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Erna Solberg		Venstre- politiker Solveig Schytz	✗	✓	✗	Statsminister
	3	0	1				Venstre-Politiker
	75 %	0 %	25 %				

Kodesortering

ART14	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	John David Johannesen			✗	✓	✗	Kommuneoverlege
	Einar Sagberg						Smittevernoverlege
	Camilla Stoltenberg						FHI-Direktør
	3	0	0				
	100 %	0 %	0 %				

Kodesortering

ART19	Kilder: Positive	Kilder: nøytrale	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
Nyhetsvarsel				✗	✓	✗	

Kodesortering

ART5	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Kyrre Lekve	Uavhengig komitee	Patrica Aas	✗	✗	✓	viseadministrerende direktør (simula)
	Erna Solberg						Statsminister
	Camilla Stoltenberg						Programutvikler "kjent navn i det norske it-miljøet"
	Gun Peggy Knudsen						Uavhengige komite
	4 66,67 %	1 16,67 %	1 16,67 %				FHI-Direktør
							Områdedirektør

Kodesortering

ART10	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Erna Solberg		Personvernrådet i EU	✗	✓	✗	Statsminister
			Datatilsynet				
	1		2				
	33,33 %	0,00 %	66,67 %				

Kodesortering

ART15	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
	Gun Peggy Knudsen	Statistisk Sentralbyrå		✗	✓	✗	Prosjektleder i FHI
	Erna Solberg						Statsminister
	Camilla Stoltenberg						
	3 75 %	1 25 %	0 0 %				

Kodesortering

ART20	Kilder: Positive	Kilder: nøytraøe	Kilder: Negative	Vinkling: Positiv	Vinkling: Nøytral	Vinkling: Negativ	Tittel /Stilling
Nyhetsvarsel	Einar Saberg			✘	✔	✘	Smittevernsoverlege
	1 100 %	0 0 %	0 0 %				

Kodesortering

Kilde	antall saker	Kolonne1
Erna Solberg	9	1
Gun Peggy Knudsen	6	1
Camilla Stoltenberg	5	1
Bent Høie	4	1
Datatilsynet	2	1
Kyrre Lekve	2	1
Solveig Schytz (V)	2	1
Personvernrådet i EU	2	1
Åshild Bruun-Gundersen (Frp)	2	1
Einar Sagberg	2	1
Simula	1	1
Folkehelse instituttet	1	1
Forskningsrådet	1	1
Direktoratet for e-helse	1	1
Olav Lysne	1	1
Den nye forskriften	1	1
Bjørn Erik Thon (datatilsynet)	1	1
Uavhengig komitee	1	1
Janine Lilleng (Ekspertgruppa)	1	1
Patrica Aas	1	1
Advokat Jon Wessel-Aas	1	1
Sjefene i Apple og Google	1	1
Kjetil Berg Veire	1	1
Interne eposter, notater og andre dokumenter fra Folkehelseinstituttet (FHI)	1	1
Ketil Raknes	1	1
John David Johannesen	1	1
Statistisk Sentralbyrå	1	1
Ipsos	1	1
Thomas Gesdal	1	1
Aldrimer.no	1	1
Totalt antall kilder		30
Gjentatte kilder		10
Engangskilder		20

Kodesortering

Kilde	Myndighet	antall
Erna Solberg	1	1
Gun Peggy Knudsen	1	1
Camilla Stoltenberg	1	1
Bent Høie	1	1
Datatilsynet	1	1
Kyrre Lekve	0	1
Solveig Schytz (V)	1	1
Personvernrådet i EU	1	1
Åshild Bruun-Gundersen (Frp)	1	1
Einar Sagberg	1	1
Simula	1	1
Folkehelse instituttet	1	1
Forskningsrådet	1	1
Direktoratet for e-helse	1	1
Olav Lysne	0	1
Den nye forskriften	1	1
Bjørn Erik Thon (datatilsynet)	1	1
Uavhengig komitee	1	1
Janine Lilleng (Ekspertgruppa)	1	1
Patrica Aas	0	1
Advokat Jon Wessel-Aas	0	1
Sjefene i Apple og Google	0	1
Kjetil Berg Veire	1	1
Interne eposter, notater og andre dokumenter fra Folkehelseinstituttet (FHI)	1	1
Ketil Raknes	0	1
John David Johannesen	1	1
Statistisk Sentralbyrå	0	1
Ipsos	0	1
Thomas Gesdal	1	1
Aldrimer.no	0	1
	21	30

Myndigheter / stortings- representanter	Andre enn myndigheter
21	18

Kodesortering

Kilder	
Negative	12
Nøytrale	9
Positive	37
TOT:	58

Artikler	antall
Negative	5
Nøytrale	15
Positive	0

Majoritet av kildeholdning	
Negative	2
Nøytrale	6
Positive	12

Artikkel	Pos	Nøy	Neg		
ART1	100 %	0 %	0 %	pos	1
ART2	75 %	25 %	0 %	pos	1
ART3	0 %	0 %	0 %	nøy	1
ART4	100 %	0 %	0 %	pos	1
ART5	66,67 %	16,67 %	16,67 %	pos	1
ART6	33,33 %	33,33 %	33,33 %	nøy	1
ART7	66,67 %	0 %	33,33 %	pos	1
ART8	33,33 %	33,33 %	33,33 %	nøy	1
ART9	75 %	0 %	25 %	pos	1
ART10	33,33 %	0 %	66,67 %	neg	1
ART11	100 %	0 %	0 %	pos	1
ART12	33,33 %	0 %	66,67 %	neg	1
ART13	50 %	0 %	50 %	nøy	1
ART14	100 %	0 %	0 %	pos	1
ART15	75 %	25 %	0 %	pos	1
ART16	50 %	25 %	25 %	pos	1
ART17	66,67 %	33,33 %	0 %	pos	1
ART18	0 %	0 %	0 %	nøy	1
ART19	0 %	0 %	0 %	nøy	1
ART20	100 %	0 %	0 %	pos	1
snitt kilde- fordeling	58 %	10 %	18 %		

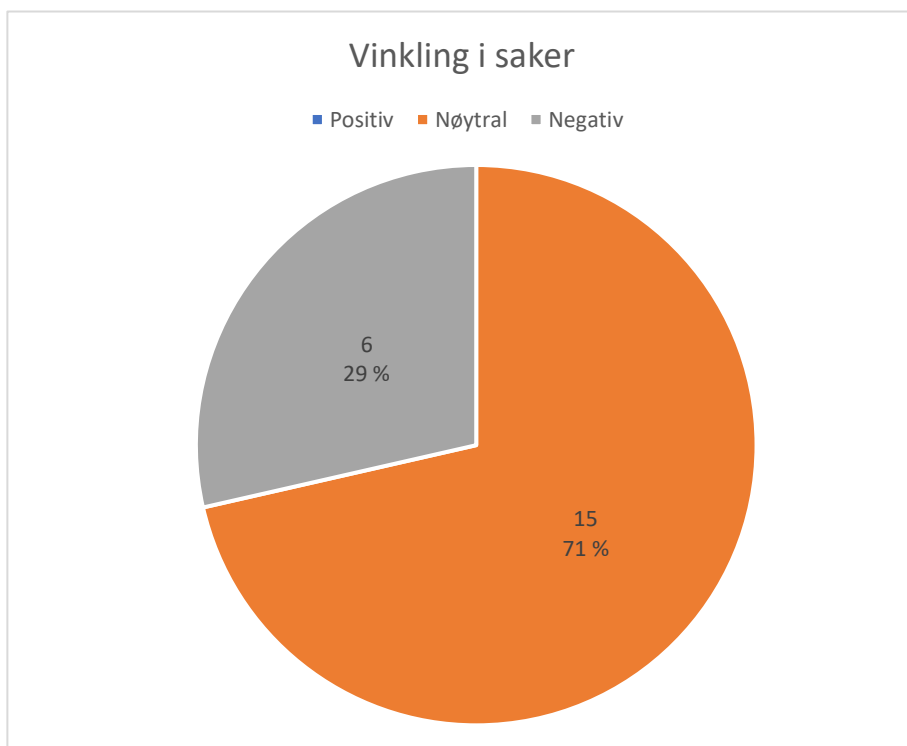
Kodesortering

Tittel	Antal ganger brukt	Ekspertkilde	Meningsbærer	Sannhetsdeler	Hvem	Kommentarare
Statsminister	9	0	0	1	Erna Solberg	
Områdedirektør	5	0	0	1	Gun Peggy Knudsen	
Områdeleder/direktør for helsedata og digitalisering (i FHI)	3	0	0	1	Gun Peggy Knudsen	
FHIs prosjektleder	2	0	0	1	Gun Peggy Knudsen	
Assisterende direktør i FHI	1	0	0	1	Gun Peggy Knudsen	
Helseministeren	5	0	0	1	Bent Høie	
Helse – og omsorgsminister	1	0	0	1	Bent Høie	
FHI-direktør	3	0	0	1	Camilla Stoltenberg	
direktør i Folkehelseinstituttet	1	0	0	1	Camilla Stoltenberg	
viseadministrerende direktør (i simula)	2	0	0	1	Kyrre Lekve	
Smittevernoverlege	2	0	0	1	Einar Sagberg	
Venstre-politiker	2	0	1	0	Solveig Schlytz	
helsepolitisk talsperson i Frp	2	0	1	0	Åshild bruun-Gundersen	
Stortingsrepresentantene	1	0	1	0	To politikere	Begge blir presentert som partipolitikere senere
Assisterende kommunikasjonsdirektør	1	0	0	1	Kjetil Berg Veire	
lektor ved Høyskolen Kristianas Institutt for kommunikasjon	1	1	0	0	Ketil Raknes	
Programutvikler	1	1	0	0	Patrica Aas	
Et kjent navn i det norske it-sikkerhetsmiljøet	1	1	0	0	Patrica Aas	
Uavhengige komiteen som har gjennomgått koden	1	1	0	0	Gruppe	
FHI opplyser	1	0	0	1	Organisasjon	
professor	1	0	0	1	Olav Lysne	Omtalt tittel i tekst?
Datatilsynets direktør	1	1	0	0	Bjørn Erik Thon	
Advokat	1	1	0	0	Jon Wessel-Aas	Spesifiseres aldri innen hvilket felt
ekspertgruppas leder	1	1	0	0	Janine Lilleng	Ikke spesifisert hvorfor hun leder gruppa
Sjefene i Apple og Google	1	0	0	0	Uten navn i saken	
helsedirektør i Helsedirektoratet	1	0	0	1	Bjørn Gulvog	
kommuneoverlege	1	0	0	1	John David Johannessen	
pressetalsmann i Forsvarsstaben	1	0	0	1	Thomas Gjesdal	

Kildetype	Antall
Sannhetsdeler	17
Ekspertkilde	7
Meningsbærer/debattant	3
Annet	1

Kodesortering

Vinkling	Antall saker
Positiv	0
Nøytral	15
Negativ	6

Intervjuguide Journalister

Alle intervjuene kommer til å individuelt tilpasses sakene som journalistene har skrevet.

De kommer til å samle inn følgende informasjon:

- Hvordan har journalisten arbeidet med saken?
- Hvilke metoder er brukt?
- Hvilke typer kilder er brukt (kommer ikke til å be om å få vite hvem, kun hva slags type «Varsler, Kommunikasjonsrådgiver, Statsråd, pressekonferanse, Pressemelding» journalisten skal ikke trenge å bryte kildevernet)
- Hvordan håndtere du kilene?
- Hvordan ser journalisten på saken(e) nå i ettertid
- Er det noe som kunne ha vært gjort annerledes
- Opplever journalisten at journalisten var kritisk nok/for kritisk/ukritisk
- Generelt, hvordan behandler journalisten en pressemelding?
- Har journalisten lært noe av smittestoppappen V1 caset?
- Hva tror du målet til kommunikasjonsrådgivere når de sender ut pressemelding eller liknende?
- Alder
- Kjønn
- Hvor lenge han/hun/hen har jobbet som journalist

Jeg kommer ikke til å samle:

Personlig informasjon utover alder, kjønn, tid som journalist.

INFOMEDIA

Masteroppgave Riksmedia

Generert 7. desember 2021

Mars og april 2020

Innhold (21 artikler fra 27. Mar 2020 to 29. Apr 2020)

27. mars 2020	FHI med korona-app for smittesporing	TV2	2
28. mars 2020	Slik skal mobilovervåking stoppe epidemien. Ny app sporer	Aftenposten.no	2
09. april 2020	Korona-app kan komme etter påske	NRK – Distrikt	4
09. april 2020	Smitte-app kommer like over påske	Aftenposten.no – Forsiden	4
14. april 2020	It-sikkerhetsekspert mener den norske smitteappen samler	DN.no – Tekno	5
14. april 2020	App-lanseringen ikke bestemt	Dagbladet.no – Nyheter	5
15. april 2020	Google og Apple vil ha myndigheter med på smittesporing uten	NRK – GPage	7
16. april 2020	Facebook tilbød gratis markedsføring av smittesporingsapp –	DN.no – Tekno	9
16. april 2020	Statsministeren oppfordrer til smittestopp-dugnad	Aftenposten.no – Forsiden	9
16. april 2020	Solberg: – Vi treng data om folk sine bevegelser	NRK – Norge	9
16. april 2020	Siste om coronaviruset: Lanserer kontroversiell	Dagbladet.no – Nyheter	10
16. april 2020	Solberg: – Om vi vil ha meir fridom raskare – då er dette vegen	NRK – Distrikt	11
16. april 2020	Politikere nekter å laste ned Smittestopp-appen:	ABC Nyheter – Anbefalt video	12
16. april 2020	Drammen blir testkommune. Derfor sa de ja til FHI :	Dagbladet.no	13
16. april 2020	450 000 har lastet ned smitteapp :	Dagbladet.no	14
17. april 2020	Stortingspolitiker advarer mot å laste ned smitteapp	NRK – GPage	14
19. april 2020	Ikke trygg nok for Forsvaret	Dagbladet.no – Nyheter	16
27. april 2020	Startet testing av smittestopp-app	NRK – Distrikt	17
27. april 2020	Tester varsling i Smittestopp-appen	NRK – Norge	17
29. april 2020	Vil at flere bruker smitte-app	NRK – Distrikt	17

FHI med korona-app for smittesporing

TV2 – 27. mars 2020 13:30

Av: TV 2 AS

Folkehelseinstituttet (FHI) utvikler nå en app som kan bidra til å spore koronaviruset.

Folkehelseinstituttet (FHI) arbeider med å utvikle en app som kan bidra til å spore koronasmitte.

Appen vil lagre informasjon om bevegelsene til dem som frivillig benytter seg av den i 30 dager. Det understrekes at det er snakk om utprøvende arbeid.

– Vi tror appen kan bli ett av flere verktøy for å redusere smitte, men dette er et utprøvede tiltak og vurderinger og arbeid gjenstår for å sikre personvernet, det smittevernfaglige og stabiliteten til programvaren samt implementeringen i smitteoppsporingsarbeidet, forklarer Gun Peggy Knudsen, områdedirektør for helsedata og døgitalisering i Folkehelseinstituttet.

Frivillig

Appen vil være frivillig å installere, og vil da samle inn bevegelsene til mobilbrukeren til en sentral database, skriver NRK.

– Når appen er installert vil den samle data ved hjelp av GPS og Bluetooth. Dataene blir så kryptert og lagres i en egen sikker skyløsning. Der som en bruker blir konstatert smittet med viruset, vil det være mulig å spore de telefonene som har vært i nærkontakt med den smittedes de siste 14

dagene, skriver Simula som lager appen på sine nettsider.

Denne springen og beregningen skal gjøres i datasystemene til myndighetene.

Planen er så at de skal kunne sende ut et varsel til andre app-brukere som har vært nært den smittede slik at de skal kunne gå i karantene, ifølge NRK.

Krevende arbeid

FHI skriver i en pressemelding at dagens manuelle smitteoppsporing er svært krevende.

– Den manuelle metoden for smitteoppsporing er ressurskrevende, og krever mye kapasitet fra helsetjenesten. Det kan også være vanskelig for de smittede å huske alle de har vært i nærheten av i en gitt periode eller alle steder de har oppholdt seg. Mange kjenner heller ikke identiteten til alle de har vært i nærheten av, forteller Knudsen.

FHI presiserer at et slikt tiltak krever fokus på personvern og informasjonssikkerhet.

– Derfor har Folkehelseinstituttet jobbet i god dialog med Datatilsynet om personvern, slik at personopplysninger vernes samtidig som det utvikles nye og effektive verktøy til arbeidet med å oppspore mulig smitte av koronaviruset, heter det i pressemeldingen.

FHI mente åpning av skoler og barnehager burde vurderes – regjeringen fortsatte stengingen

Slik skal mobilovervåking stoppe epidemien. Ny app sporer alle du møter en måned tilbake i tid.

Aftenposten.no – 28. mars 2020 12:29

Av: Per Anders Johansen Journalist

Vil nordmenn frivillig la seg spore på mobiltelefonene for å stoppe epidemien og slippe strenge tiltak? Nye forskrifter åpner for digital sporing i Norge, slik at en persons bevegelser kan lagres i en måned.

Forskriften om «digital smittesporing og epidemikontroll» gir norske helsemyndigheter anledning til å ta i bruk helt nye metoder.

«Gjennom overvåking på befolkningsnivå skal forskriften også bidra til å følge smitteutbredelse og vurdere effekt av smitteverntiltak», heter det i den nye forskriften.

Den ble vedtatt av Regjeringen i rekordfart fredag. Uten høring eller offentlig diskusjon ble forskriften kunngjort kl. 16.50 fredag. Den trådte i kraft umiddelbart med virkning til 1. desember 2020.

Den nye appen som ble varslet fredag, vil varsle brukerne og helsemyndighetene om en person er i nærheten av noen som er smittet av koronaviruset.

Når appen blir lansert om kort tid, kan dette bli et banebrytende våpen i kampen mot koronaviruset.

Mange menneskeliv kan reddes. Og de strenge tiltakene og påbudene kan bli opphevet raskere.

Alt skal skje frivillig. Derfor vil appen bare fungere hvis mange nok nordmenn installerer den.

For en måned siden ville slik digital massesporing vært utenkelig i Norge, og muligens ulovlig.

Slik skal digital sporing skje

Selv om appen ikke er lansert ennå, gir forskriftene mer informasjon om hvordan dette vil skje i praksis.

Når to personer, som begge må ha installert appen, er mindre enn to meter fra hverandre i mer enn 15 minutter, blir de registrert som nærkontakter.

Deltagerne kan se alle data, og kan trekke seg når som helst.

Deltagernes mobilnumre og alder skal lagres.

Alle bevegelser blir også lagret, basert på lokasjonsdata fra mobilen.

Utendørs brukes gps-teknologi for sporing. Innendørs benyttes bluetooth for å få helt nøyaktige data.

Dataene kan lagres i 30 dager.

Opplysninger om hvem som er smittet, skal være hemmelige. Hvis du blir varslet om at du har hatt nærkontakt med smittede, får du ikke vite hvem det er. Det er ulovlig å bruke opplysningene i politiet eller til andre formål.

Både helseminister Bent Høie, Folkehelseinstituttet, Forskningsrådet og Direktoratet for e-helse oppfordrer flest mulig nordmenn til å bli med.

Kobler lokasjonen din til to databaser

For å oppdage nye smittede og varsle alle nærkontakter umiddelbart, kobles opplysningene appen samler inn med personopplysninger fra to andre databaser:

Meldingssystemet for smittsomme sykdommer MSIS, som registrerer alle som får påvist smitte.

Register for digital kontaktinformasjon og reservasjon, hvor det ligger mobiltelefon og e-postadresser til 4,4 millioner innbyggere.

– Det er nybrottsarbeid. Det er innovasjon. Og det er risiko. Men det er helt nødvendig, sa direktør i Folkehelseinstituttet Camilla Stoltenberg på en pressekonferanse fredag.

Det store spørsmålet er hvor stor andel av den norske befolkningen som blir med.

Her utviklet de appen

Siden onsdag 12. mars har 20 medarbeidere ved det statlige forsknings- og utviklingsselskapet Simula Research Laboratory i samarbeid med Folkehelseinstituttet jobbet dag og natt med den nye appen.

– Å gjøre et så stort arbeid så raskt, er ekstremt. Folk har jobbet veldig lange dager, sier professor Olav Lysne.

– Vi ser at flere land kommer etter og vil gjøre det samme. Dette skal redde liv. Det er det viktigste.

– Ville dere fått lov til å lage en slik app for noen uker siden før viruset?

– Nei, sier Lysne.

– Det har vært mange juridiske spørsmål som måtte avklares. Men så lenge dette er basert på samtykke, rett til å trekke seg, adgang til å se dataen, samt med forutsetning om at alle data skal slettes, er vi ikke langt unna GDPR-reglene. I tillegg er dette regulert i en egen forskrift, sier Lysne.

– Hvorfor ville ikke dette vært mulig før koronaviruset?

– For noen uker siden er det ikke mange mennesker i Norge som i det hele tatt ville tenkt tanken om å laste ned en slik app.

Derfor kan appen redde liv

Et av de viktigste tiltakene mot koronaepidemien i Norge, har vært spore opp alle som har vært i kontakt med smittede.

Ved å automatisere smittesporingen, sparer smittejegerne i kommunene og Folkehelseinstituttet enormt mye ressurser. Dessuten får man langt mer kunnskap om hvordan epidemien sprer seg.

Men det viktigste er trolig tidsfaktoren.

– Dette handler også om hvor raskt viruset sprer seg. Rask oppsporing av nærkontakter er veldig viktig, sier Lysne.

Jo lengre tid det tar å varsle, jo flere blir smittet. Med digital sporing kan varslingen skje umiddelbart.

Helseministeren: – Kan gjøre det mulig å trappe ned tiltakene

Statsråden lovet fredag at appen ikke skal brukes til å kontrollere om folk følger påbud.

– Hvis en stor andel av befolkningen laster ned denne appen, kan det bli mulig å gradvis trappe ned tiltakene som i dag begrenser smittespredningen, sa Høie.

– Vi tenker at i denne situasjonen så kan vi ikke la være å prøve, sier områdedirektør Gun Peggy Knudsen i Folkehelseinstituttet.

Før appen lanseres, må myndighetene gjennomføre en storstilt informasjonskampanje for å få flest mulig med.

Prosjektet ble imidlertid først kjent etter en liten tabbe.

Tirsdag oppdaget NRK at deler av en datakode ved en feiltagelse lå åpent på internett. Dette avslørte at forskerne arbeidet med analyser for å kartlegge enorme mengder data om folks bevegelser.

Appen ble først omtalt i Folkehelseinstituttets risikovurdering tirsdag ettermiddag.

Personvern versus liv og død

Land som Kina, Sør-Korea, Taiwan og Israel har for lengst gått mye lengre. Der brukes masseovervåking ved hjelp av mobiltelefoner til å kontrollere om smittede og personer i karantene holder seg hjemme. Ulike apper advarer folk om hvor det finnes smittede.

Total åpenhet om alle smittetilfeller og deres bevegelser, samt massetesting, er en viktig forklaring på at demokratiske land som Sør-Korea og Taiwan har stoppet epidemien, skriver Los Angeles Times.

I EU har slik digital sporing tidligere vært utenkelig fordi det krenker personvernet.

Singapore har valgt å innføre en frivillig app, slik Norge nå gjør.

– Ville en slik app vært lovlig tidligere uten en ny forskrift?

– Det er vanskelig å gi et helt klart svar, for dette er ganske teknisk-juridisk, sier Datatilsynets direktør Bjørn Erik Thon.

– Det er mulig et informert samtykke ville vært tilstrekkelig, men jeg forstår at departementet ønsker å klargjøre grunnlaget for behandling med en forskrift. Det viktige er at det er frivillig å laste ned appen, sier Thon.

Korona-app kan komme etter påske

NRK – Distrikt – 09. april 2020 07:13

Av: NRK

Folkehelseinstituttets nye smitte-app vil gi deg varsel dersom du har vært mindre enn to meter fra en koronasmittet i over et kvarter.

Ved hjelp av GPS og bluetoothsignaler, skal den spore nordmenns bevegelser. Etter planen er den klar over påske.

Smitte-app kommer like over påske

Aftenposten.no - Forsiden – 09. april 2020 13:11

FHIs nye smitteapp skal etter planen være klar over påske. Den vil gi deg varsel dersom du har vært mindre enn to meter fra en koronasmittet i over et kvarter.

– Vi jobber for harde livet med å bli ferdige, sier områdedirektør Gun Peggy Knudsen i FHI, som har ansvaret for utviklingen av appen.

Appen skal spore nordmenns bevegelser i kampen mot koronaviruset. Knudsen forteller at løsningen benytter GPS- og bluetoothsignaler for å

avgjøre om folk har vært tett på hverandre.

Dersom en person som har installert appen, får bekreftet koronasmitte, vil alle andre som har appen få et varsel dersom de har vært i nær kontakt, for eksempel tettere enn to meter på denne personen i mer enn 15 minutter i løpet av den siste tiden.

– De vil få beskjed om at de kan ha vært utsatt for smitte, med et råd om hvordan de skal forholde seg, sier Knudsen til NTB.

Tids- og avstandskriteriene gjør at man ikke får varsel dersom man for eksempel har sneiet en smittet på gaten.

It-sikkerhetsekspert mener den norske smitteappen samler unødvendig og «utrolig privat» informasjon

DN.no - Tekno – 14. april 2020 05:01

Av: Marie Melgård

Les hele artikkelen på DN.no – Tekno

App-lanseringen ikke bestemt

Dagbladet.no - Nyheter – 14. april 2020 05:52

Av: Sofie Braseth Frode Andresen Ralf Lofstad

«Smittestopp» skulle gradvis innføres fra tirsdag. Myndighetenes skal ifølge delvis innføres fra tirsdag 14. april.

Men Folkehelseinstituttet (FHI) opplyser mandag kveld at lanseringstidspunktet fremdeles ikke er klart.

– Vi jobber fortsatt med å avklare lanseringstidspunktet. Vi vil ha en trinnvis innføring, slik at appen kommer først, og varslingsløsningen kommer litt seinere, skriver FHIs prosjektleder Gun Peggy Knudsen i en e-post til Dagbladet.

– Når tenker dere å lansere appen på landsbasis?

Dersom alt går etter planen og vi får verifisert funksjonaliteten, ser vi for oss en nasjonal smittesporingstjeneste i løpet av mai.

Kartlegger bevegelser

«Smittestopp» skal hjelpe myndighetene med smittesporingen gjennom å kartlegge folks bevegelser gjennom GPS- og Bluetooth-data innsamlet fra smarttelefoner med appen installert.

I sin fullt utviklede versjon skal appen sende en SMS til personer som har oppholdt seg for lenge innenfor en radius på to meter fra en smittet person. I tillegg vil de innsamlede dataene gjøre

det lettere for FHI å spore hvem en smittet person har vært i kontakt med.

Bruken av appen skal være frivillig.

FHI sa i forrige uke til at appen skal innføres i noen utvalgte kommuner før hele landet tar den i bruk. Men instituttet har på nåværende tidspunkt ikke bestemt hvilke kommuner som er aktuelle.

– Vi er i dialog med noen få kommuner, men har ikke avtalt endelig med dem ennå, og kan derfor ikke navngi dem på dette tidspunktet, opplyser Knudsen, som også er assisterende direktør i FHI og områdeleder for helsedata og digitalisering.

Tilgjengelig før den er ferdig

Hun utdyper at pilotkommunene velges ut på grunnlag av forhold som størrelse, omfang av kjent smitte per i dag, og kapasitet til å bidra i en såkalt valideringsfase.

Prosjektlederen forklarer at appen vil være tilgjengelig for nedlasting for alle allerede når prosjektet igangsettes i pilotkommunene. Dermed kan smarttelefoner over hele landet begynne med data-innsamlingen fra det tidspunktet.

– Data vil fortløpende kunne nyttiggjøres på aggregert nivå til å analysere bevegelsesmønstre og grad av kontakt. Dette vil bidra til bedre modellering av smitteutbredelsen, og vil kunne brukes til

å måle effekten av samfunnstiltak, opplyser Knudsen.

Personvernspørsmål

Datainnsamlingen reiser en rekke spørsmål knyttet til personvern. Advokat Jon Wessel-Aas uttalte 2. april til at han ikke anbefaler folk å bruke appen, og påpekte at særlig personer innen yrker med stort innslag av kildevern og taushetsplikt, som journalistikk og juss, bør tenke over hva man deler med det statlige dataprogrammet.

advarte på lederplass 31. mars mot hastverk for å bli ferdig med appen.

«Myndighetene ber altså om å få vite hvor alle er, og om å kunne fortelle hvor du har vært til alle du har vært i kontakt med. [...] Slik dette til nå er rullet ut, risikerer vi at appen ikke får den oppslutningen den trenger for å kunne hjelpe mot viruset», lød det i lederen.

Helsedepartementet har utnevnt en ekspertgruppe som skal kvalitetssikre datasikkerheten ved bruk av «Smittestopp». I en offentliggjort før helga skriver gruppa at det er «vanskelig å anbefale appen for full lansering i Norge per dags dato».

Etterlyser mer sikkerhet

Ekspertene understreker at personvernet er godt ivaretatt, og at det er liten fare for datainnbrudd. De etterlyser imidlertid mer sikkerhet når det gjelder å endre eller korrumpere dataene som sendes til nettskyen der alt samles.

Kastes av bussen med makt

Volume 90%

– Når dataene først ligger i skyen, er spørsmålet hvem som har tilgang til å gjøre hva med dem. Hvem har tilgang, og hvordan får de det? sa ekspertgruppas leder Janine Lilleng til i går.

– Konklusjonen fra ekspertgruppa viste behovet for å gjennomføre tiltak før lansering, kommenterer FHI's prosjektleder Knudsen til Dagbladet.

Endringer i kildekode

Hun forklarer at flere endringer i nå er gjennomført, og at instituttet har fulgt opp andre anbefalinger.

– Alle funn og anbefalinger er fulgt opp i vår risiko- og sårbarhetsanalyse av informasjons-

sikkerheten i løsningen. Vi vil fortsatt vurdere og svare på de anbefalingene som kommer fortløpende, skriver FHI-direktøren.

Hun fortsetter:

– Vår vurdering nå er at gjennomførte og planlagte oppdateringer av koden, sammen med andre tiltak som er gjennomført for å redusere risikoen, gjør det forsvarlig å lansere appen.

Hun legger til at instituttet i løpet av kort tid vil publisere en artikkel på egne nettsider som svar på den foreløpige rapporten.

Apple/Google-samarbeid

Fredag ble det kjent at om å tilby teknologi til kontaktsporing til myndigheter og helseaktører, for å begrense spredningen av SARS-Cov-2.

Ifølge selskapene skal det i løpet av mai bli mulig å oppdage kontakt mellom enheter som kjører både iOS- og Android-operativsystemer. Dette gjøres gjennom egne apper, ifølge NTB.

«Smittestopp»-prosjektleder Knudsen opplyser at FHI er kjent med Apple/Google-samarbeidet, men at de på dette tidspunktet ikke er i dialog med teknologigigantene.

– Antar dere at dere vil lansere appen før Apple og Google lanserer sin app?

– Etter det vi har forstått, vil Apple og Google lansere noe i midten av mai. Vi jobber fortsatt med å få lansert, i en trinnvis innføring, rett over påske.

Uvisse konsekvenser

– Hvordan vil «Smittestopp» skille seg ut fra Apple og Googles app?

– Dette er også litt vanskelig å beskrive, all den tid vi ikke kjenner Apple og Googles app i detalj. Men det er viktig å forstå at løsningen for digital smittesporing omfatter mer enn en app som måler avstand mellom mobiltelefoner. Vi jobber med totalløsningen.

– Kan det bli aktuelt å skrote arbeidet med «Smittestopp»?

– Vi må følge med, få mer informasjon om hva de har tenkt å lansere og vurdere hvordan det vil påvirke vår løsning. Foreløpig er det for tidlig å si noe om konsekvenser for oss.

Google og Apple vil ha myndigheter med på smittesporing uten overvåking

NRK – GPage – 15. april 2020 06:58

Av: Øyvind Bye Skille

Norske myndigheter er positive til initiativet til teknologi-gigantene, men vil først lansere sin egen løsning der planen er å lagre bevegelsene til alle som bidrar i en stor sentral base.

Denne artikkelen er over to dager gammel, og kan inneholde utdaterte råd fra myndighetene angående koronasmitten.

Hold deg oppdatert i NRKs oversikt , eller gjennom FHIs nettsider

Fredag ble det kjent at Google og Apple har gått sammen for å bidra til bedre smittesporing i kampen mot korona-pandemien.

Nå kommer det fram mer om løsningen de to store selskapene lager.

Løsningen er basert på Bluetooth-teknologien. Den skal gjøre det mulig å oppdage om personer har vært nært nok hverandre, over lang nok tid, til at viruset kan ha smittet. Om du får påvist at du er smittet av korona vil de du har vært i nærheten da kunne få en varsling på mobilen.

Samtidig lover teknologi-gigantene at de ikke skal overvåke brukerne. Informasjonen samles ikke inn til verken Apple, Google eller helsemyndigheter om du ikke er smittet.

De er tydelige på slike personvern-lovnader:

før noe som helst spores skal brukerne ha tydelig ha sagt ja

løsningen skal ikke samle inn noen opplysninger om bevegelser eller andre persondata

informasjonen om hvem du har vært nær forlater aldri telefonen din

skal bare brukes til å bekjempe koronaviruset

Under en presseorientering for europeiske journalister tirsdag gjorde sjefer i både Google og Apple det klart at et av hovedmålene med deres løsning var stikkordene personvern, åpenhet og samtykke.

Apple og Google mener dette er helt sentralt for at brukerne skal ha tillit til slike sporingsløsninger.

De vil heller ikke gi noen beskjed om at de kan ha blitt smittet uten at det er i dialog med lokale

helsemyndigheter.

Dette står i kontrast til den norske løsningen som er utviklet av Simula på vegne av Folkehelseinstituttet.

Den norske løsningen er nå straks klar, og innebærer en app som registrerer hvor du er og hvem du er nær hvert eneste minutt. Samtidig laster den opp all denne informasjonen til en stor felles sky-database på maskiner i et av Microsofts datasentre i Irland.

Dette har tidligere fått kritikk både fra jurister og teknologer som mener løsningen som er valgt samler inn unødig mye informasjon.

FHI og Simula: – Vi er klare til å starte vår egen løsning

NRK har spurt både Folkehelseinstituttet (FHI) og Simula som utvikler den norske løsningen hvordan de stiller seg til den foreslåtte løsningen fra Apple og Google.

Begge organisasjonene er positive til nye teknikker som kan gi mer nøyaktige og gode data om hvem som kan ha blitt smittet.

Simula er likevel klare på at de ikke kan vente på teknologiselskapene.

Kyrre Lekve er viseadministrerende direktør i Simula og uttaler seg om arbeidet med den norske smittesporingsappen.

Foto: Simula

– Norges løsning – «Smittestopp» – er klar nå: teknologien er klar, testing og kvalitetssikring er gjennomført og lovreguleringer er fastsatt. Det er enda mange uker til Google/Apples løsning er klar, og også den løsningen vil kreve regulering og kvalitetssikring, sier viseadministrerende direktør Kyrre Lekve i Simula til NRK.

Folkehelseinstituttet har opplyst til NRK at det ennå gjenstår noe arbeid med hvordan den digitale smittesporingen skal brukes inn i det øvrige arbeidet mot viruset.

Appen blir tilgjengelig for nedlastning for alle i Norge om kort tid, men i første rekke vil den digitale smittesporingen kun utprøves i et par utvalgte kommuner.

Tirsdag sa FHI at de forventer at den digitale smittesporingen vil være klar for hele Norge i mai.

Slik skal «Smittestopp»-appens systemer være bygget opp viser en skisse NRK har fått innsyn i.

Grafikk: Folkehelseinstituttet

– Vi ønsker å følge nøye med på hvordan initiativet fra Apple og Google kan påvirke og forbedre løsningen vår. Det er litt for tidlig å si hvordan, og viktig å ta med seg at appen er en del av en større løsning for digital smittesporing, sier områdedirektør Gun Peggy Knudsen i Folkehelseinstituttet til NRK.

Gun Peggy Knudsen er områdedirektør for helsedata og digitalisering i Folkehelseinstituttet.

Foto: Privat

Simula-direktøren mener at det er viktig å komme i gang. Så kan de eventuelt sammenligne med løsninger fra Apple og Google senere.

– Simula mener det gir stor nytte av å komme i gang uansett hva som skjer med Google/Apple-løsningen. Norske myndigheter ønsker å gradvis åpne samfunnet igjen. Bruk av Smittestopp vil også gi viktige erfaringer, sier Lekve.

Apple og Google vil ikke forby apper fra myndigheter som masseinnsamler

Den foreslåtte løsningen basert på Bluetooth fra Google og Apple er ventet å bli tilgjengelig i midten av mai.

Alle telefoner som kjører Googles operativsystem Android som er nyere enn 2014 vil da få funksjonen helt av seg selv med en skjult oppdatering. Dette gjelder telefoner fra kjente merker som blant annet Samsung, Sony og LG. Funksjonen vil likevel ikke skru seg på før du selv ber om det.

Apples iPhone-telefoner vil få den samme oppdateringen som en oppdatering til sin programvare iOS omtrent på samme tidspunkt.

Her er en fullstendig skisse som forklarer mye av flyten i løsningen basert på Bluetooth fra Google og Apple.

Foto: Google / Apple

I første omgang vil ikke løsningen til Apple og Google fungere uten at en app fra helsemyndig-

hetene. Senere i år vil likevel teknologiselskapene legge inn støtte slik at brukerne kan bidra i jakten på smitte uten å installere apper fra myndighetene.

Sjefene i Apple og Google var likevel tydelige på presseorienteringen på at det bare var via offisielle kanaler som en helseapp fra myndighetene at informasjon om at noen er smittet kan deles i systemet. Dette fordi man vil unngå at noen sender inn falsk info om at de har blitt smittet for å skremme mange mennesker rundt seg.

Dermed ønsker teknologiselskapene svært sterkt et samarbeid med helsemyndigheter over hele verden. Målet fra Google og Apple er å tilby en mer nøyaktig og mindre inngripende løsning.

Bare helsemyndigheter vil få tilgang til løsningen, og bare en forhåndsgodkjent liste med slike myndigheter vil få lov til å publisere smittesporingsapper i app-butikkene.

Men når Google og Apple lover bedre personvern – vil de da også tillate en app fra myndighetene som samler inn større mengder persondata og bevegelser?

Sjefene i Google og Apple svarer at de ikke vil legge ned noe forbud mot innsamling av data fra appene myndighetene lager, men at de prøver å tilby løsninger som gjør at innsamlingen av persondata kan bli så minimal som mulig.

Hovedmålet til teknologiselskapene er personvern, åpenhet og samtykke, men de vil ikke overstyre hvordan land lager sine apper.

Mer om koronaviruset

Status

Råd og info

Økonomi

Spør NRK

Status Norge

Sist oppdatert:

Smittet

Innlagt

Døde

Status for Norge

Facebook tilbød gratis markedsføring av smittesporingsapp – FHI takket ja

DN.no - Tekno – 16. april 2020 08:38

Av: Marie Melgård

Les hele artikkelen på DN.no – Tekno

Statsministeren oppfordrer til smittestopp-dugnad

Aftenposten.no - Forsiden – 16. april 2020 15:22

Folkehelseinstituttets nye app for smittesporing ble lansert under en pressekonferanse med blant andre statsminister Erna Solberg (H) torsdag.

Appen Smittestopp fungerer slik at du vil få melding om at du har vært i nærheten av en person som har fått påvist smitte.

Folkehelseinstituttet håper minst 50 prosent laster ned Smittestopp.

– Det er frivillig å ta ned appen, men det er lovpålagt å være med i sporingsarbeidet, understreket statsminister Erna Solberg på dagens pressekonferanse.

Hun mente at appen kan bidra til at arbeidet med smittesporing på sikt kan trappes ned.

Solberg håper at flest mulig skal ta appen i bruk og at alle kan oppleve at hverdagen vår kommer i gang litt raskere.

Statsministeren skal selv laste ned appen idag.

– Arbeidet med å spore smitten må vi gjøre sammen, sa statsministeren. Hun ber alle om å være med på en ny dugnad.

Fullstendig informasjon finnes på helsenorge.no..

– Vi ønsker oss alle tilbake til en mer normal hverdag. Skal vi lykkes må vi gjøre våre egne steg, blant annet med appen. Hvis vi ikke lykkes må vi stramme inn igjen, sa statsministeren.

Allerede nå møter appen motstand. Venstrepolitiker Solveig Schytz vil ikke laste ned appen før sikkerheten er bedre.

Solberg: – Vi treng data om folk sine bevegelser

NRK-Norge – 16. april 2020 16:12

Av: Bent Tandstad

Statsministeren lanserte i ettermiddag den mykje omtalte smitteappen, som skal hjelpe styresmaktene med smittesporing.

Denne artikkelen er over en måned gammel, og kan inneholde utdaterte råd fra myndighetene angående koronasmitte.

Hold deg oppdatert i NRKs oversikt, eller gjennom FHIs nettsider

Vi oppdaterer saka.

Statsminister Erna Solberg (H) bad på presse-

konferansen i ettermiddag om at så mange som mogleg lastar ned den nye appen som har fått namnet Smittestopp. Ho garanterte at appen ikkje blir brukt til å overvake om folk bryt dei gjeldande reglane.

– Appen vil ikkje erstatte det noverande smittevernarbeidet i kommunane, men skal vere eit supplement. Appen vil gjere det lettare for oss alle å bidra til å spore smitte, sa Erna Solberg blant anna då ho lanserte nyvinninga. Ho la til at dette er ei vidareføring av den dugnaden vi alle har vore med

på dei siste vekene.

Appen skal også kunne brukast til å varsle om app-brukaren har vore i nærleiken av nokon som er smitta av koronaviruset. Statsministeren forsikrar likevel at det er snakk om ei form for anonyme data.

– Vi kan til dømes sjå kva som skjer med risikoen med **smitte** når vi gradvis startar med å opne samfunnet meir. Når fleire tek bussen, når fleire går til frisøren og når fleire følgjer til skule og barnehage, sa Solberg.

Appen er utvikla i samarbeid mellom Folkehelseinstituttet (FHI) og selskapet Similar Research.

Det har vore kritiske røyster til appen, blant anna frå Personvernrådet i EU. Dei meiner at smittesporings-appar som samlar inn posisjonsdata, opererer i strid med prinsippet om datamini-

mering.

Datatilsynet har også vore skeptiske, og dei har gjort det klart at dei ventar reaksjonar frå brukarar.

Helsestyresmaktene har på si side sagt at dette er eit verktøy som er heilt naudsynt for effektiv smittesporing.

Mer om koronaviruset

Status

Råd og info

Økonomi

Spør NRK

Status Norge

Sist oppdatert:

Smittet

Innlagt

Døde

Status for Norge

Siste om koronaviruset: Lanserer kontroversiell smitte-app

Dagbladet.no - Nyheter – 16. april 2020 16:25

Av: Sofie Braseth Sindre Granly Meldalen

Statsministeren ber nordmenn om å være med på nok en dugnad. Volume 90% Saken oppdateres.

Klokka 16 torsdag legger statsminister Erna Solberg (H), helseminister Bent Høie (H), helsedirektør Bjørn Guldvog i Helsedirektoratet og FHI-direktør Camilla Stoltenberg fram siste nytt om coronautbruddet i Norge.

Se pressekonferansen øverst i saken!

Fra før er det kjent at Folkehelseinstituttets nye app for smittesporing blir lansert under pressekonferansen.

Statsminister Erna Solberg sier at FHI de første ukene vil teste ut appen sammen med utvalgte kommuner, før den innføres i hele landet.

Drammen er blant de tre pilotkommunene.

FHI-direktør Camilla Stoltenberg oppfordrer spesielt drammensere til å bruke appen. Stoltenberg forteller at bruken av appen skal utvides fra tre kommuner til 15 kommuner, og deretter hele landet.

– Det er frivillig å laste ned appen. likevel

håper jeg at flest mulig vil ta den i bruk, sier statsministeren.

Appen, kalt «Smittestopp», skal være tilgjengelig for nedlasting nå.

– Nok en dugnad

Solberg begrunner innføringen av appen slik:

– Ved å automatisere smittesporing, gjør det at vi lettere kan sette samfunnet i gang igjen, og vi kan få mer av friheten vår tilbake, sier Solberg.

– Derfor ber jeg dere alle om å være med på nok en dugnad.

«Smittestopp» har utløst bekymring og diskusjon blant mange, blant annet knyttet til innsamling og oppbevaring av personlige opplysninger. Solberg adresserte bekymringene på pressekonferansen:

– Jeg vet at mange lurer på hvilke opplysninger som blir lagret og hva det skal brukes til, sier statsministeren.

– Appen vil ikke bli brukt til å sjekke om folk overholder regler om isolasjoner og karantene. Og dataene slettes etter 30 dager.

Slik fungerer appen

Appen skal hjelpe myndighetene med smittesporingen gjennom å kartlegge folks bevegelser gjennom GPS- og Bluetooth-data innsamlet fra smarttelefoner med appen installert.

I sin fullt utviklede versjon skal appen sende en SMS til personer som har oppholdt seg for lenge innenfor en radius på to meter fra en smittet person. I tillegg vil de innsamlede dataene gjøre det lettere for FHI å spore hvem en smittet person har vært i kontakt med.

Bruken av appen skal være frivillig.

– Sikrer personvernet

Helseminister Bent Høie sier de setter pris på debatten som har vært rundt personvern- og sikkerhetshensyn knyttet til appen, og at de har lyttet til innspillene.

Han understreker at de har samarbeidet med Datatilsynet underveis.

– Vi har gjort det på en måte som sikrer personvernet. Vi kan følge utviklingen i befolkningen med anonyme data, og vurdere om det er behov for

innstramminger, og se om vi kan komme raskere tilbake til en mer normal hverdag, sier Høie.

Helseministeren påpeker også at en ekspertgruppe har gjort en kritisk vurdering av appen, og påpekt mangler.

– Noen av disse er allerede rettet opp, noen vil bli rettet opp underveis, sier Høie, som legger til at selve appen slettes i desember.

Helseministeren sier Norge snart vil få mye bedre testkapasitet.

– Vi har hatt en maksimal kapasitet til å gjennomføre 30 000 tester i uka. Det er spesielt reagenser vi mangler. Nå har NTNU laget en ny metode med små magnetiske kuler. Vi kan nå komme opp i 100 000 tester i uka, ved å utnytte kapasiteten i sykehusene og hos private aktører, sier Høie.

175 personer er innlagt ved norske sykehus med covid-19. Det er like mange som onsdag som får respirator-behandling: 52 personer.

Det opplyser helsedirektør Bjørn Guldvog.

Solberg: – Om vi vil ha meir fridom raskare – då er dette vegen å gå

NRK – Distrikt – 16. april 2020 16:43

Av: Bent Tandstad

Statsministeren lanserte i ettermiddag den mykje omtalte smitteappen, som skal hjelpe styresmaktene med smittesporing. Appen vil gi oss meir fridom raskare, sa ho blant anna.

Denne artikkelen er over en måned gammel, og kan inneholde utdaterte råd fra myndighetene angående koronasmitten.

Hold deg oppdatert i NRKs oversikt, eller gjennom FHIs nettsider

Vi oppdaterer saka.

Statsminister Erna Solberg (H) bad på pressekonferansen i ettermiddag om at så mange som mogleg lastar ned den nye appen, som har fått namnet Smittestopp. Ho garanterte at appen ikkje blir brukt til å overvake om folk bryt dei gjeldande reglane.

– Appen vil ikkje erstatte det noverande smittevernarbeidet i kommunane, men skal vere eit sup-

plement. Appen vil gjere det lettare for oss alle å bidra til å spore smitte, sa Erna Solberg då ho lanserte nyvinninga. Ho la til at dette er ei vidareføring av den dugnaden vi alle har vore med på dei siste vekene.

I nærleiken av ein smitta

Slik ser Smittestopp-appen ut på telefonen.

Foto: NRK

Appen skal også kunne brukast til å varsle om app-brukaren har vore i nærleiken av nokon som er smitta av koronaviruset. Statsministeren forsikrar likevel at det er snakk om ei form for anonyme data. Ho gjorde det også klart at ho sjølv kjem til å laste ned appen, og at ho har fått dette godkjent av PST.

– Vi kan til dømes sjå kva som skjer med risikoen for smitte når vi gradvis startar med å opne samfunnet meir. Når fleire tek bussen, når fleire går til frisøren og når fleire følgjer til skule og

barnehage, sa Solberg.

Appen er utvikla i samarbeid mellom Folkehelseinstituttet (FHI) og selskapet Similar Research. I tillegg til meir effektiv smittesporing, så skal appen bidra til også at vi betre kan følgje på utviklinga av pandemien.

Bent Høie (t.v.) og Erna Solberg orienterte om den nye Smittestopp-appen på ein pressekonferanse i ettermiddag.

Foto: Heiko Junge / NTB scanpix

– Appen skal vere så treffsikker at han kan brukast til å varsle oss på SMS om vi har vore i nærleiken av nokon som seinare har fått påvist koronaviruset, sa statsministeren. Dei neste vekene skal denne varslinga testast ut i samarbeid med utvalde kommunar, før ordninga blir innført i heile landet.

Ho understrekar kor viktig det er at dei som har vore i nærkontakt med ein smitta person, raskt får beskjed om dette.

– Mindre inngripande tiltak

Erna Solberg sa også at vi må rekne med smitteverntiltak som avgrensar kontakten mellom oss i lang tid framover, men at ho håper at tiltaka blir mindre inngripande etter kvart. Dei tiltaka vi har sett i verk, sa ho, er effektive, men svært inngripande for folk.

– For å få samfunnet opp igjen er det fleire føresetnader som skal vere oppfylte, at vi får meir effektiv smittesporing og eit system for raskare og meir effektiv isolering av smitta, la ho til.

Solberg gjorde det klart at Smittestopp-appen berre har to formål, og ikkje noko meir. Det er å sikre meir effektiv smittesporing og bidra til at vi følgjer betre med på utviklinga av pandemien. Ho avviste at appen kan nyttast til overvaking av menneske i andre samanhengar.

Fleirtalet er positive

Helseminister Bent Høie (H) viste til ei måling som viser at 64 prosent av innbyggjarane er positive til å bruke Smittestopp-appen, medan berre 16 prosent er negative. Han synest det er bra at folk seier frå når dei er skeptiske, og at det er bra at mange er opptekne av personvern.

– Det har vore viktig for oss å gjere appen så sikker som mogleg. Vi har rådført oss med Datatilsynet under vegs, og departementet har fått hjelp av IKT Noreg til å opprette ei uavhengig ekspertgruppe som fekk i oppdrag å vurdere appen med eit kritisk blikk.

Ekspertgruppa har konkludert med at data i appen blei sende og vart lagra på ein trygg måte.

Kritiske røyster

Det har vore kritiske røyster til appen, blant anna frå Personvernrådet i EU. Dei meiner at smittesporings-appar som samlar inn posisjonsdata, opererer i strid med prinsippet om dataminimering.

Datatilsynet har også vore skeptiske, og dei har gjort det klart at dei ventar reaksjonar frå brukarar.

Helsestyresmaktene har på si side sagt at dette er eit verktøy som er heilt naudsynt for effektiv smittesporing.

Mer om koronaviruset

Status

Råd og info

Økonomi

Spør NRK

Status Norge

Sist oppdatert:

Smittet

Innlagt

Døde

Status for Norge

Politikere nekter å laste ned Smittestopp-appen: – Jeg er livredd

ABC Nyheter – Anbefalt video – 16. april 2020 17:42

Av: NTB 16. april 2020 17:41 – Oppdatert 16. april 2020 17:44

Storingsrepresentantene Solveig Schytz (V) og Åshild Bruun-Gundersen (Frp) kommer ikke

til å laste ned Smittestopp-appen.

Schytz, som er regjeringspartiet Venstres justipolitiske talsperson, er kritisk til arbeidet med smittesporingsappen. Hun mener at appen burde ha hatt en åpen kildekode, slik at sikkerhetsmiljøer kontinuerlig kan bidra til å tette hull og øke datasikkerheten.

– Jeg forventer at man kontinuerlig fortsetter å forbedre personvernet og sikkerheten i appen. Ved behandling av dataene den samler inn, må det vurderes om kildekode kan åpnes på et senere tidspunkt, og når og hvordan vi kan ta i bruk europeiske standarder og andre internasjonale løsninger som straks er klare, sier hun.

Det er viktig at sikkerheten er godt nok ivare tatt i appen for å opprettholde nordmenns tillit til myndighetene. Tilliten til myndighetene er viktig for å bekjempe viruset, mener Schytz.

– Om for det eksempel skjer et sikkerhetsbrudd, og dataene kommer på avveie eller dataene fra dette ender opp i en app eller program om noen måneder, ville det vært svært negativt for den tilliten, sier Venstre-politikeren.

Hun mener likevel det er positivt at norske myndigheter jobber med å finne bedre løsninger for smittesporing, at intensjonen med appen er veldig god, og at det er bra at det er frivillig å laste ned appen.

Heller ikke helsepolitisk talsperson i Frp, Åshild Bruun-Gundersen, vil laste ned appen.

– Jeg kommer ikke til å laste den ned. Jeg er

livredd for at staten skal drive overvåkning. Jeg har forståelse for at man bruker mye ressurser på smittesporing, men ikke at staten legger opp til en total overvåkning, sier Bruun-Gundersen til TV 2

Og fortsetter:

– Når myndighetene i krisetider ber oss om å ofre deler av personvernet vårt, må vi være ekstremt forsiktige med hva vi godtar. Vi risikerer at politikk som blir vedtatt nå blir med oss etter krisen.

Torsdag ettermiddag inviterte statsminister Erna Solberg (H) til en ny nasjonal dugnad for å hindre videre smitte av coronaviruset gjennom å laste ned den nevnte smittesporingsappen.

Hun understreket at det også for stortingsrepresentanter er frivillig å laste ned appen, men oppfordret alle til å laste den ned.

– Personlig så mener jeg at hvis vi skal få hverdagen og friheten tilbake, må flest mulig laste ned denne appen, sa Solberg.

– At man vil ha lengre tid med inngripende andre tiltak, blir jo selvfølgelig også et politisk valg for dem som velger å ikke bruke dette, sa hun videre.

Helseminister Bent Høie (H) oppfordret personer som ikke laster ned appen, til å ha en liten notisbok hvor de noterer ned alle de er i kontakt med, slik at man unngår ekstraarbeid for dem som driver med smittesporing.

Drammen blir testkommune. Derfor sa de ja til FHI :

Dagbladet.no – 16. april 2020 17:50

Torsdag ettermiddag ble den omstridte smittesporingsappen «Smittestopp» lansert på en pressekonferanse med statsminister Erna Solberg (H) til stede.

De første ukene vil FHI teste ut appen sammen med tre utvalgte kommuner. Blant disse er Drammen, som torsdag klokka 17.30 holder pressekonferanse om app-prosjektet.

kommuneoverlege John David Johannessen sier at Drammen anser utvelgelsen som en tillitserklæring fra nasjonale myndigheter.

– Forhåpentligvis laster mange nok av kommunens innbyggere ned appen, sier Johannessen, som karakteriserer «Smittestopp» som en god løsning for smittesporing.

Han påpeker at appen ikke skal erstatte det manuelle smittesporingsarbeidet kommunen gjør i dag, men supplere dette arbeidet.

– På den måten vil vi kunne sammenlikne listene fra appen og metodene vi har brukt i dag allerede. Vi skal se om det er god overensstemmelse mellom appen og hvordan smittesporingsarbeidet fungerer i dag, sier Johannessen.

Han sier at testingen av appen i starten vil medføre ekstraarbeid for kommunen, men at Drammens dugnadsarbeid forhåpentligvis vil komme resten av landet til gode.

Smittevernoverlege Einar Sagberg sier at kommunen i dag bruker store ressurser på å spore opp personer som er nærkontakter av coronasmittede.

– En digital løsning kan gjøre arbeidet lettere, og blir en fordel for oss alle. Vi kan få oversikt over nærkontakter raskere, og sikre at folk på et tidlige tidspunkt blir varslet om smitte. Og forebygge

at ytterligere folk blir smittet.

På sikt kan menneskelige ressurser prioriteres til annet arbeid i kampen mot viruset, sier Sagberg.

FHI vil på nåværende tidspunkt ikke dele hvilke to andre kommuner som er testkommuner.

FHI-direktør Camilla Stoltenberg opplyser overfor Dagbladet at de må gå ut med denne informasjonen i samråd med kommunene.

Siste om coronaviruset: Lanserer kontroversiell smitte-app

450 000 har lastet ned smitteapp :

Dagbladet.no – 16. april 2020 20:08

Til nå har litt over 450 000 lastet ned FHIs «Smittestopp»-app. Det opplyser prosjektleder i FHI, Gun Peggy Knudsen, overfor Dagbladet.

– Vi ser at det er noen som har litt innloggingsproblemer, men de fleste kommer gjennom, sier Knudsen.

Appen ble lansert på en pressekonferanse torsdag ettermiddag, der statsminister Erna Solberg (H) presenterte nysatsingen.

Appen skal hjelpe myndighetene med smittesporingen gjennom å kartlegge folks bevegelser gjennom GPS- og Bluetooth-data innsamlet fra smarttelefoner med appen installert.

Appen har skapt debatt og bekymring knyttet til personvern- og sikkerhetshensyn.

Erna Solberg lovet på pressekonferansen at appen var så trygg at selv hun som statsminister

kunne ha den på sin telefon – noe som var klarert av PST.

På spørsmål om hvor mange som må laste ned appen for at det skal ha en effekt, svarte FHI-direktør Camilla Stoltenberg følgende torsdag:

– Vi har sagt at det vil være bra med minst 60 prosent. Vi regner med at det må være over halvparten for at det virkelig skal monne. Noe som veies er nytten i forhold til inngrepet som appen selv representerer.

Nedre aldersgrense for bruk av appen er 16 år.

Ifølge Statistisk sentralbyrå teller den norske befolkningen 4 374 045 personer i alderen 16 år og oppover.

Dermed har drøye ti prosent av målgruppa lastet ned appen foreløpig.

Lanserer kontroversiell smitte-app

Stortingspolitiker advarer mot å laste ned smitteapp

NRK – GPage – 17. april 2020 08:30

Av: Maria Knoph Vignæs

Helseministeren mener det er svært uheldig at stortingspolitiker Åshild Bruun Gundersen (Frp) fraråder å laste ned den nye smitteappen, og mener hun sprer unødvendig frykt.

Denne artikkelen er over en måned gammel, og kan inneholde utdaterte råd fra myndighetene angående koronasmitten.

Hold deg oppdatert i NRKs oversikt , eller gjennom FHIs nettsider

Saken oppdateres.

Helsepolitisk talsperson i Frp, Åshild Bruun Gundersen vil ikke laste ned regjeringen sin smitteapp, som varsler om du har vært i nærheten av en som er koronasmittet.

Nå advarer hun også alle andre mot å gjøre det.

– Alle mennesker som er opptatt av personvern bør være skeptiske til denne appen, sa hun i politisk kvarter fredag.

– Dette er en totalovervåking av befolkningen

– Med denne appen gir du myndighetene tilgang til hvor du befinner deg, hvilke personer du snakker med, og hvor lenge du snakker med dem. Vi åpner altså for en overvåking vi aldri har sett maken til.

ADVARER: Helsepolitisk talsperson i Frp, Åshild Bruun Gundersen advarer alle som er opptatt av personvern mot å laste ned den nye smitteappen.

Foto: Bjorn Inge Bergestuen

Bruun Gundersen presiserer at det ikke er den nye appen som skal revolusjonere muligheten for å få informasjon om du har vært i kontakt med person som har covid-19.

Det finnes det et system for, forteller Bruun Gundersen.

– Jeg vil advare sterkt mot å laste ned denne appen, i hvert fall før du har lest om alle innstillingene. Den tillater altså en total overvåking, på linje med land vi ikke vil assosieres med.

– Hva tror du styringsmaktene kan bruke den informasjonen om?

– Jeg mistenker ikke regjeringen for å bruke informasjonen til annet enn smittesporing, men jeg er bekymret for at informasjonen kan komme på avveie. Det har vi sett flere ganger før.

Flere hundre tusen har lastet ned smitteapp

Høie: Skaper unødvendig frykt

Helse – og omsorgsminister Bent Høie mener Bruun Gundersen tar feil når hun sier appen overvåker befolkningen.

– Den type data vil bli kryptert og analysert uten at det er personifisert. Denne appen er viktig for å se hvordan de store folkemengdene beveger seg, og vurdere om de ulike smitteverntiltakene virker, eller om vi kan lette på tiltakene.

Høie understreker at appen ikke overvåker den enkelte,

– Ved å si det skaper man unødvendig frykt.

Han presiserer at han respekterer at Bruun Gundersen ikke vil laste end appen.

– Dette er helt frivillig. Men jeg reagerer på bruken av ord som overvåking for å prøve å skremme andre fra å laste ned en app som en del av dugnaden. Det synes jeg ikke er greit.

UGREIT: Helse- og omsorgsminister Bent Høie mener Helsepolitisk talsperson i Frp, Åshild Bruun Gundersen sprer unødvendig frykt.

Foto: Ole Berg-Rusten / Ole Berg-Rusten

– Hvor mange mennesker er det som skal ha tilgang til informasjonen fra denne appen?

– Det er ingen som skal bruke personidentifiserbart informasjon, det er noen få personer i Folkehelseinstituttet som bruker krypteringsnøkkelen. Jeg har ikke antallet, men det er snakk om en eller to personer som har krypteringsnøkkelen – men den skal ikke bli brukt. Vi skal ikke ha data på personnivå og den enkeltes bevegelse er ikke interessant i denne sammenheng, sier Høie.

Han forteller at grunnen til at dataene lagres på et nasjonalt nivå er for å ha oversikt over hvordan smitten brer seg i Norge for å kunne lette på tiltak som kanskje ikke har effekt.

– Dette har enorm betydning for den enkeltes frihet, sier Høie.

Frivillig å laste ned

Folkehelseinstituttet håper flest mulig laster ned appen, og sier at over 50 prosent av Norges befolkning over 16 år må ta den i bruk, om den skal ha noen nytte.

Ekspertene på personvern har vært skeptiske til at myndighetene skal samle inn opplysninger om hvor folk beveger seg til enhver tid.

Under torsdagens pressekonferanse understreket statsminister Erna Solberg (H) at det er frivillig å laste ned appen, og at hun selv kommer til å laste den ned.

slik fungerer smittestopp-appen fra FHI.

Statsministeren lovte også at de anonyme dataene ikke skal brukes til noe annet enn å spore og stanse smitte.

Ifølge helse- og omsorgsminister Bent Høie er mange nordmenn positive til å bruke appen.

– Jeg tror mange av oss er åpne for å bruke digitale verktøy for spore smitten, og jeg tror man-

ge av oss har tillit til at dataene bare brukes til å spore og stoppe smitte.

Ifølge en meningsmåling fra Ipsos er 64 prosent positive til å bruke appen. 16 prosent er negative.

Appen skal første testes i tre kommuner, deriblant i Drammen. Det er ikke kjent hvilke andre to kommuner som skal teste appen.

Les også: FHI-app skal lagre info om dine bevegelser i 30 dager

Mer om koronaviruset

Status
Råd og info
Økonomi
Spør NRK
Status Norge
Sist oppdatert:
Smittet
Innlagt
Døde
Status for Norge

Ikke trygg nok for Forsvaret

Dagbladet.no - Nyheter – 19. april 2020 02:00

Av: NTB I

En rekke ansatte i Forsvaret får ikke bruke den nye Smittestopp-appen fra Folkehelseinstituttet av forebyggende sikkerhetshensyn.

Ifølge forsvarsavisen er det snakk om minst 2.500 ansatte som har et særskilt skjermingsbehov og derfor ikke skal bruke appen.

Ansatte i E-tjenesten, Forsvarets sikkerhetsavdeling (FSA), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Forsvarets spesialavdelinger, Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) og Forsvarsstaben vil kunne omfattes helt eller delvis av definisjonen.

– Forsvaret er positiv til denne appen. Vi som en stor samfunnsaktør, må også bidra til å hindre spredning av smitte, skriver pressetalsmann Thomas Gjesdal i Forsvarsstaben til Aldrimer.no..

Samtidig påpeker han at «personell med særskilt skjermingsbehov eller i områder med skjermingsbehov» ikke skal bruke appen.

PST involvert

Over 1,2 millioner nordmenn hadde ifølge Folkehelseinstituttet lastet ned appen fram til lørdag, deriblant statsminister Erna Solberg (H).

Hun sa under lanseringen torsdag at data som samles inn, ikke kan brukes til andre formål – og at appen er så trygg at PST har sagt at hun kan

laste den ned.

– Den sikkerhetsvurderingen vi har gjort er at uvedkommende ikke kan komme inn i appen. PST har også vært inne i denne vurderingen, og de er opptatt av at man aldri kan vite hvor jeg er i sanntid. Hvor jeg har vært historisk er jo ikke nødvendigvis like sensitivt, så lenge dataene går dag-dag. Akkurat sånn livet leves nå er det veldig regelmessig hvor jeg er, sier Solberg til

Trygg for alle

Statsministeren påpeker overfor avisa at appen er trygg for alle.

– Noen kan ha helt spesielle grunner, for eksempel en journalist som treffer en kilde som de absolutt vil være garantert sikker på. Da kan du slå av lokasjonen når du er sammen med den kilden. Jeg har respekt for folks følelser, men jo færre som deltar, desto lengre tid vil det være strengere tiltak på andre områder, sier hun.

Appen skal gi data om hvordan grupper beveger seg i samfunnet for å måle effekten av tiltakene mot smittespredning. Etter hvert skal brukerne få et varsel om de har vært i nær kontakt med coronasmittede.

– Ta bilde og meld fra!

Volume 90%

Startet testing av smittestopp-app

NRK–Distrikt – 27. april 2020 11:39

Av: NRK

Folkehelseinstituttet (FHI) har i dag startet testing av varslingsfunksjonen i Smittestopp-appen i Drammen, Tromsø og Trondheim kommune. – Fra i

morgen vil innbyggere få en SMS dersom de har vært utsatt for smitte, skriver FHI på sine nettsider.

Tester varsling i Smittestopp-appen

NRK–Norge – 27. april 2020 14:18

Av: NRK

I dag begynner Drammen, Tromsø og Trondheim å teste ut varslingsfunksjonen i Smittestopp-appen. Fra i morgen kan app-brukere få sms dersom de har vært utsatt for smitte.

Disse kommunene ble valgt ut fordi størrelsen deres egner seg for utprøving.

Vil at flere bruker smitte-app

NRK–Distrikt – 29. april 2020 08:01

Av: NRK

Det er for få som har lastet ned appen mener smittevernoverlege Einar Sagberg i Drammen, som er en av testkommunene.

Appen skal varsle om smitte av koronavirus. 1,5 millioner har lastet ned, men det trengs flere for å at den skal være effektiv.

Register

app, 3, 4, 6–11, 13–19

smitte, 2, 3, 5, 8–11, 13–19

skip app, 4, 14

It-sikkerhetsekspert mener den norske smitteappen samler unødvendig og «utrolig privat» informasjon

[DN dn.no/teknologi/koronaviruset/regjeringen/apper/it-sikkerhetsekspert-mener-den-norske-smitteappen-samler-unodvendig-og-utrolig-privat-informasjon/2-1-790895](https://dn.no/teknologi/koronaviruset/regjeringen/apper/it-sikkerhetsekspert-mener-den-norske-smitteappen-samler-unodvendig-og-utrolig-privat-informasjon/2-1-790895)

Osman Kibar , Gard Oterholm , Tore Gjerstad og Marie Melgård

16. april 2020

– Hvis man er i en så sensitiv situasjon at man tenker «dette vil jeg ikke ha registrert noe sted», kan man skru av registreringen. Det er bare en sveip, så er det skrudd av, sier Kyrre Lekve.

– Men da må du passe på å skru den av tilstrekkelig lenge før og tilstrekkelig lenge etter.

Simulas viseadministrerende direktør snakker om Norges nye teknologiske storsatsing Smittestopp: En app som skal samle inn alle dine bevegelser og kontakter i hele 30 dager, lagre all informasjonen i et sentralt register hos Microsoft – og gi myndighetene full tilgang. Brukeren har ingen kontrollmuligheter med hva som skjer med dataene når de først er samlet inn.

– Ja, man må stole på kongen. Kongen har vedtatt dette i statsråd. Det ligger et grunnleggende tillitsforhold her, ja, sier Lekve.

Ja, man må stole på kongen. Kongen har vedtatt dette i statsråd. Det ligger et grunnleggende tillitsforhold her, ja, sier Kyrre Lekve i Simula.

Alle nordmenn over 16 år

Samtlige nordmenn med mobiltelefon over 16 år oppfordres nå til å laste ned appen Smittestopp, som skal gjøre det lettere for myndighetene å spore smitte og varsle de som kan være i risikosonen.

Slik fungerer Smittestopp

- Appen bruker telefonnummeret ditt til å identifisere deg. Via gps blir posisjonen din lagret på mobiltelefonen din. Samtidig bruker appen Bluetooth til å lete opp etter andre enheter i nærheten som også har appen installert. Appen estimerer avstanden din til disse.

- Dine lokasjonsdata, samt avstanden til andre telefoner i nærheten, lagres så i en sentral skyløsning. Dataene her er bare tilgjengelige for FHI, som kan bruke informasjonen til å finne ut hvem som har vært i nærheten av en person som er blitt syk.

Kilde: Foreløpig rapport for kodegjennomgang av løsning for digital smittesporing/Regjeringen.no

Appen er utviklet av det statlige forskningsinstituttet Simula og Folkehelseinstituttet (FHI).

– Smittestopp-appen kan bidra til at vi kan trappe ned på inngripende tiltak på et tidligere tidspunkt enn vi ellers ville turt å gjøre og da kan også, samfunnet kan komme raskere i gang igjen og vi kan få mer tilbake av friheten vår. Det er frivillig å laste ned appen, likevel håper jeg flest mulig vil ta den i bruk, sa statsminister Erna Solberg (H) under torsdagens lansering.

FHI har bestemt at appen skal ha et tilleggsformål: Foruten å drive smittesporing, skal den også brukes til å måle effekten av samfunnstiltak, gjennom at man studerer og forsker på de aggregerte dataene på befolkningsnivå.

Norsk informasjon i Irland

Ambisjonen er å ha 70 prosent av befolkningen som brukere av appen. Informasjon om alle brukernes bevegelser og kontakter skal lagres i et sentralt register.

Simula foreslo opprinnelig å bruke Googles skyløsning, men Norsk helsenett foretrakk Microsoft fordi de hadde eksisterende avtaler med selskapet.

– Serveren som brukes er forankret i Irland og er under EU-lov for behandling av persondata. Vi krypterer dataene og mener vi da har et rammeverk som gjør det sikkert, sier Lekve.

Smittesporing og forskning

Programutvikler Patricia Aas er et kjent navn i det norske it-sikkerhetsmiljøet, og driver sitt eget it-selskap, Turtlesec, med spesielt fokus på personvern og sikkerhet.

På spørsmål om det er problematisk å samle alle dataene i ett sentralt register, svarer hun:

– Her er det mer at informasjonen du har er så sensitiv. Det er attraktivt for en statlig aktør å ha fullstendig oversikt over alle bevegelsene til den norske befolkning, sier hun.

Aas sier at det man vanligvis designer for sikkerhetsmessig, er å lagre akkurat så mye informasjon du trenger for den oppgaven du trenger å gjøre. I smitteappen er det annerledes, mener hun:

– Her blander man sammen to forskjellige ting: På én side vil man spore opp folk du har vært sammen med, i tilfelle du har vært smittsom. Det er én ting. Problemet er at man blander det sammen med forskning om hvordan folk beveger seg. Det er to helt forskjellige ting, sier hun.

Komiteen også kritisk

Aas viser til at den uavhengige komiteen som har gjennomgått koden, også påpekte i sin foreløpige rapport at «ved å gi brukerne en mulighet til kun å bruke appen kun til smittesporing, vil gjerne brukerne oppleve større kontroll på egne data».

– Her ber du folk gi deg informasjon om hvor de til enhver tid oppholder seg. Det er utrolig privat informasjon. Da må du være den tilliten verdig. Hvis folk vil være med i en periode for å redde liv, kan du ikke si «men hadde det ikke vært kjekt om vi også kan se på hvordan mennesker beveger seg rundt omkring».

– *Er ikke det at folk ikke dør, viktigere enn personvern i dette tilfellet?*

– Det er det folk sier. Mange vil være villige til å gi fra seg informasjon hvis det er nødvendig. Problemet her er at det ikke er nødvendig.

Kyrre Lekve i Simula ser på det som en fordel at den norske løsningen kan gjøre to ting.

– Den har en varslingsfunksjon som gjør at personer som har vært i nærkontakt med en koronasmittet kan varsles. Dataene kan også brukes – i anonymisert form – til å se på endringer i adferd, for eksempel ved nye regler fra myndighetene. For eksempel, dersom myndighetene åpner opp skolene igjen, kan man bruke dataene til å telle opp om det er flere nærkontakter mellom folk før og etter skolene gjenåpner, sier han.

Under torsdagens lansering sa FHI-direktør Camilla Stoltenberg:

– Grunnen til at vi har valgt en sentral løsning, er at det åpner for muligheten til å følge utviklingen av pandemien gjennom bevegelsesmønstre i befolkningen. Uten denne sentrale lagringen ville ikke dette vært mulig. Med sentrallagringen blir kontaktsporingen i tillegg mer nøyaktig og vi kan raskere varsle personer som har vært i nærkontakt med en som har vært smittet.

Frykter formålsutglidning

Aas advarer også mot muligheten for såkalt formålsutglidning:

– La oss si at noen blir myrdet en plass. Det har ingenting med korona å gjøre, men det er noen som blir drept. Nå sitter du med et sentralisert register med alle bevegelsene til hele den norske befolkningen. Det er utrolig fristende å bruke disse dataene for andre ting, sier Aas.

– Så sier de kanskje i begynnelsen at «nei, nei, nei, vi skal ikke gjøre det». Men plutselig en dag er det ett eller annet: Et barn som blir borte. En terroraksjon, sier hun.

Lekve viser til at det er egen forskrift som regulerer appen. Han sier at «jeg tror regjeringen er klar over hvor viktig det er at tilliten hos folket ikke blir misbrukt».

– Til syvende og sist er det et spørsmål om tillit. Heldigvis har vi i Norge et datatilsyn, en våken opinion og mange ulike krefter som passer på hva myndighetene driver med, og bidrar til at det er vanskelig for myndigheter å misbruke data, sier Lekve.

«En stor inngripen»

– *Vi vet fra datasikkerhetsverdenen at personvernet må ligge i selve utformingen – såkalt «privacy by design». Ikke i at du må stole på den som «lover» deg at noe er helt sikkert. Er ikke dette en svakhet ved appen?*

– I stor grad er løsningen laget ut fra «privacy by design», men når det gjelder hva myndighetene kan og ikke kan gjøre, så ligger det på samme nivå som at myndighetene kan bruke loven og hente ut data fra teleleverandørene, sier Lekve.

Han sier forutsetningen er at vi stoler på at vi har lovmakere som ivaretar samfunnssikkerheten.

– Det er en stor inngripen i folks privatliv og det må vi ta på det aller største alvor, sørge for at det er regulert og passe på å stille spørsmål, sier han.

45 millioner kroner

FHI opplyser at appen er en del av en større løsning for digital smittesporing, og at budsjettet for totalløsningen er på omtrent 45 millioner kroner, inkludert drift, forvaltning og lagring ut 2020.

For litt over en måned siden ante Kyrre Lekve lite om at han ville stå midt i en norsk og global pandemikrise og lede en av Norges mest ambisiøse og raskest utviklede, nyere teknologiske satsinger.

– Vi henvendte oss første gangen til Folkehelseinstituttet 11. mars og tenkte vi skulle være greie konsulenter, men så ble det et kjempeprosjekt. Det tok form de neste dagene. Så bestemte Folkehelseinstituttet at de trengte en app, så gjorde vi det, sier Lekve.

Rundt 20 kodere har siden jobbet døgnet rundt med den norskutviklede satsingen.

– Det har vært veldig, veldig lange dager, intens programmeringsaktivitet og diskusjoner, sier han.

Begrenset antall

En rekke aktører er involvert i arbeidet med appen, inkludert Microsoft og de norske bedriftene Scienta og Shortcut. Norge samarbeider også med britiske forskere og helsemyndigheter.

DN har spurt FHI om hvor mange som vil få tilgang dataene som samles inn. Områdedirektør Gun Peggy Knudsen tallfester ikke hvor mange det er snakk om. Hun skriver:

– Kun et begrenset antall autorisert teknisk driftspersonell vil ha tilgang til sporingsdataene.(Vilkår)

Facebook tilbød gratis markedsføring av smittesporingsapp – FHI takket ja

dn.no/teknologi/folkehelseinstituttet/regjeringen/koronaviruset/facebook-tilbod-gratis-markedsforing-av-smittesporingsapp-fhi-takket-ja/2-1-790900

Osman Kibar , Gard Oterholm , Tore Gjerstad og Marie Melgård

16. april 2020

Det er de siste ukene blitt jobbet på spreng med å utvikle den norske smittesporingsappen Smittestopp.

Samtlige nordmenn med mobiltelefon over 16 år skal nå oppfordres til å laste ned appen som skal gjøre det lettere for myndighetene å spore smitte og varsle de som kan være i risikozonen. Informasjonen skal lagres i et sentralt register hos Microsoft.

Kontaktet tech-kjempene

DN har fått innsyn i en rekke interne eposter, notater og andre dokumenter fra Folkehelseinstituttet (FHI), som forteller om prosessen fra innsiden. Der kommer det blant annet frem at flere it-giganter er involvert.

23. mars henvendte områdedirektør Gun Peggy Knudsen i FHI, som er ansvarlig for prosjektet, seg til Apple og skrev at norske myndigheter er helt avhengige av deres hjelp. Det ble blant annet vist til «utfordringer innen både maskinvare og programvare».

– Når det gjelder Apple, så har vi vært i kontakt med dem for å få informasjon om prosess for godkjenning av app og for å informere dem om at dette er et initiativ som vi står bak. Utfordringer knyttet til Bluetooth-funksjonaliteten i Apple har vært diskutert kort med dem, og de har vist til at flere land har tatt opp dette med dem, skriver Knudsen i en epost.

Det er også blitt sendt offisielle brev med informasjon om appen fra FHI til Google og kinesiske Huawei.

I brevet til Apple står det at Microsoft, i tillegg til de norske selskapene Scienta og Shortcut, har bidratt med «arbeidskraft og teknologi».

Facebook-hjelp

Microsoft og Apple er ikke de eneste store amerikanske aktørene som er involvert. I slutten av mars tok en svensk representant for et annet selskap kontakt med FHI.

«Er det noe vi fra Facebook kan bidra med?» spurte han.

Det ble blant annet foreslått en måte å kjøre gratis annonser for å få den norske befolkningen til å laste ned appen.

«Vi håper at flest mulig laster ned appen, og planlegger ulike tiltak i sosiale medier som kan bidra til dette. Med deres hjelp kan vi nå ut til flere. Tusen takk», svarte assisterende kommunikasjonsdirektør Kjetil Berg Veire i FHI.

FHI har takket ja, men ikke diskutert en kampanje nærmere fordi det kommer til å være lenger frem i tid, ifølge Veire.

«I godhetens tjeneste»

Koronakrisen er blitt en gyllen mulighet for selskaper som har vært i hardt vær for håndtering av personvern, til å fremstå som samfunnsnyttige aktører i folkehelsens tjeneste.

Under banneret «Data i godhetens tjeneste» tilbyr Facebook verktøy som kart, trendrapporter og sosiale medier-indekser som skal hjelpe helseforskere over hele verden.

Facebook har siden midten av mars delt informasjon selskapet har om brukernes adferd i California, Massachusetts og New York med en gruppe på 40 forskere ved universiteter som Harvard, Princeton og Johns Hopkins i nettverket COVID-19 Mobility Data Network. Facebook tilbyr også egne koronaressurser for ideelle organisasjoner og har innledet samarbeid med både Verdensbanken og Bill & Melinda Gates Foundation.

Forrige uke annonserte Google og Apple et felles smittesporingsprosjekt, som gjør det mulig for brukerne å opprettholde mye av informasjonen hos brukeren lokalt, helt til det fastslås at man er blitt smittet.

«Frynsete omdømme»

– Facebook har i utgangspunktet et ganske frynsete omdømme i Norge, fordi de tar så lite samfunnsansvar. Deres interesse er i likhet med andre selskaper å fremstå som ansvarlige i denne krisen, sier Ketil Raknes.

Han er lektor ved Høyskolen Kristianas Institutt for kommunikasjon og skriver en doktorgrad om lobbyisme. Tidligere har han vært statssekretær for SV.

Facebooks problem er at selskapet over tid har vist sviktende evne til å ta samfunnsansvar, mener Raknes. I de siste årene har det vært flere avsløringer av personvernsbrudd og slett håndtering av datasikkerhet i selskapet.

Ketil Raknes advarer mot makten til teknologiselskaper i Silicon Valley. (Foto: Aleksander Nordahl)

– Denne situasjonen speiler det store dilemmaet, nemlig at Silicon Valley og andre kommersielle aktører har fått et sånt vanvittig eierskap til våre data at selv ikke våre egne myndigheter klarer å lansere teknologi som skal hjelpe oss med å forhindre død og lidelse uten at de må ha hjelp fra aktører som vi ikke har noen grunn til å ha tillit til, sier Raknes.

Den norske staten er svært sterk, men heller ikke den kommer unna teknologiselskapene i Silicon Valley når befolkningen skal beskyttes mot smittespredning, påpeker Raknes.

– Dette viser hvor mektige disse selskapene er blitt. Selv Norge er avhengige av tilgang i appene fra teknologiselskaper, at Facebook gir gratis annonser og så videre, sier han.

– Jeg har full tillit til at norske myndigheter ikke vil misbruke opplysningene mine og oppfordrer alle til å laste ned appen. Den tilliten vil jeg aldri gi kapitalister i Silicon Valley, legger Raknes til.

DN har sendt uttalelsene til Facebook, men så langt ikke fått svar.

Vil appellere til dugnadsånd

DN har også fått innsyn i en tidlig plan for FHIs informasjonskampanje for lanseringen av appen. Der vises det til nødvendigheten av å appellere til nordmenns «samfunnsansvar og dugnadsånd» og holdninger i befolkningen er delt i positive og negative.

På den positive siden av «holdninger i befolkningen», ramser FHI opp «kriseforståelse», «høy tillit» og «høy generell oppmerksomhet», mens «overvåkning, personvern», «informasjonssikkerhet» og «om folk opplever det nyttig nok» er satt opp på den negative siden.

I en presentasjon hvor kampanjen gjennomgås, er planen at det skal legges vekt på at «sammen skal vi bekjempe smitten» og at «dersom appen spres fort og brukes av mange, kan appen hjelpe til å stoppe koronaviruset». Ambisjonen er å ha 70 prosent av befolkningen som brukere av appen.

